

20
23

RAPORT
ROZNY

Muzeum Narodowe
w Poznaniu

20
23

RAPORT
ROZNY

Muzeum Narodowe
w Poznaniu

Muzeum Narodowe w Poznaniu i jego oddziały:

Galeria Malarstwa i Rzeźby _ Muzeum Sztuk Użytkowych w Zamku Królewskim w Poznaniu _ Ratusz – Muzeum Poznania
Wielkopolskie Muzeum Wojskowe _ Muzeum Instrumentów Muzycznych _ Muzeum Etnograficzne
Muzeum Pałac w Rogalinie _ Muzeum Zamek w Gołuchowie _ Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie

Spis treści

Słowo wstępne 5

Rada Muzeum 8

Strategia w działaniu 12

DŹWIGNIE ROZWOJU

1 __ Inwestycje i remonty 18

2 __ Finanse 24

POTENCJAŁ MERYTORYCZNY

1 __ Zbiory 28

2 __ Wystawy 40

3 __ Wydawnictwa 52

4 __ Działalność naukowa 56

5 __ Konserwacja 62

6 __ Edukacja 74

7 __ Nagrody 84

RELACJE Z OTOCZENIEM

1 __ Frekwencja 88

2 __ Muzeum przez pryzmat mediów 92

3 __ Dostępność 96

ROZWÓJ LUDZI I ORGANIZACJI

1 __ Współpraca 100

2 __ Sponsorzy i darczyńcy 106

3 __ Doskonalenie kadr 110

Kartki z kalendarza 114

Szanowni Państwo,

rok 2023 był kolejnym rokiem intensywnej, ale i owocnej pracy wszystkich zespołów Muzeum Narodowego w Poznaniu, także tych w jego oddziałach. Był to też pierwszy rok bez jakichkolwiek ograniczeń wynikających z pandemii. Mogliśmy zatem w pełni realizować nasze zamierzenia, a efekty porównywać do ostatniego „normalnego” roku – 2019. Stopniowo przyzwyczajamy się do działania według porządku określonego w Strategii MNP. Właśnie ją zaktualizowaliśmy, mocno stawiając na modernizację bazy muzealnej.

Wielkim wydarzeniem w styczniu była uroczystość przejęcia do muzealnego inwentarza zbioru sreber Funduszu Obrony Narodowej, przechowywanego tajnie przez lata. W marcu ze wzruszeniem przyjmowaliśmy w Gołuchowie zagrabione podczas wojny obrazy z warsztatu Dierica Boutsy.

Publiczność muzealna liczy na atrakcyjne wystawy czasowe. Tych nie brakowało. Poruszająca wystawa ewakuowanych ze Lwowa dzieł Jacka Malczewskiego, prezentowanych z naszą bogatą kolekcją, uzupełniona wspaniałym katalogiem; przyciągająca tłumy wystawa „Barbie”; fenomenalna wystawa twórczości Kenya Hary, przygotowana pod kierunkiem mistrza; wystawa „O dzieleniu. Sztuka na granicy” prezentująca sztukę dotyczącą sąsiedztwa i rozdzielenia państw, a także inne prezentacje złożyły się na atrakcyjny i różnorodny program ubiegłego roku.

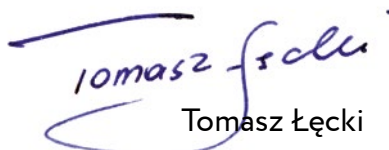
W wielu obiektach toczyły się poważne prace modernizacyjne. Piwnice i parter Ratusza, Zamek w Gołuchowie, Muzeum Etnograficzne, Pracownia Konserwacji Sztuki Użytkowej, a także galeria sztuki polskiej i strefa recepcyjna w Gmachu Głównym to bardzo ważne projekty o łącznej wartości niemal 12,5 mln zł.

Siłą muzeum jest jego kolekcja. Nasza wzbogaciła się w roku 2023 o wiele obiektów zakupionych bądź darowanych. Muzeum Sztuk Użytkowych zanotowało największy zakup w swojej historii, pozyskując wspaniałe dzieła o wartości ponad 5 mln zł. Jednak najbardziej spektakularnym zakupem jest obraz Józefa Chełmońskiego *Wieczór letni*, który wylicytowaliśmy na aukcji za ponad 4 mln zł.

Nasze środowisko zostało docenione nagrodami. „Izabellami” zostały wyróżnione: wystawa konserwatorska Agnieszki Kunickiej-Goldfinger, Adriany Podmostko-Kłós i Marka Pedy „Rama do obrazu” (Grand Prix!), wystawa Jarosława Mulczyńskiego „Tradycja i nowoczesność. Sztuka w międzywojennym Poznaniu” (Nagroda I), książka Grażyny Hałasy *Gołuchowskie luoghi ritirati. Kolekcja rycin i rysunków Izabeli z Czartoryskich Działyńskiej* (Nagroda I) oraz cykl zajęć edukacyjnych Pauliny Broniewskiej (Nagroda II). Album *Jacek Malczewski. Malarz* zdobył uznanie w konkursie Książka Muzealna Roku.

Jednak największą i najcenniejszą nagrodą była nagroda publiczności, czyli wspaniała frekwencja. W 2023 roku odwiedziło nas ponad 400 tys. osób. Gmach Główny i Muzeum Sztuk Użytkowych pod względem liczby odwiedzających zajęły dwa pierwsza miejsca wśród instytucji kultury na terenie Poznania.

To był rok ciężkiej pracy, rok sporych ryzyk, ale ostatecznie – rok radości z osiągniętych rezultatów. Wszystkim moim wspaniałym Współpracownikom składam ogromne podziękowania, a naszym Gościom – wyrazy wdzięczności za to, że byliście Państwo z nami.

Tomasz Łęcki

Dyrektor Muzeum Narodowego w Poznaniu

Zastępcy Dyrektora Muzeum Narodowego w Poznaniu

dr Maria Gołąb

Zastępca Dyrektora
Muzeum Narodowego w Poznaniu
ds. Naukowych

Agnieszka Purgat

Zastępca Dyrektora
Muzeum Narodowego w Poznaniu
ds. Administracyjnych

Remigiusz Łuczyński

Zastępca Dyrektora
Muzeum Narodowego w Poznaniu
ds. Ekonomicznych

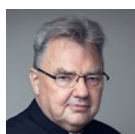
RADA MUZEUM

Rok 2023 był trzecim rokiem kadencji Rady przy Muzeum Narodowym w Poznaniu w następującym składzie:

prof. UJ dr hab. Andrzej Betlej (przewodniczący) – historyk sztuki, doktor habilitowany nauk humanistycznych, w latach 2012–2016 dyrektor Instytutu Historii Sztuki UJ, w latach 2016–2020 dyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie, od 3 stycznia 2020 r. dyrektor Zamku Królewskiego na Wawelu – Państwowych Zbiorów Sztuki;

ks. prof. dr hab. Paweł Witold Bortkiewicz TChr – członek Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej, profesor nauk teologicznych specjalizujący się w zakresie teologii moralnej;

prof. dr hab. Tomasz Jasiński (wiceprzewodniczący) – historyk, profesor historii na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, dyrektor Biblioteki Kórnickiej PAN;

Tomasz Desko – prezes zarządu Polskiej Izby Biznesu – Wielkopolskiej Izby Gospodarczej;

prof. UAM dr hab. Andrzej Gulczyński – prawnik, doktor habilitowany nauk prawnych, prezes Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk kadencji 2014–2017 i 2017–2020;

prof. UAM dr hab. Michał Haake – historyk sztuki, pracownik naukowy Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu;

Muzeum Sztuk Użytkowych w Zamku Królewskim w Poznaniu, miejsce posiedzeń Rady Muzeum, fot. Grzegorz Machowiak

prof. UAP dr hab. Wojciech Hora – rektor Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu;

prof. dr hab. Bogumiła Kaniewska – literaturoznawczynie, polonistka, tłumaczka, profesor nauk humanistycznych, od 1 września 2020 r. rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu;

prof. dr hab. Andrzej Bogusław Legocki – przewodniczący rady przez trzy kadencje, biochemik, profesor nauk przyrodniczych, członek rzeczywisty, a w latach 2003–2006 prezes Polskiej Akademii Nauk;

dr Justyna Makowska – językoznawczynie, dyrektor Wydziału Kultury Urzędu Miasta Poznania;

prof. UAM dr hab. Przemysław Matusik – historyk, doktor habilitowany nauk humanistycznych, zastępca dyrektora Instytutu Historii oraz prodziekan ds. naukowych Wydziału Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, od 2015 r. redaktor naczelny Kroniki Miasta Poznania;

Maciej Musiał – w latach 1997–1998 wojewoda poznański, w latach 1999–2000 wojewoda wielkopolski, w latach 2000–2001 szef KPRM w rządzie Jerzego Buzka, obecnie członek zarządu Fundacji Zakłady Kórnickie;

prof. dr hab. Marzena Szmyt – archeolog, profesor Wydziału Archeologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, od 2008 r. dyrektor Muzeum Archeologicznego w Poznaniu;

Andrzej Wąsowski – prawnik, członek zarządu Fundacji im. Raczyńskich przy Muzeum Narodowym w Poznaniu;

prof. UKSW dr hab. Rafał Wiśniewski – socjolog kultury, menedżer kultury, dyrektor Narodowego Centrum Kultury, profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

W ubiegłym roku odbyły się dwa posiedzenia Rady Muzeum: 15 maja i 18 grudnia.

Na posiedzeniu majowym – pierwszym w drugiej kadencji Tomasza Łęckiego jako dyrektora MNP – z powodu pilnego wyjazdu dyr. Łęckiego do Warszawy (na zaproszenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego) rolę gospodarza pełniła dr Maria Gołąb, zastępca dyrektora ds. naukowych. Przedstawiony członkom rady protokół z piątego posiedzenia, które miało miejsce 29 listopada poprzedniego roku, przyjęty został jednogłośnie, bez uwag. Dr Gołąb przedstawiła sprawozdanie z działalności MNP za rok 2022, po czym przekazała głos swoim współpracownikom, którzy zaprezentowali różne obszary działalności MNP w tym okresie. Agnieszka Purgat, zastępca dyrektora ds. administracyjnych, rozwinęła temat szkoleń pracowników oraz przedstawiła zrealizowane remonty i naprawy, a Andrzej Grabowski, specjalista ds. inwestycji, zrealizowane inwestycje. Agnieszka Orchowska, główna księgowa, zreferowała stan finansów i poziom frekwencji. Katarzyna Trawińska, kierownik Działu Marketingu, przedstawiła stan prac nad wdrażaniem kolejnego etapu projektu Strategia MNP 2020–2024 oraz poziom zaangażowania głównych sponsorów i darczyńców w działania muzeum. Aleksandra Sobocińska, rzecznik MNP, omówiła najważniejsze wydarzenia minionego roku, ze specjalnym uwzględnieniem Nocy Muzeów, Wirtualnego Muzeum oraz nagród, jakie muzeum otrzymało za dokonania minionego roku.

Po wniesieniu uwag sprawozdanie zostało przyjęte. Jednocześnie Rada Muzeum uchwaliła wniosek dotyczący wystąpienia do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego o nagrodę dla dyrektora MNP.

Po głosowaniu dr Maria Gołąb przedstawiła roczny plan działalności na 2023 r., który został przyjęty jednogłośnie.

Spotkanie zaplanowane na 4 grudnia trzeba było przełożyć, ponieważ z powodu choroby prof. Andrzeja Betleja i nieobecności prof. Tomasza Jasińskiego nie było quorum i tym samym możliwości przeprowadzenia głosowania.

Posiedzenie odbyło się dwa tygodnie później zdalnie, za pośrednictwem platformy Teams. Po przyjęciu protokołu z poprzedniego posiedzenia rady, zespół pracowników MNP przedstawił aktualną sytuację muzeum (strategia, najważniejsze wydarzenia, realizacja inwestycji, działania remontowe, finanse, status realizacji uchwały w sprawie darowizny dla MPPP w Gnieźnie). Dyrektor Tomasz Łęcki przedstawił roczny plan działalności na 2024 r., po czym uchwała dotycząca tego planu przyjęta została jednogłośnie

Bezpośrednio po posiedzeniu uczestnikom zaprezentowano bieżące wystawy: „Nie zmarnujcie niepodległości. Srebra Funduszu Obrony Narodowej” w MSU oraz „O dzieleniu. Sztuka na granicy (polsko-niemieckiej)” i „Powiadacze. Dialog sztuki średniowiecznej ze współczesną” w Gmachu Głównym MNP.

STRATEGIA W DZIAŁANIU

Strategia wycelowana na rozwój

Z początkiem 2023 roku rozpoczęto stopniowe, planowe realizowanie zadań strategicznych zaktualizowanych w poprzednim roku. Podobnie jak przez pierwsze lata w realizowanie strategii rozwoju MNP, tak i w jej aktualizację zaangażowani byli liderzy wytypowanych obszarów. Są to 33 osoby, mające bezpośredni wpływ na cały proces. W 2023 r. dzięki zaangażowaniu i wspólnej pracy zespołu MNP oraz w zgodzie z obranym przez dyrektora MNP kursem jego drugiej kadencji wszedł w życie zaktualizowany dokument Strategii MNP na lata 2023–2024.

Ciągle aktualne pozostały Wizja, Misja oraz Wartości, sformułowane w 2020 roku: KOMPETENCJE I ZAANGAŻOWANIE, KREATYWNOŚĆ, INNOWACYJNE MYŚLENIE, OTWARTOŚĆ I BUDOWANIE RELACJI, UCZCIWOŚĆ, ODPOWIEDZIALNOŚĆ, PRACA ZESPOŁOWA.

Wskaźniki realizacji kluczem do mierzenia celu

Strategia zachowała podział na pięć głównych obszarów. W każdym z nich zostały wyznaczone cele strategiczne, te zaś podzielono na cele operacyjne. Poszczególne cele operacyjne zostały rozpisane na odrębne zadania. W związku z przyjętym kierunkiem rozwoju muzeum obszarem priorytetowym zostały „Dźwignie rozwoju” (obszar strategiczny A), a następnie „Potencjał merytoryczny” (obszar strategiczny B). Pozostałe obszary zachowały dotychczasową kolejność: C – Relacje z otoczeniem, D – Rozwój ludzi i organizacji, E – Zarządzanie.

Zamek w Gołuchowie po zakończeniu prac renowacyjnych, listopad 2023,
fot. Maciej Kaleta

Strategia rozwoju MNP – aktualizacja 2023–2024:

	Dźwignie rozwoju	Potencjał merytoryczny	Relacje z otoczeniem	Rozwój ludzi i organizacji	Zarządzanie
Kluczowe obszary	wzrost przychodów własnych, akceleracja inwestycji pozwalających na stały, dynamiczny rozwój instytucji	uwolnienie potencjału merytorycznego, zwiększającego atrakcyjność MNP dla odbiorców i partnerów	budowanie relacji z publicznością oraz kluczowymi interesariuszami, by stworzyć muzeum, do którego chce się powracać	zmiana kultury organizacyjnej i konsekwentne podnoszenie kompetencji organizacji przez jeden z najlepszych zespołów muzealnych w Polsce	dążenie do doskonałości operacyjnej w każdym działaniu, zapewniające stałe podnoszenie jakości pracy i uzyskiwanych rezultatów
Strategiczne cele	<ul style="list-style-type: none"> nowoczesna infrastruktura inwestycje długoterminowe optymalizacja finansowa 	<ul style="list-style-type: none"> rozwój muzealnej bazy danych oraz udostępnienie zasobów cyfrowych on-line rozwój potencjału merytorycznego 	<ul style="list-style-type: none"> rozwój publiczności budowanie i rozwój relacji z otoczeniem rozwój wolontariatu dostępność 	<ul style="list-style-type: none"> wdrożenie procesu inwestowania w ludzi usprawnienie komunikacji wewnętrznej w celu efektywnej współpracy zespołowej 	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie nowego modelu zarządzania wprowadzenie narzędzi informatycznych wspomagających zarządzanie zwiększenie poziomu innowacyjności, otwartości na zmiany oraz dzielenia się wiedzą w MNP

Zestawienie sumaryczne ilości celów i zadań w aktualnej Strategii Rozwoju MNP przedstawia poniższa tabela:

Obszar	A	B	C	D	E	Suma
Cele strategiczne	3	2	4	2	3	14
Cele operacyjne	11	6	6	6	10	39
Zadania	37	7	14	7	16	81

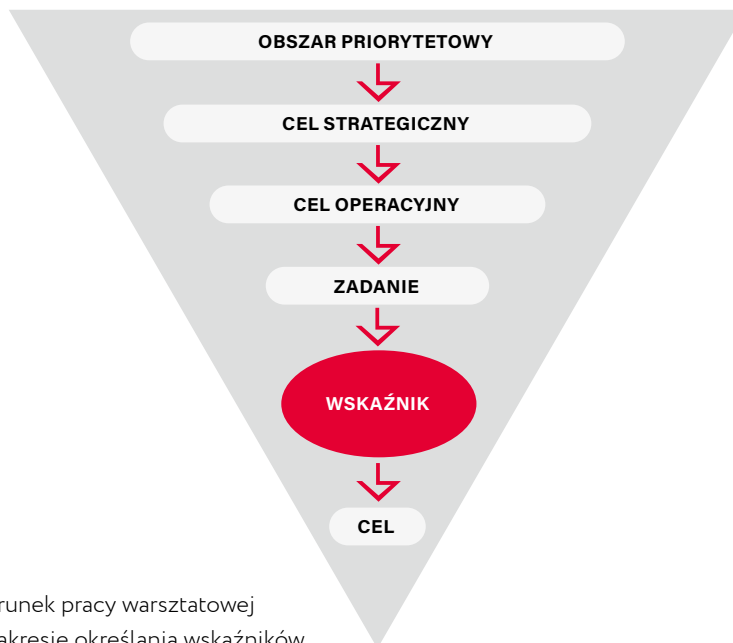
Kluczowym elementem zaktualizowanej strategii są wskaźniki realizacji poszczególnych zadań. Wypracowano je **w trakcie spotkania warsztatowego 20 lutego 2023 roku**.

Każdemu zadaniu, poza określonym wskaźnikiem realizacji, przypisano również:

- tzw. kamienie milowe, czyli przełomowe momenty realizacji
- termin realizacji całego zadania lub poszczególnych kamieni milowych (planowany i rzeczywisty)
- osobę odpowiedzialną za realizację całego zadania oraz kamieni milowych.

Podsumowanie realizacji zadań strategicznych

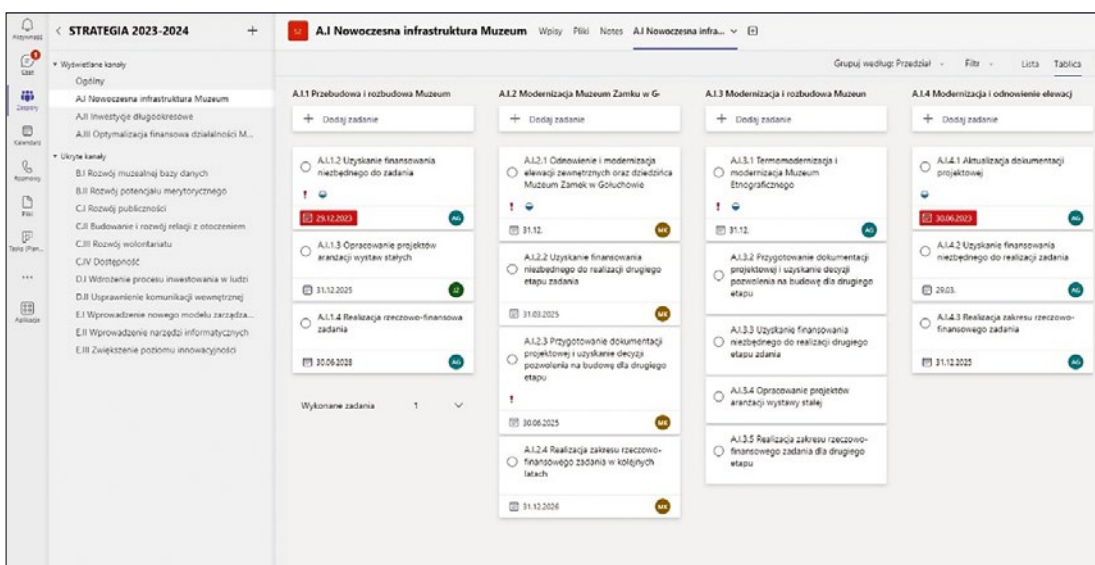
Ważnym elementem procesu rozwoju jest regularne mierzenie postępów realizacji zadań. Spotkania w mniejszych i większych zespołach pozwalały

Kierunek pracy warsztatowej
w zakresie określania wskaźników

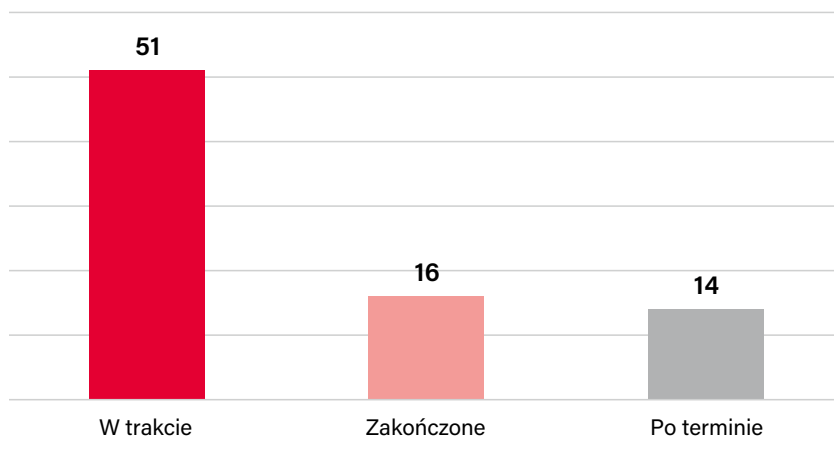
też obserwować ewolucję części zadań i urealnić terminy ustalone na początku roku. Z wieloma zadaniami związany jest rozbudowany harmonogram realizacji, regulujący poszczególne działania.

W październiku nastąpiła finalna weryfikacja zakresu zadań. Zaktualizowaną strategię przygotowano też do wydania w formie drukowanej. W tym samym czasie pracownicy odpowiedzialni za poszczególne obszary mogli wykorzystywać do kontroli procesu realizacji zadań platformę MS Teams, na którą przeniesiono wszystkie priorytetowe obszary, z podziałem na cele i zadania, tak aby upoważnione osoby miały do nich swobodny dostęp.

Przykładowy arkusz zadań strategicznych w MS Teams

Status realizacji wszystkich zadań strategicznych na koniec 2023 roku

Podsumowanie realizacji zadań na koniec roku pokazało, że część zadań udało się z sukcesem zakończyć (16). Ze względu na rozpiętość terminu realizacji niektóre zadania zostały rozpoczęte, ale niezakończone (51); w tych przypadkach weryfikacji poddano ewentualne zagrożenia w kwestii terminu realizacji. Pewnej grupy zadań (14) nie ukończono w planowanym terminie, dlatego podjęto decyzję o jego modyfikacji lub o konieczności zwiększenia zaangażowania, tak by pokonać trudności w realizacji celu. Kilka zadań, których realizacja stała się niemożliwa (np. z powodu nieuzyskania planowanego dofinansowania), zostało tymczasowo usuniętych z listy zadań strategicznych.

Jednym z bardziej spektakularnych sukcesów z obszaru strategicznego A (Dźwignie rozwoju) w 2023 roku było zgodne z planem inwestycji ukończenie renowacji części elewacji Muzeum Zamku w Gołuchowie, Oddziału Muzeum Narodowego w Poznaniu. Dotrzymanie terminu zgodnego z planem inwestycji było możliwe dzięki ogromnemu zaangażowaniu zespołu projektowego (powstałego w ramach Strategii MNP) oraz ponadprzeciętnej sumienności, a wręcz pasji pracowników firmy zewnętrznej przeprowadzającej tę renowację.

Świeże spojrzenie z dłuższą perspektywą

Od ponad trzech lat realizujemy projekty muzealne w oparciu o ustalone wcześniej priorytety, pogrupowane w strategiczne obszary, cele i zadania. Zdobyte w tym czasie doświadczenie potwierdza, że należy podtrzymać obrany kurs. Rok 2024 to perspektywa zaplanowanych już spotkań i nowych wyzwań:

- podsumowanie realizacji zadań po I kwartale 2024 roku
- podsumowanie realizacji zadań po II kwartale 2024 roku
- przeprowadzenie trzeciej diagnozy stanu i kultury organizacyjnej MNP
- wytyczenie nowych obszarów priorytetowych w IV kwartale 2024 roku.

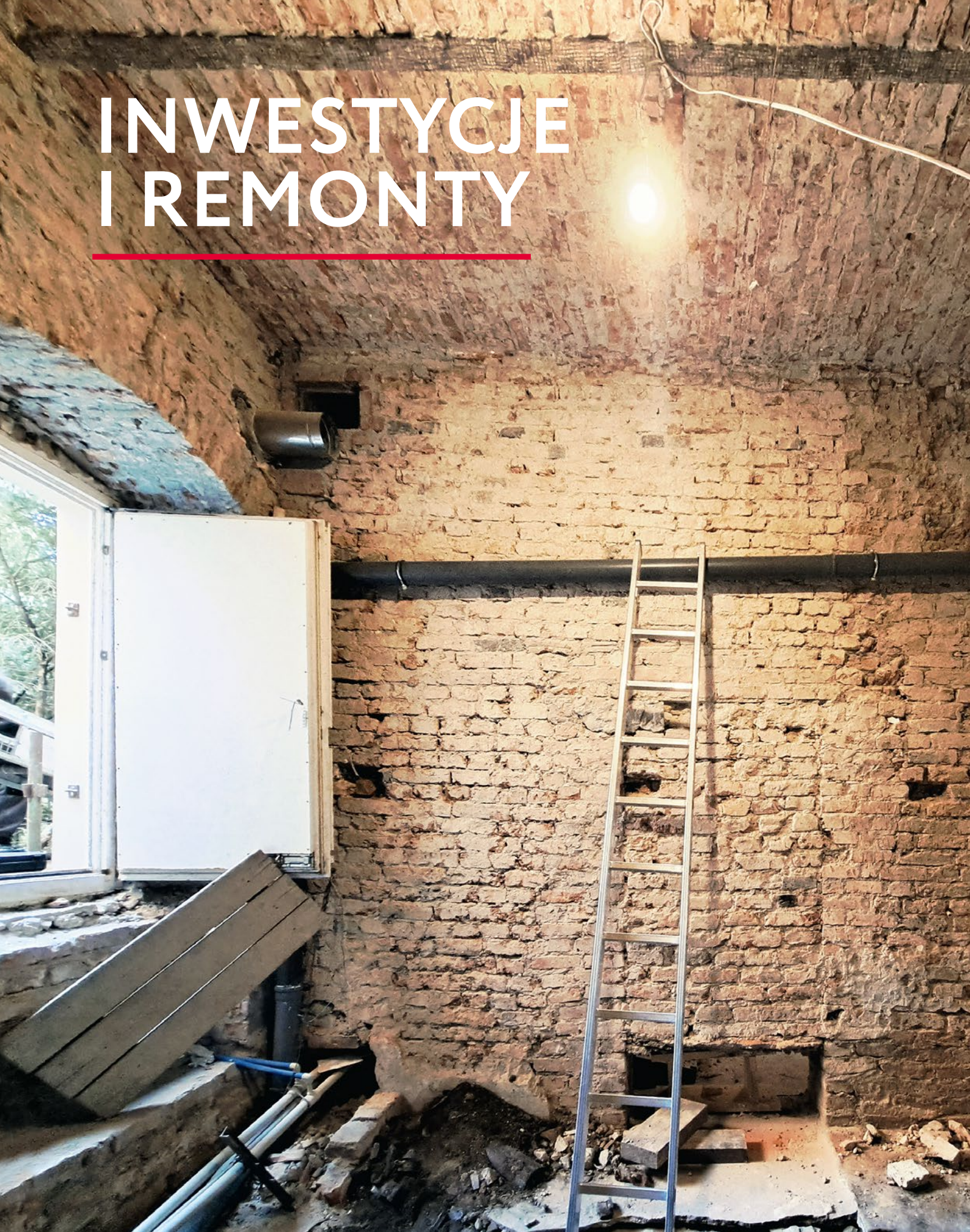
Nowa Strategia Rozwoju Muzeum Narodowego w Poznaniu sięgnie roku 2030.

Wizyta Jacka Lohmana w Muzeum Sztuk Użytkowych w Zamku Królewskim w Poznaniu, 19–20 lipca 2023, fot. Sonia Bober

Remont elewacji Zamku w Gołuchowie, sierpień 2023, fot. Jadwiga Subczyńska

INWESTYCJE I REMONTY

Rok 2023 był kolejnym rokiem intensywnych prac nad modernizacją muzealnej infrastruktury. Prowadzone były następujące prace modernizacyjne:

1. Odnowienie i modernizacja elewacji zewnętrznych oraz dziedzińca zamku w Gołuchowie;
2. Termomodernizacja i modernizacja budynku Muzeum Etnograficznego;
3. Modernizacja budynku stajni w zespole pałacowym w Rogalinie;
4. Modernizacja Pracowni Konserwacji Sztuki Użytkowej;
5. Modernizacja przestrzeni wejściowej (szatnia, sklep muzealny, część rekreacyjna) w nowym gmachu Galerii Malarstwa i Rzeźby;
6. Modernizacja budynku Wielkopolskiego Muzeum Wojskowego;
7. Modernizacja Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie.

1. Odnowienie i modernizacja elewacji zewnętrznych oraz dziedzińca zamku w Gołuchowie

W drugim roku realizacji inwestycji trwały prace przy elewacji od strony dziedzińca. Zakres robót obejmował: czyszczenie i konserwację kamieniarki oraz tynków, przegląd dachów, konserwację balkonu II piętra, obróbki blacharskie i likwidację wtórnej rury spustowej, naprawę kominów głównego skrzydła zamku, naprawy konstrukcyjne elewacji (zszycie pęknięć muru), konserwację drewnianych lukarn, wykonanie instalacji elektrycznej przeciwoblodzeniowej na balkonie oraz w rurach spustowych.

Poniesione wydatki: ok. 4 910 000 zł

2. Termomodernizacja i modernizacja budynku Muzeum Etnograficznego

Zakres prac w Muzeum Etnograficznym obejmował: przekucie otworów drzwiowych; rozbiórkę i stawianie nowych ścian działowych; wykańczanie i malowanie ścian i sufitów; wykonanie nowych podłóg technicznych, kamiennych, z lastriko, płytek i posadzek przemysłowych; mocowanie balustrad

Modernizacja Pracowni Konserwacji Sztuki Użytkowej, fot. Maciej Kaleta

i rolet drzwiowych; wykonanie instalacji elektrycznych (okablowanie, rozdzielnice i częściowo osprzęt); wykonanie instalacji teletechnicznych (okablowanie); wykonanie uzupełnień w instalacji przeciwpożarowej; modernizację instalacji wodno-kanalizacyjnej; demontaż oraz czyszczenie i montaż grzejników.

Poniesione wydatki: ok. 3 680 000 zł

3. Modernizacja budynku stajni w zespole pałacowym w Rogalinie

W 2023 roku zakończono modernizację budynku „stajni”. Zrealizowano roboty budowlano-montażowe i wykończeniowe, wykonano elewacje, zamontowano stolarkę okienną i drzwiową, wykonano instalacje sanitarne, elektryczne i teletechniczne. Budynek został przekazany do użytkowania. Do nowo wyposażonego budynku powróciła Pracownia Konserwacji Mebli Zabytkowych. W ramach realizowanej inwestycji oddano również do użytku publiczne toalety, służące gościom odwiedzającym Rogalin.

Poniesione wydatki: ok. 736 400 zł

4. Modernizacja Pracowni Konserwacji Sztuki Użytkowej

Przed przystąpieniem do robót budowlano-konserwatorskich przygotowano pracownię do prac budowlanych: zakończono bieżące prace konserwatorskie i wyniesiono wszystkie obiekty muzealne z przestrzeni pracowni. Następnie skuto tynki i posadzki, usunięto i wywieziono gruz, zdemontowano elementy wyposażenia oraz zabezpieczono instalacje niezbędne do użytkowania pozostałej części budynku. Zakończono prace projektowe aranżacji pracowni, uzyskując projekt aranżacyjny wraz z kosztorysem.

Poniesione wydatki: ok. 341 800 zł

Modernizacja budynku Muzeum Etnograficznego, fot. Maciej Kaleta

Odnowienie i modernizacja elewacji oraz dziedzińca Muzeum Zamku w Gołuchowie – detale architektoniczne, fot. Jadwiga Subczyńska

5. Modernizacja przestrzeni wejściowej (szatnia, sklep muzealny, część rekreacyjna) w nowym gmachu Galerii Malarstwa i Rzeźby

Realizowano zadania związane z modernizacją i nową aranżacją przestrzeni wejściowej do nowej części głównego gmachu muzeum (Galeria Malarstwa i Rzeźby MNP) poprzez zabudowę szatni, przestrzeni sklepu muzealnego oraz kawiarni. Dokonano zakupów wyposażenia.

Poniesione wydatki: ok. 766 000 zł

6. Modernizacja budynku Wielkopolskiego Muzeum Wojskowego

Rozpoczęto pierwszy etap prac modernizacyjnych, polegający na opracowaniu projektu budowlanego, projektu wykonawczego, specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót oraz kosztorysów inwestorskich i przedmiaru robót. Trwa postępowanie w sprawie uzyskania pozwolenia na budowę.

Poniesione wydatki: ok. 444 500 zł

7. Modernizacja Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie

Rozpoczęto prace modernizacyjne w Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie. Zostały zaprojektowane oraz posadowione klimatyzowane kontenery, które posłużą do przechowywania zbiorów na czas modernizacji pałacu.

Modernizacja przestrzeni wejściowej w nowym gmachu Galerii Malarstwa i Rzeźby MNP, fot. Sławomir Obst

Budowa tymczasowych magazynów zbiorów w Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie, fot. archiwum MNP

W kontenerach wykonano instalacje teletechniczne (SSWiN, CCTV IP, SAP). Zlecono przygotowanie projektów rozbiórki „domku ogrodnika” oraz tarasu pałacowego. Dokonano rozbiórki „domku ogrodnika”.

Poniesione wydatki: ok. 1 370 000 zł

—

Ponadto w ramach dotacji celowej na wydatki inwestycyjne związane z „Przekształceniem oraz rozbudową Ratusza – Muzeum Poznań, w skład którego wejdą: Ratusz – Muzeum Poznań, Muzeum Mieszkańców w kamienicach Stary Rynek 42 i 43 oraz zaplecze przy ul. Klasztornej 22 i 23 – przygotowaniem dokumentacji do udziału MNP w programie FEnIKS” kontynuowano prace nad przygotowaniem dokumentacji projektowej, w tym pozwoleń na budowę dla planowanej inwestycji oraz projektów technicznych, wykonawczych, przedmiarów, kosztorysów inwestorskich i STWiOR. Uzyskano pozwolenie konserwatorskie i pozwolenie na budowę dla ratusza oraz pozwolenie konserwatorskie i pozwolenia budowlane dla kamienic. Odebrano projekty techniczne, wykonawcze, przedmiary, kosztorysy inwestorskie i STWiOR. Dokumentacja została złożona jako niezbędny wymóg formalny w aplikacji konkursowej Muzeum Narodowego w Poznaniu do Programu FEnIKS w dniu 28 września 2023 roku.

Poniesione wydatki: ok. 265 000 zł

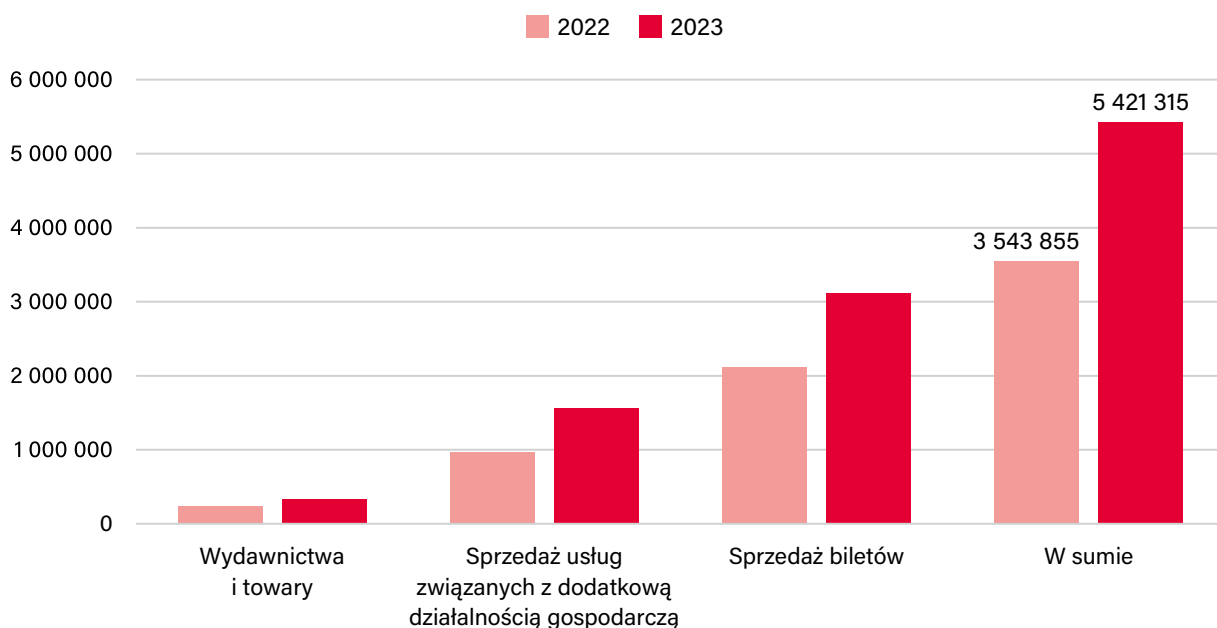

FINANSE

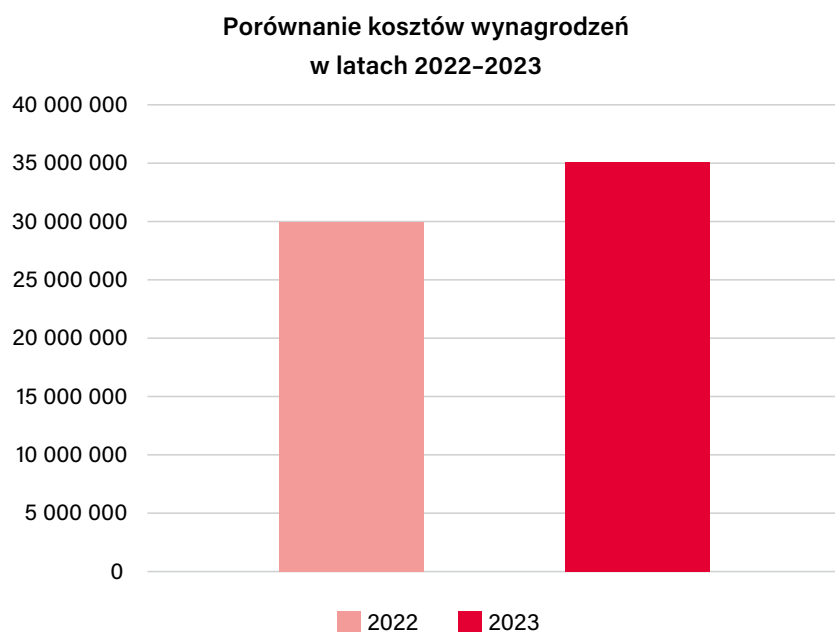
Za nami udany, choć trudny rok. Zmagamy się z rosnącymi kosztami funkcjonowania. Na przykład koszty energii wzrosły niemal o połowę. Jednocześnie jednak o blisko 6 milionów złotych wzrosła dotacja z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Udało się także osiągnąć ponad 50-procentowy wzrost przychodów ze sprzedaży. Wartość sprzedanych biletów wzrosła w stosunku do poprzedniego roku aż o milion złotych.

Porównanie przychodów własnych MNP (ze sprzedaży) w latach 2022–2023

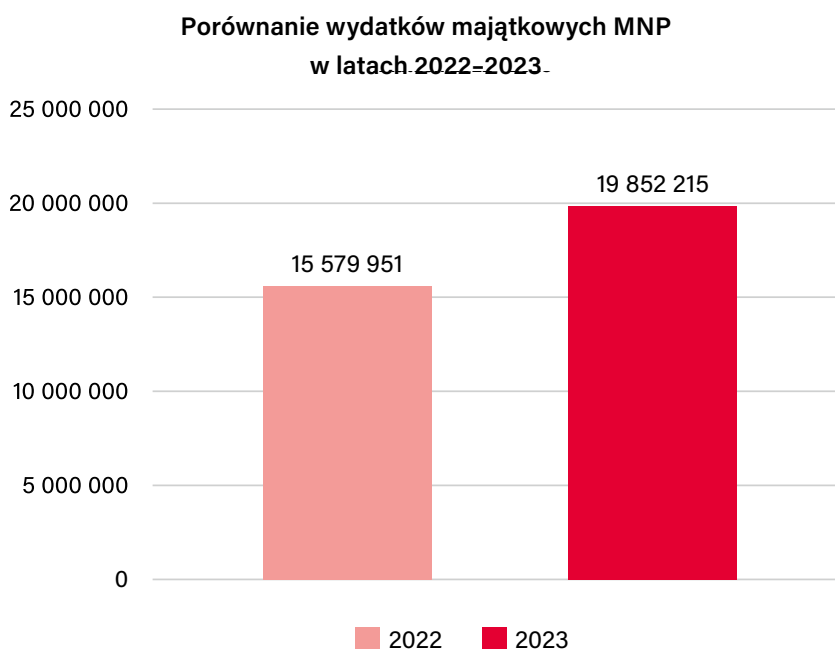

Srebra Funduszu Obrony Narodowej w zbiorach Muzeum Narodowego w Poznaniu, fot. Sonia Bober

W roku 2023 o około 5 000 000 zł wzrosły wynagrodzenia pracownicy:

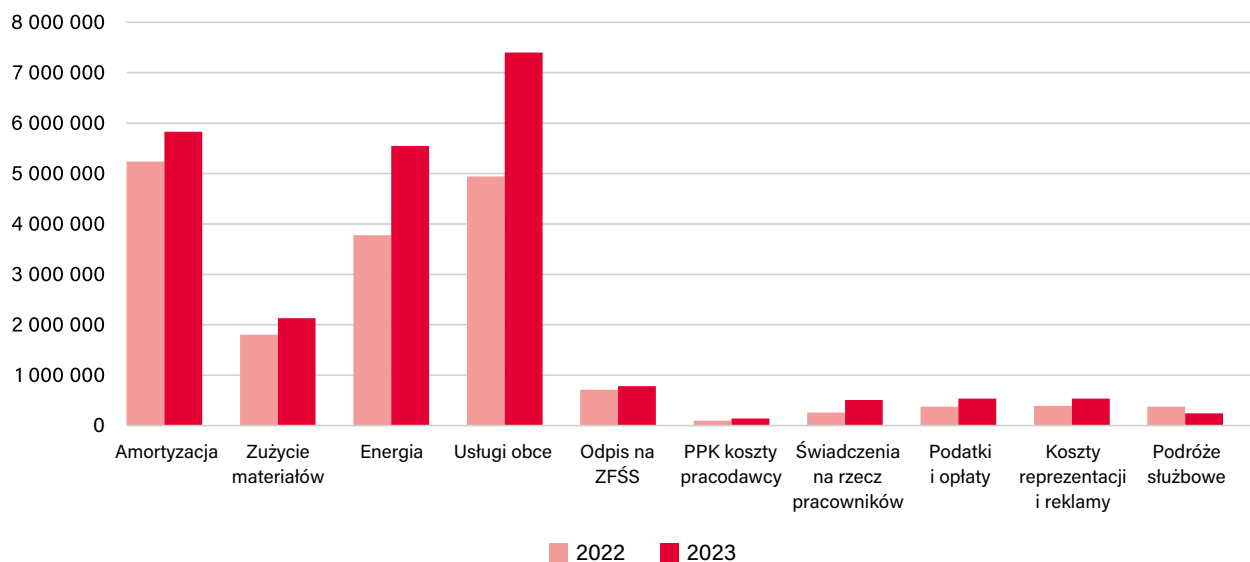

W stosunku do roku 2022, wzrosły również wydatki majątkowe muzeum:

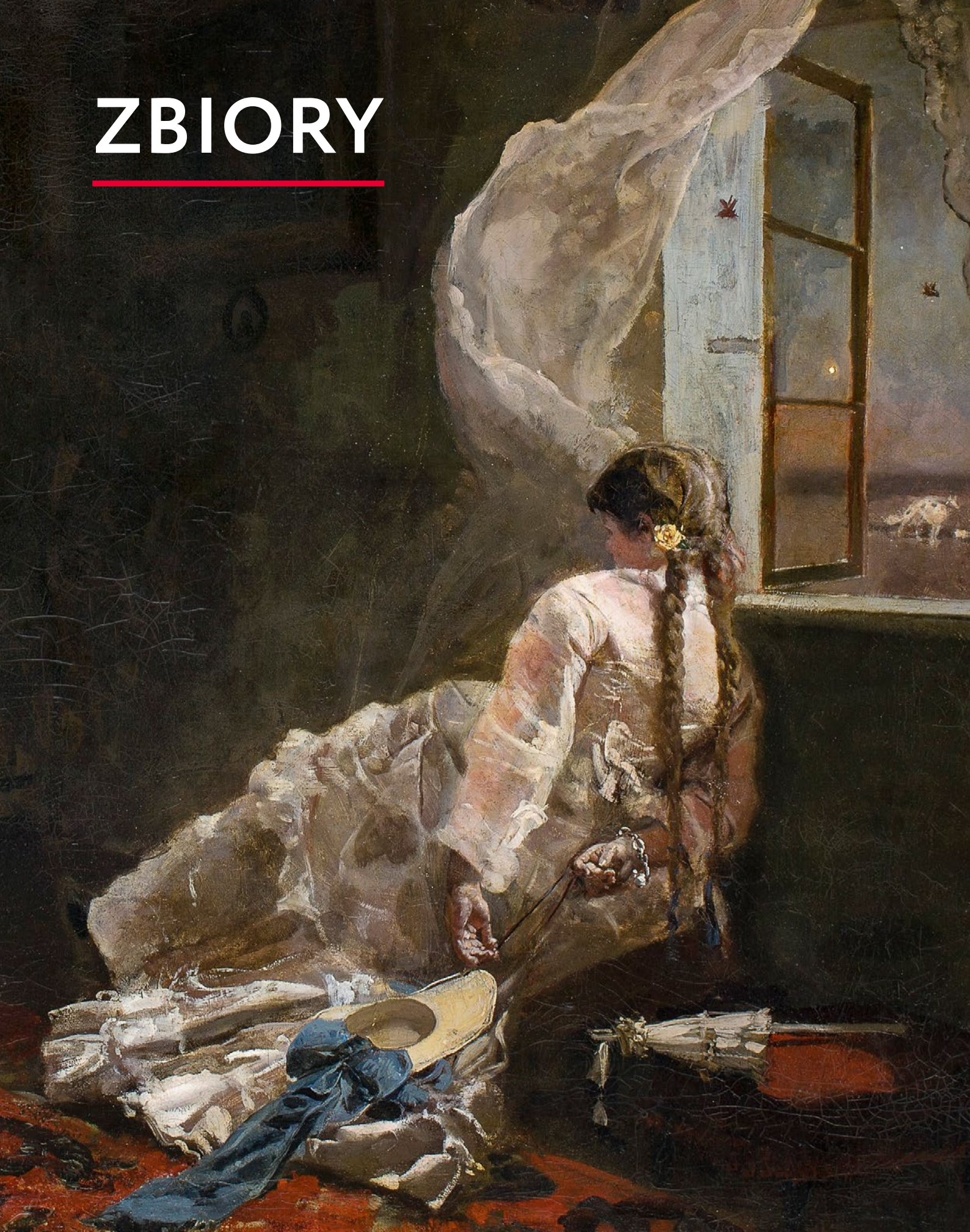

Na wybranych przykładach prezentujemy porównanie wzrostu kosztów podstawowej działalności muzeum w latach 2022–2023:

Porównie kosztów bilansowych podstawowej działalności MNP w latach 2022–2023 (wybrane pozycje)

ZBIORY

W końcu roku 2023 liczba muzealiów zinwentaryzowanych w Muzeum Narodowym w Poznaniu wyniosła 275 998 pozycji inwentarzowych (415 966 sztuk inwentarzowych).

W ciągu roku do inwentarzy wpisano 19 620 pozycji (20 425 sztuk), w tym 19 258 nabytków (19 569 sztuk).

Z inwentarza muzealiów skreślono 17 pozycji, z których jedną wpisano ponownie ze względu na fakt, że obiekt zwrócony dawnemu właścicielowi został w tym samym czasie zakupiony przez MNP. Pozostałych 16 obiektów skreślono na podstawie decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, po czym przekazano do Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. Przekaz dotyczył grupy odlewów gipsowych fragmentów lub całych obiektów związanych z architekturą romańską (XII–XIII w.) z obecnego województwa wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego.

W ciągu roku przyjęto 53 depozyty, a zwrócono 323.

W 2023 roku do zbiorów Muzeum Narodowego w Poznaniu nabyto 19 255 muzealiów za łączną kwotę 16 265 755,37 zł (z tego 356 obiektów zakupiono za kwotę 9 802 164,03 zł).

Józef Chełmoński, *Wieczór letni*, 1875 – fragment obrazu, fot. Sławomir Obst

Do najbardziej wartościowych obiektów pozyskanych do zbiorów MNP należy **obraz Józefa Chełmońskiego *Wieczór letni*** (1875, olej, płótno, 84 × 117 cm), który wzbogacił Galerię Sztuki Polskiej od XVIII w. do 1945 r.

Ten niezwykle ważny w oeuvre artysty obraz pojawił się na rynku sztuki po trwającej 133 lata nieobecności. Chełmoński namalował go w pracowni w Hotelu Europejskim w najlepszym okresie swojej twórczości, w tym samym czasie co *Babie lato*, prezentowane w Muzeum Narodowym w Warszawie. *Wieczór letni* jest wybitnie „muzealną” kompozycją, która uruchamia wiele historyczno-artystycznych kontekstów. Uderzająca jest oryginalność wątków ikonograficznych, poprzez splecenie w jednym dziele dwóch ważnych tradycji: obrazowania wnętrza, będących zawsze metaforą duszy, oraz wyobrażenia otwartego okna – symbolizującego artystyczną twórczość. Jakość realistycznego dzieła, niesiona przez wizerunek młodziutkiej marzącej dziewczyny ukazanej na tle otwartego okna, jest kwintesencją polskiego XIX-wiecznego malarstwa nasyconego zawsze pierwiastkiem romantycznym. Zakup, dokonany w czerwcu na aukcji sztuki dawnej w Desa Unicum, był możliwy dzięki dotacji celowej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, pozyskanej decyzją premiera RP Mateusza Morawieckiego z rezerwy centralnej budżetu państwa.

—

Rok 2023 był wyjątkowo szczodry dla budowania kolekcji Muzeum Sztuk Użytkowych.

W dniu 23 stycznia 2023 roku Muzeum Narodowemu w Poznaniu przekazano ponad **16 000 sreber Funduszu Obrony Narodowej**. Od tego momentu w zbiorach MNP znajduje się cały srebrny skarb FON, liczący ponad 18000 przedmiotów (1840 eksponatów przekazano MNP już w roku 1988). Są to przedmioty artystyczne i użytkowe, powstałe w okresie od połowy XVII wieku do ostatnich miesięcy przed wybuchem II wojny światowej, jednak większość wykonana została w 2. połowie XIX wieku i pierwszym trzdziestoleciu XX wieku. Przeważają wyroby rosyjskie, austro-węgierskie i niemieckie. A wśród polskich, poza pochodzącymi ze znanych, głównych ośrodków wytwórczości złotniczej, znajdują się obiekty z ośrodków małych, lokalnych, wręcz prowincjonalnych, dotychczas niemal nieznanymi lub wręcz nienotowanymi.

Niemalą grupę tworzą też obiekty z innych krajów Europy i świata – od państw nadbałtyckich przez Skandynawię, Anglię, Szwajcarię, Francję i Włochy, po USA czy nawet Chiny. Muzeum Narodowe w Poznaniu zostało zatem opiekunem narodowego depozytu, zobowiązując się do jego wieczystego i niepodzielnego zachowania i publicznego udostępniania oraz do upowszechniania wiedzy o tej bezprzykładnie szczodrej obywatelskiej daninie. Dla realizacji tych zadań w strukturze oddziału Muzeum Sztuk Użytkowych w Zamku Królewskim został utworzony dział „Srebra Funduszu Obrony Narodowej”.

Jednym z cenniejszych obiektów zbioru jest **puszka z pokrywą (cyborium) na rezerwę eucharystyczną świątyni Kościoła Starokatolickiego Mariawitów** (Lyon, Francja, przed 1912, srebro złożone, turkusy, wys. 33,5 cm, śr. 17,8 cm, waga 970,5 g).

Półokrągła czasza puszek ujęta została od dołu koszyczkiem z winnej latorośli i lancetowatych liści, inkrustowanym turkusowymi kaboszonami; pokrywa lekko wysklepiona uskokami, z rytą dekoracją z winnej latorośli i lancetowatych liści, zwieńczona krzyżem; trzon ze spłaszczonym nodusem; stopa sześciolistna, w rezerwach aplikowane wyobrażenia Marii, Chrystusa i Ukrzyżowania oraz ryte emblematy Wiary, Nadziei i Miłości; na krawędzi stopy wryty kursywny napis: „Najdroższej Matce d. 4.X.1912 r. Żeliszewianie”, we wnętrzu karteczka z tekstem: „DAR OD ŚWIĄTYNI STARO-KATOLICKIEGO KOŚCIOŁA MARIAWITÓW W PŁOCKU NA FUNDUSZ OBRONY NARODOWEJ: Puszka srebrna pozłacana do komunikantów sprowadzona przed wojną z Lyonu za 2500 zł według waluty polskiej”.

Srebra Funduszu Obrony Narodowej, fot. Sonia Bober

Puszka z pokrywą (cyboryum) na rezerwę eucharystyczną ze świątyni Kościoła Starokatolickiego Mariawitów w Płocku, Lyon, Francja, przed 1912, fot. Pracownia Fotografii Cyfrowej MNP

Dzięki dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego do kolekcji Muzeum Sztuk Użytkowych **zakupiono siedemnaście niezwykle cennych obiektów**: pięć dzieł złotnictwa norymberskiego uzupełniających typologicznie istniejący zbiór paradnych naczyń nowożytnych, jeden przykład empirowego jubilerstwa francuskiego oraz jedenaście wyrobów powstałych u początku działania Królewskiej Manufaktury Porcelany w Miśni. Ceramiczne obiekty pokazują pionierskie działania pierwszej europejskiej manufaktury porcelany, począwszy od kopiowania wyrobów azjatyckich poprzez łączenie

motywów znanych z japońskiej i chińskiej porcelany z nowymi autorskimi pomysłami, aż do ukształtowania się własnego repertuaru form.

1. Puchar renesansowy z pokrywą, z kokosem, Norymberga, Niemcy, ok. 1540, srebro złoczone, kokos (*Cocos nucifera*), wys. 24,5 cm, śr. stopy 8,15 cm, śr. maksymalna 9,8 cm

2. Puchar dekoracyjny (tzw. Akeleipokal) z pokrywą, Wolff Straub, Norymberga, Niemcy, ok. 1620, srebro częściowo złoczone, wys. 28,1 cm, śr. stopy 6,3 cm, śr. maksymalna 7,9 cm, waga 380 g

3. Kufel manierystyczny, zdobiony ornamentem diamentowym, Lorenz Ott, Norymberga, Niemcy, ok. 1590, srebro złoczone, kute, grawerowane, trybowane, odlewane, cyzelowane, wys. 22 cm, szer. 13,3 cm, śr. podstawy 10,65 cm, waga 540 g

Pektoralik savonette z cyfrą cesarzowej Marii Ludwiki Habsburg, François-Regnault Nitot, Paryż, ok. 1811–1812, fot. Pracownia Fotografii Cyfrowej MNP

Grupa renesansowych naczyń norymberskich, fot. Pracownia Fotografii Cyfrowej MNP

Barokowe naczynia z porcelany miśnieńskiej, fot. Pracownia Fotografii Cyfrowej MNP

4. Kufel manierystyczny, z dekoracją schweifwerkową, z wmontowanymi elementami: monetą saską i medalem z Rudaw, oraz z herbem wyrytym na tarczce u nasady ucha, Jawor, Śląsk, 1596, srebro złoczone, kute, trybowane, odlewane, cyzelowane, grawerowane, wys. 13 cm, szer. 12,5 cm, śr. podstawy 10,4 cm, waga 500 g

5. Puchar z pokrywą, o czaszy w kształcie serca, zdobiony ornamentem diamentowym, Jobst Planckh, Norymberga, Niemcy, 1. ćwierć XVII w., srebro częściowo złoczone, kute, trybowane, odlewane, cyzelowane, wycinane, skręcane, lutowane, wys. 37,9 cm, szer. 9,3 cm, głęb. 7,3 cm, waga 458 g

6. Pektoralik savonette z cyfrą cesarzowej Marii Ludwiki Habsburg, żony cesarza Napoleona I, François-Regnault Nitot, firma Nitot & Fils, Paryż, ok. 1811–1812, złoto, szafirowa emalia transparentna na giloszowanym tle, perły, wys. 4,7 cm, śr. 3,5 cm, grub. 1,2 cm

7. Maselniczka z pokrywką, ze scenkami w typie „Kauffahrtei”, malatura: Christian Friedrich Herold (?), Królewska Manufaktura Porcelany w Miśni, Miśnia, ok. 1740, porcelana, farby naszkliwne, złoczenie, wys. 6,8 cm, śr. 11,4 cm

8. Misa z motywem „płaczącej wierzby i kwiatów lotosu”, Królewska Manufaktura Porcelany w Miśni, 1730, porcelana, farby naszkliwne, złoczenie, śr. 20,8 cm

9. Grupa figuralna „Polski pocałunek”, model: Johann Joachim Kändler, 1743, Królewska Manufaktura Porcelany w Miśni, po 1743, porcelana, farby naszkliwne, złoczenie, 17,1 cm × 23 × 14 cm

10. Waza z serwisu z motywem „żółtego lwa”, model: Johann Joachim Kändler, 1734 (wykonanie: 1737–1739), Królewska Manufaktura Porcelany w Miśni, porcelana, farby naszkliwne, złoczenie, wys. 23,5 cm, śr. 31 cm

11–12. Para ośmiobocznych talerzy z dekoracją w stylu Kakiemona (wzór „Shiba Onko”), Królewska Manufaktura Porcelany w Miśni, ok. 1730–1732, porcelana, farby naszkliwne, śr. 25 cm i 25,4 cm

13–14. Para terynek z pokrywkami i podstawkami, Królewska Manufaktura Porcelany w Miśni, ok. 1732, porcelana, szkliwo natryskowe, farby naszkliwne, złoczenie, śr. wazki 16,8 cm, śr. podstawy 22,5 cm

15. Dzbanuszek do kawy z kamionki böttgerowskiej, model: Johann Jacob Irminger, ok. 1710, warsztat Martina Schnella, Królewska Manufaktura Porcelany w Miśni, ok. 1710–1713, kamionka böttgerowska, czarne szkliwo, malowana naszkliwnie złotem i laką, wys. 15,8 cm, szer. 13,1 cm, głęb. 6,8 cm

16–17. Para waz z pokrywkami, model: Johann Jacob Irminger, ok. 1714–1719, dekoracja: Johann Ehrenfried Stadler, ok. 1724, Królewska Manufaktura Porcelany w Miśni, ok. 1714–1724, porcelana böttgerowska, farby naszkliwne, złoczenie, wys. 21 cm, śr. 10,5 cm

—

Warte uwagi są również inne nabytki pozyskane w roku 2023 do poszczególnych kolekcji.

Galeria Sztuki Polskiej od XVIII w. do 1945 r.

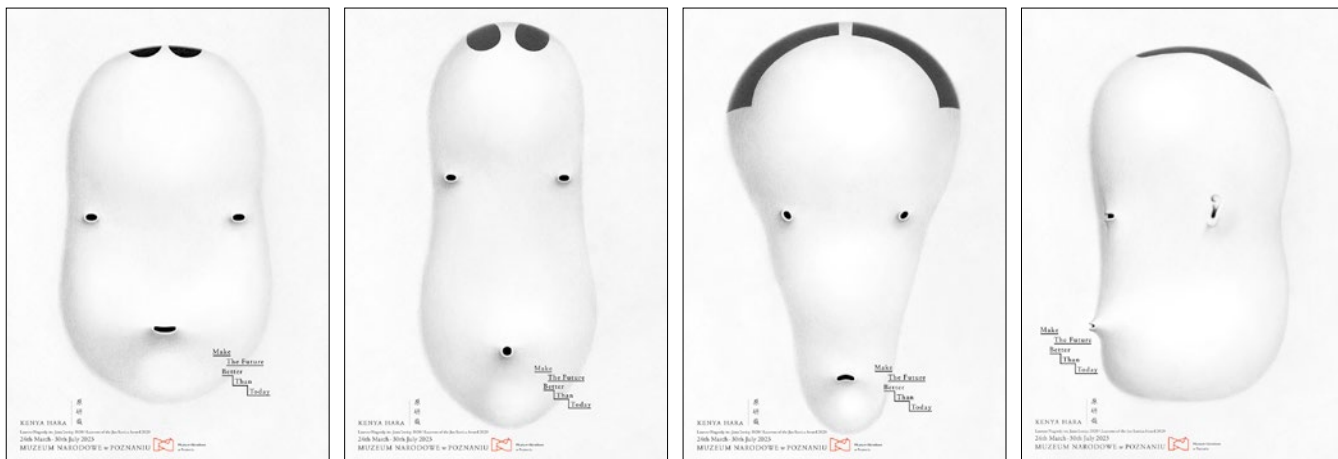
Janina Broniewska, *Sejm*, z cyklu „Satyry Warszawskie”, ok. 1939, Warszawa, gips, 56 × 18 × 24 cm

Rzeźba z jednej strony reprezentuje jeszcze tendencje związane z mimetyzmem początku XX wieku, o uproszczonym i zredukowanym charakterze przedstawienia, do czego w odmienny sposób nawiązywali Kuna i Ostrowski (ich dzieła obecne są w galerii). Z drugiej jednak strony opracowanie postumentu – wyraźna geometryzacja kształtów – zapowiada późniejsze poszukiwania formy, charakterystyczne chociażby dla rzeźb Jaremy.

Galeria Sztuki Współczesnej

Leszek Knaflewski, *Stare rzeki*, 1993, instalacja: poduszka haftowana, kora, żywica, drut stalowy, 3 elementy, każdy 270 × 40 × 25 cm

Leszek Knaflewski był jednym z najważniejszych polskich artystów współczesnych, postacią niezwykle ważną dla poznańskiego środowiska artystycznego, ale też twórcą rozpoznawalnym i cenionym na scenie ogólnopolskiej. Współtworzył legendarną poznańską grupę Koło Klipsa, która wystawiała swoje prace w galerii Wielka 19. Jego twórczość z tego okresu zaliczana jest do nurtu tzw. nowej ekspresji, tworzonej przez młodych artystów debiutujących w latach 80., wystawiających poza oficjalnym obiegiem, w niezależnych galeriach i pracowniach.

Galeria Plakatu i Projektowania Graficznego

Kenya Hara, *Make The Future Better Than Today*. Kenya Hara. Laureat Nagrody im. Jana Lenicy 2020. 24th March – 20th July 2023, Muzeum Narodowe w Poznaniu, Tokio 2023, fot. archiwum MNP

Janina Broniewska, *Sejm*, z cyklu „Satyry Warszawskie”, ok. 1939, Warszawa, fot. Pracownia Fotografii Cyfrowej MNP

Leszek Knaflewski, *Stare rzeki*, 1993, fot. Pracownia Fotografii Cyfrowej MNP

Kenya Hara, zbiór 70 prac – 44 plakaty, 22 książki oraz 4 designerskie opakowania

W pozyskanym zbiorze najważniejsza jest grupa 12 plakatów reklamowych dla firmy MUJI, plakaty do wystaw projektowanych przez Kenya Harę („Subtle. Takeo Paper Show” i „Sensaware. Tokyo Fiber ‘09”), 13 autorskich plakatów do poznańskiej wystawy „Kenya Hara. Japońskie projektowanie graficzne”, wybrane książki i katalogi projektowane przez artystę oraz dwa przykłady opakowań do alkoholi („Hakkin” i „Zakimi”). Dar jest swoistym podziękowaniem artysty za wystawę prezentowaną w tym roku w naszym muzeum. Ofiarowane prace stanowią ważny i niezwykle cenny nabytek, gdyż w większości są niedostępne na rynku. Uzupełniają kolekcję dzieł Kenya Hary gromadzoną w MNP od kilkudziesięciu lat (w tej chwili liczy ona 200 prac). Zbiór ten wpisuje się w jedną ze strategii budowania kolekcji opartej na możliwie najpełniejszym przedstawieniu wybranych twórców, których aktywność artystyczna wykracza poza dyscyplinę plakatu i reprezentuje najwyższy poziom w dziedzinie sztuki projektowania.

Muzeum Sztuk Użytkowych w Zamku Królewskim w Poznaniu

Zbiór 350 obiektów z Milanówka: jedwabie, fotografie, wydawnictwa i inne

Unikalne przedwojenne i powojenne pamiątki (druki, jedwabie, wydawnictwa, dokumenty i fotografie) z wytwórni jedwabiu naturalnego w Milanówku – zbiór córki założyciela firmy Henryka Witaczka, Beaty Nehring z d. Witacek, przechowany przez jej przyjaciółkę i spadkobierczynię Małgorzatę Dygas, dziennikarkę zajmującą się propagowaniem wiedzy o jedwabiu z Milanówka.

Muzeum Etnograficzne

Cztery nakrycia głowy panien młodych, XIX/XX w., Afganistan

Nabytek ten jest niezwykle cenny. Pochodzące z północnego Afganistanu pamiątki rodzinne, z których każda znajdowała się w posiadaniu jednego rodu, zostały odkupione od uciekinierek z Afganistanu, potrzebujących funduszy na wyjazd z kraju. To precedens, który zwykle się nie zdarza. Ze względu na to, że w sierpniu 2021 roku rządy talibów objęły ok. 95% powierzchni państwa (łącznie ze stolicą w Kabulu), Afganistan jest obecnie państwem niedostępnym dla wypraw badawczych oraz turystów, co uniemożliwia pozyskiwanie obiektów z tamtych terenów.

„SM” (M. Satory?), kapliczka słupowa z figurą Chrystusa Frasobliwego, 1847, Krajkowo (pow. poznański), snyczerka, polichromia, drewno dębowe, żelazo kute, krycie daszku i elementy „opierzenia” z blachy

Kapliczka ma formę czworobocznej latarni z prześwitami z trzech stron, ustawionej na drewnianej czworobocznej kłodzie. Ten typ kapliczki formą przypomina dawne tzw. latarnie umarłych z kagankami zapalonymi nocą. Ich światło miało ostrzegać o miejscu, gdzie stykają się dwa światy – ziemski i pozaziemski (swojski i nieoswojony).

Połączany krzyżyk do koralu w stylu biedermeier z 2 poł. XIX w., Niemcy/Austria/Czechy

Krzyżyk (4,5 × 2,5 cm bez zawieszki) w formie krzyża łacińskiego z ukośnie ściętymi zakończeniami (na wzór krzyża maltańskiego). Bez pasyjki. Na połączeniu ramion ornament roślinny w formie dwóch rozchylonych w przeciwnych kierunkach lili na ulistnionych łodyżkach. Krzyżyk jest darem Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Narodowego w Poznaniu. Jest to pierwszy taki krzyżyk w naszej kolekcji, bo choć były one koniecznym uzupełnieniem koralu bamberskich (a także śląskich) i widoczne są na bardzo wielu zdjęciach archiwalnych, obecnie stosunkowo trudno je nabyć.

Połączany krzyżyk do koralu w stylu biedermeier z 2 poł. XIX w., Niemcy/Austria/Czechy, fot. Pracownia Fotografii Cyfrowej MNP

Obiekt z wytwórni jedwabiu naturalnego w Milanówku, fot. Pracownia Fotografii Cyfrowej MNP

Nakrycia głowy panien młodych, XIX/XX w., Afganistan, fot. Pracownia Fotografii Cyfrowej MNP

Ratusz – Muzeum Poznania

Kaseta w formie książki upamiętniająca pobyt osób osadzonych w obozie przesiedleńczym na Główniej w Poznaniu, 1939, Poznań, drewno, metal, 31,6 × 24 × 7,5 cm

Kaseta pamiątkowa w formie książki, z napisem na wieku/okładce: NA PAMIĄTKĘ Z OBOZU W GŁÓWNEJ 9 XI 1939; na środku dekoracyjny motyw gwiazdy wyrzeźbionej wgłębnie, a w narożnikach promienie skierowane ku środkowi. Na wewnętrznej stronie namalowany zwój papieru z symbolami budowniczego na tarczy umieszczonej w górnej partii i dedykacja: „Ku pamięci wspólnego pobytu w obozie Poznań-Główna dnia 12. marca 1940 r. T. Pasiczek, emeryt. inspektor budowl.”. Ponadto w różnych miejscach

podpisy współwięźniów, m.in. Cyryla Ratajskiego (z datą 15 maja 1940 r.) i jego żony Stanisławy Ratajskiej, W. Majewskiego, dr. Gałdyńskiego i Róży Gałdyńskiej, Joanny Kosteckiej, M. Ciszaka, M. Gorzycowej i Gorzycówny, Urszuli Wujecówny i J. Paszke. Niektóre z tych osób można zidentyfikować w spisie więźniów obozu na Główniej, opracowanym przez Marię Rutowską: lekarza Kazimierza Gałdyńskiego (ur. 1880), jego żonę Różę z domu Sollich (ur. 1892), Marię Gorzycową z domu Wojton (ur. 1890) czy Wentzela Majewskiego (ur. 1893), z zawodu stolarza, który – jak można domniemywać – mógł wykonać kasetę (jego podpis jest wyraźnie zaakcentowany). Wnętrze kasety podzielone na trzy przegródki. Ruchome wieko przymocowane dwoma zawiasami do korpusu, klamra na wieku pozwalająca zamknąć kasetę (brak elementu).

Wielkopolskie Muzeum Wojskowe

Bagnet tulejowy wz. 1847, 1847–1860, Charleville (Francja), kucie, stal, dł. 48 cm

Bagnet wz. 1847 (używany do francuskich karabinów kapiszonowych wz. 1842 i 1847), ze sprawnym pierścieniem mocującym i dobrze zachowaną prowadnicą na muszkę i zatrzask. Głownia charakteryzuje się niewielką wklęsłością na grzbiecie; od spodu jest wyraźnie zarysowana na całej długości. U nasady głowni wybita cyfra „4”, powyżej numer regimentu. Litera „G” na tarczy z gwiazdką to sygnatura wytwórcy: Manufacture d’Armes de Charleville. Na ramieniu, z prawej strony, wybity został numer „120”, z lewej bicia odbioru: „S” i „V” w tarczy.

Muzeum Pałac w Rogalinie

Frak Rogera Raczyńskiego, a następnie majordomusa Antoniego Tarocińskiego, czerwiec 1909, Wiedeń, F. Humhal, K. u K. Hof-Schneider

Frak został uszyty dla dwudziestoletniego Rogera Raczyńskiego przez krawca pracującego na zlecenie dworu wiedeńskiego. Świadczy o tym firmowa wszywka w wewnętrznej kieszonce z herbem monarchii austro-węgierskiej i napisami: „F. Humhal K.u.K. Hof-Schneider, WIEN Herr Roger Graf Raczyński den [...] Juni 1909”. Po jakimś czasie, jako zbyt mały na Rogera, został przekazany Antoniemu Tarocińskiemu, wieloletniemu i wielce zasłużonemu pracownikowi Raczyńskich (początkowo pełniącemu w Rogalinie funkcję służącego i kredencera, a później majordomusa). W latach 1939–1948 był „cichym opiekunem” domu; po śmierci Rogera w 1945 r. informacje na temat Rogalina przekazywał do Londynu jego bratu Edwardowi Bernardowi, późniejszemu prezydentowi RP na uchodźstwie. Taką rolę spełniał również po przejęciu pałacu w 1948 r. przez Muzeum Narodowe w Poznaniu, gdzie zatrudniony został jako kierownik administracyjny.

Kaseta upamiętniająca pobyt osób osadzonych w obozie przesiedleńczym na Główniej w Poznaniu, 1939, fot. Paweł Oses

—

Talerz z motywem ogródka Zosi, ok. 1910, fot. Emilian Prądat

—

Bagnet tulejowy wz. 1847, 1847–1860, Charleville (Francja), fot. Wojciech Lorek

Frak Rogera Raczyńskiego, a następnie majordomusa Antoniego Tarocińskiego, czerwiec 1909, Wiedeń, fot. Urszula Dąbrowska

Zapewne właśnie w tym fraku przyszło mu obsługiwać komunistycznych oficjeli zabawiających się w pałacu po II wojnie światowej. Niewielkiego wzrostu i pełen godności – według wspomnień dr Stanisława Błaszcyka, pierwszego kierownika muzeum w Rogalinie, wyglądał przy nich i zachowywał się jak arystokrata.

Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie

Talerz z motywem ogródka Zosi, ok. 1910, śr. 25,8 cm

Talerz ceramiczny z motywem ogródka Zosi pochodzi z pałacu w Śmiełowie. Został uratowany przez rodzinę Zukier, która pracowała dla rodziny Chełkowskich przed II wojną światową. Jest jednym z nielicznych zachowanych elementów wyposażenia pałacu. Wobec faktu rozgrabienia większości ruchomości w czasie okupacji jest to przedmiot cenny, chociaż niewybitnej próby. Ma również dodatkowe znaczenie z racji przedstawionego na nim tematu. Motyw wiejskiej dziewczyny w ogrodzie, wśród ptactwa, jest wyraźnym nawiązaniem do postaci Zosi z *Pana Tadeusza*.

WYSTAWY

Ze względu na prowadzone remonty niektóre wystawy stałe w siedzibie głównej i w oddziałach MNP były w roku 2023 okresowo niedostępne.

Galeria Sztuki Polskiej od XVIII w. do 1945 r. i Galeria Sztuki Współczesnej zamknięte zostały w październiku. Kolekcja polskich obrazów z kolekcji Fundacji im. Raczyńskich przy MNP pokazana została w galerii malarstwa przy pałacu w Rogalinie. Tym samym stała ekspozycja galerii rogalińskiej, licząca obecnie 270 obrazów, została wzbogacona o 22 wybitne dzieła: 12 prac Jacka Malczewskiego (z *Błędnym kołem*, cyklem „Zatrutych studni” i *Autoportretem z hiacyntem* na czele) oraz 10 obrazów najwybitniejszych twórców tego czasu (*Mokra wieś* Podkowińskiego, *Dzieci na schodach* Bonnańskiej, *Śnieg* Fałata, *Łąka* Filipkiewicza, *Przed kościołem* Kamockiego i bajkowe kompozycje Witolda Wojtkiewicza). Jest to niepowtarzalna okazja, by obejrzeć najważniejsze obrazy z kolekcji Edwarda Aleksandra Raczyńskiego zgromadzone w jednym miejscu – w zaprojektowanym specjalnie dla niej gmachu, wzniesionym przez właściciela przy jego rezydencji w Rogalinie w 1910 r. w celu jej publicznego udostępniania.

Przygotowana w roku 2023 wystawa w Ratuszu – Muzeum Poznania niedostępna była dla publiczności z powodu prac remontowych płyty Starego Rynku, z tego samego powodu na cały grudzień zmuszeni byliśmy zamknąć Wielkopolskie Muzeum Wojskowe. Przez cały rok zamknięte było Muzeum Etnograficzne. Z kolei 17 marca została otwarta po remoncie ekspozycja w Muzeum Zamku w Gołuchowie. Pozostałe oddziały, tj. Muzeum Sztuk Użytkowych w Zamku Królewskim w Poznaniu, Muzeum Instrumentów Muzycznych, Muzeum Pałac w Rogalinie i Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie otwarte były przez cały rok.

Poza ekspozycjami stałymi nasi goście mieli możliwość obejrzenia 15 wystaw czasowych.

Wystawa „*Silva rerum*. Nie zmarnujcie niepodległości. Srebra Funduszu Obrony Narodowej”, Muzeum Sztuk Użytkowych w Zamku Królewskim w Poznaniu, 8 września 2023 – 18 maja 2024, fot. Sonia Bober

Największym przebojem i najpopularniejszą wystawą roku ubiegłego okazała się „**Barbie. Nieznane oblicza**”, prezentowana w Muzeum Sztuk Użytkowych w Zamku Królewskim w Poznaniu.

Od 9 marca do 31 lipca 2023

Kuratorka: Aleksandra Podgórska

Aranżacja: Michał Kaźmierski

Źródło finansowania: środki własne MNP

Frekwencja: 30 851

Wystawa prezentowała historię lalki Barbie i związane z nią mniej znane i rzadko omawiane wątki: kwestie społeczne, rasizm, wykluczenie ze względu na chorobę, niepełnosprawność, płeć i wiek, pozycję kobiety we współczesnym świecie czy ideał piękna. Była opowieścią o kulturze i wydarzeniach ostatnich lat, w których Barbie brała udział, które odzwierciedlała, a czasem wręcz tworzyła.

Na wystawie pokazanych zostało 130 lalek – od pierwszej „Teen-age fashion model barbie doll” z 1959 r. przez jej kolejne wcielenia (Barbie stomatolog, architekt, pilot czy astronautka), lalki przyjaciółki i wiele wersji Kena. Ekspozycję współtworzyły też lalki, dla których wzorcem stały się słynne kobiety: Frida Kahlo, Ella Fitzgerald, Rosa Parks czy Polka Iwona Blecharczyk – zawodowa kierowca TIRów. Wystawa pokazała, że Barbie to nie tylko lalka, lecz wielowymiarowe zjawisko socjologiczne i kulturowe.

Do najistotniejszych wystaw czasowych roku należy zaliczyć ekspozycję o zasięgu światowym „**Kenya Hara. Make the Future Better Than Today. Japońskie projektowanie graficzne**” w Galerii Malarstwa i Rzeźby.

25 marca do 30 lipca 2023

Kuratorka: Anna Grabowska-Konwent

Aranżacja: Kenya Hara

Źródło finansowania: dotacja celowa MKiDN

Frekwencja: 19 744

Była to pierwsza w Polsce autorska prezentacja twórczości jednego z najbardziej uznanych na świecie japońskich projektantów – Kenya Hary (ur. 1958), łączącego design z filozofią życia. W roku 2020 został on laureat Nagrody im. Jana Lenicy, przyznawanej przez Muzeum Narodowe w Poznaniu. Na wystawie zaprezentowane zostały prace wybrane przez autora: plakaty i kampanie reklamowe dla japońskiej firmy MUJI, realizacje edytorskie, czyli książki, katalogi, plakaty realizowane od 1990 r., instalacje interaktywne oraz niezwykle ciekawe dla europejskiego odbiorcy etudy filmowe pokazujące Japonię oczyma Hary.

Szczególnie ważnym elementem wystawy były oryginalne szkice projektowe, dające możliwość spojrzenia na pracę Hary od strony warsztatowej. We wszystkich pracach widoczne było silne nawiązanie do tradycji kulturowej Japonii, którą artysta umiejętnie transponuje na nowoczesny język projektowania. Ekspozowane prace zostały opatrzone odautorskimi komentarzami. Dzięki temu wystawa stała się osobistą opowieścią artysty o nowoczesnym projektowaniu z poszanowaniem dziedzictwa kulturowego.

Wystawa „Barbie. Nieznane oblicza”, Muzeum Sztuk Użytkowych w Zamku Królewskim w Poznaniu, 9 marca – 31 lipca 2023, fot. Sonia Bober

Wystawa „Kenya Hara. Make the Future Better Than Today. Japońskie projektowanie graficzne”, Galeria Malarstwa i Rzeźby Muzeum Narodowego w Poznaniu, 25 marca – 30 lipca 2023, fot. Sonia Bober

Wystawa „*Silva rerum*. Nie zmarnujcie niepodległości. Srebra Funduszu Obrony Narodowej”, Muzeum Sztuk Użytkowych w Zamku Królewskim w Poznaniu, 8 września 2023 – 18 maja 2024, fot. Aleksandra Łodziowska

Wystawa „O dzieleniu. Sztuka na granicy (polsko-niemieckiej) / About Sharing. Art on the (Polish-German) border / Vom Teilen. Kunst an der (polnisch-deutschen) Grenze”, Galeria Malarstwa i Rzeźby Muzeum Narodowego w Poznaniu, 20 września – 17 grudnia 2023, fot. Sonia Bober

Ważną ekspozycją sezonu jesienno-zimowego była pokazywana w Muzeum Sztuk Użytkowych w Zamku Królewskim w Poznaniu wystawa „**Silva rerum. Nie zmarnujcie niepodległości. Srebra Funduszu Obrony Narodowej**”, pokazująca fragment bogatego zbioru przekazanemu przez Skarb Państwa Muzeum Narodowemu w Poznaniu.

Od 8 września 2023 do 18 maja 2024
Kuratorzy: Renata Sobczak-Jaskulska, Michał Błaszczczyński
Aranżacja i identyfikacja wizualna: dr Raman Tratsiuk
Źródło finansowania: dotacja celowa MKiDN
Frekwencja do 31 grudnia 2023: 18 414

Wystawa prezentowała bogactwo i różnorodność srebrnych przedmiotów przekazanych przez polskich obywateli na fundusz mający wspomóc obronność państwa zagrożonego wojną. Tytułowy „las rzeczy” (*silva rerum*) stworzyły artystyczne i użytkowe przedmioty ze srebra, które tylko zrzędzeniem historii przetrwały do naszych czasów – miały wszak być przetopione – by opowiedzieć o brutalnie przerwanej epoce oraz ludziach, którzy ją współtworzyli.

Wystawa była ostatnią częścią większego projektu. Kolekcja FON we fragmentach pokazywana była od czerwca do września w 15 innych miejscach: w Zamku Królewskim w Warszawie, Zamku Królewskim na Wawelu, Muzeum Podlaskim w Białymstoku, Muzeum Narodowym w Lublinie, Muzeum Narodowym Ziemi Przemyskiej, Muzeum Ziemi Międzyrzeckiej im. Alfa Kowalskiego w Międzyrzeczu, Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu, Muzeum Sztuki w Łodzi, Instytucie Północnym im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie, Muzeum Narodowym w Szczecinie, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku, Ośrodku „Pamięć i Przyszłość” – Centrum Historii Zajezdnia we Wrocławiu, Muzeum Narodowym w Kielcach, Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku i Muzeum Śląskim w Katowicach. Projekt ten został zrealizowany przez Muzeum Narodowe w Poznaniu przy wsparciu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów.

Niezwykle ważny problem tożsamości narodowej poruszała wystawa „**O dzieleniu. Sztuka na granicy (polsko-niemieckiej) / About Sharing. Art on the (Polish-German) border / Vom Teilen. Kunst an der (polnisch-deutschen) Grenze**”.

Od 20 września do 17 grudnia 2023
Kuratorki: prof. Burcu Dogramaci, prof. Marta Smolińska
Asystentka kuratorek: Zuzanna Wagner
Aranżacja: dr Raman Tratsiuk
Źródło finansowania: dotacja celowa MKiDN
Frekwencja: 4090

Wystawa prezentowała dzieła sztuki współczesnej z nurtu border art, niezwykle aktualnego w dzisiejszych czasach, odnoszącego się do kluczowych wyzwań współczesności i poddającego refleksji poczucie tożsamości

narodowej i jej związku z terytorium oraz problem granic państwowych w czasach wielkich fal migracyjnych. Twórczość współczesna została usytuowana w kontekście dzieł XIX-wiecznych, które poruszają problematykę granic państw narodowych. Kuratorki wystawy zdefiniowały ściśle geopolityczny kontekst, koncentrując się na dziełach odnoszących się do granicy polsko-niemieckiej po 1990 r., jednak z uwagi na gorącą aktualność problematyki, na wystawie znalazły się także pojedyncze prace odnoszące się do granicy polsko-białoruskiej.

W roku 2023 kontynuowaliśmy pokaz „**Idę w świat i trwam**». **Wystawa Jacka Malczewskiego ze zbiorów Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki im. Borysa Woznickiego**”.

Otwarty 29 listopada 2022 roku, cieszył się nieprzerwanym zainteresowaniem aż do ostatniego dnia prezentacji, czyli 1 października 2023 roku. Pokaz był gestem pomocy i solidarności w ochronie dziedzictwa kulturowego Ukrainy. Twórczość Jacka Malczewskiego, będąca świadectwem i krytyczną analizą burzliwej i dramatycznej historii Polski, współcześnie stała się świadkiem doświadczającym barbarzyństwa wojny. Podróż tych obrazów do Poznania była symbolem wojennej tułaczki w poszukiwaniu bezpiecznego schronienia, jakiej doświadczają ukraińscy uchodźcy. Kuratorem wystawy, podczas której można było obejrzeć 36 obrazów mistrza, był dr Paweł Napierała, a autorem aranżacji Wojciech Luchowski.

Ponadto uwagę przyciągały inne ekspozycje czasowe.

Galeria Malarstwa i Rzeźby (Gmach Główny MNP)

Do 29 stycznia można było oglądać wystawę „**Wielkopolska w monetach i medalach. Podróż przez tysiąclecie**”.

Ekspozycja zorganizowana z okazji jubileuszu 100-lecia istnienia Towarzystwa Numizmatycznego w Poznaniu, 50-lecia pierwszej edycji wystawy „Wielkopolska w monetach i medalach” oraz z okazji XVI Międzynarodowego Kongresu Numizmatycznego w Warszawie, była największą od wielu lat wystawą numizmatyczną w Poznaniu. Zaprezentowanych zostało blisko tysiąc pięćset najbardziej interesujących artefaktów, wyeksponowanych w dwóch wątkach: pierwszy poświęcony był monetom (wraz ze skarbami i żetonami), drugi ukazywał medale, plakiety i medaliony. Wystawę w aranżacji Rafała Górczyńskiego przygotował zespół kuratorów: dr Witold Garbaczewski, Agnieszka Murawska, oraz asystentka kuratorska Marta Piekarska.

Projektem edukacyjno – wystawienniczym studentów Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i zespoły Muzeum Narodowego w Poznaniu była wystawa „Zwierzę przede mną”.

Od 21 maja do 27 sierpnia 2023

Kuratorzy: Katarzyna Grabowska (MNP), prof. UAM Piotr Korduba (IHS UAM)

Źródło finansowania: dotacja celowa MKiDN

Frekwencja: 6876

Pierwsza w powojennej historii MNP wystawa organizowana wspólnie przez studentów i muzealników, była zwieńczeniem niemal rocznej współpracy muzeum i Instytutu Historii Sztuki UAM w ramach projektu edukacyjno-wystawienniczego. Kuratorzy muzealni udostępniili zasoby magazynowe, a studenci podjęli decyzję, że motywem ikonograficznym ekspozycji będzie zwierzę, obecne w sztuce od jej początków, oraz opracowali scenariusz ekspozycji. Pokazane na wystawie dzieła – malarstwo, rzeźba, plakaty i obiekty sztuki użytkowej – ukazują znaczenie zwierząt, ich funkcje w świecie, a także stosunek do człowieka. Przyjęta przez studentów perspektywa zakładała odejście od tradycji akcentowania kluczowej roli człowieka. Obiekty pokazane na wystawie podzielono na działy tematyczne, skupiające się na poszukiwaniach znaczenia zwierząt, konfrontacji z człowiekiem, tradycyjnej roli i współistnienia.

Wystawa „Zwierzę przede mną”, Galeria Malarstwa i Rzeźby Muzeum Narodowego w Poznaniu, 21 maja – 27 sierpnia 2023, fot. Sonia Bober

Wystawa „Powiadacze. Dialog sztuki współczesnej ze sztuką średniowieczną”, Galeria Malarstwa i Rzeźby Muzeum Narodowego w Poznaniu, 1 października 2023 – 7 kwietnia 2024, fot. Sonia Bober

Pokaz obrazu *Wieczór letni* Józefa Chełmońskiego, Galeria Malarstwa i Rzeźby Muzeum Narodowego w Poznaniu, 21 września – 8 października 2023, fot. Sonia Bober

„Powiadacze. Dialog sztuki współczesnej ze sztuką średniowieczną”

Od 1 października 2023 do 7 kwietnia 2024

Kuratorki: Katarzyna Sinoracka, dr Patrycja Łobodzińska

Źródło finansowania: środki własne MNP

Frekwencja do 31 grudnia 2023: 16 473

Wystawa eksponuje prace współczesnych artystów w kontekście ekspozycji stałej Galerii Sztuki Średniowiecznej. Obiekty te, tytułowi „powiadacze”, tworzą nieoczywiste relacje z zabytkami, niejako wcielają się w rolę ich interpretatorów. Dialog zawiązany między dziełami sztuki dawnej i aktualnej skutkuje przybliżeniem kultury średniowiecznej publiczności muzealnej, jednocześnie koncentrując jej uwagę na ideach wyrażonych w pracach współczesnych twórców.

„Pokaz drzeworytów japońskich autorstwa Kitagawy Utamaro”

Od 25 kwietnia do 11 czerwca 2023

Kuratorka: Danuta Rościszewska

Źródło finansowania: środki własne MNP

Pokaz związany był z wystawą japońskiego projektanta Kenya Hary, który ma w swoim dorobku projekt publikacji poświęconej temu artyście – *Utamaro. The beauty* (2016). Trzy prezentowane drzeworyty japońskie autorstwa Utamaro, pochodzące z kolekcji Leona Wyczółkowskiego, to *bijinga*, jeden z głównych nurtów tradycyjnego japońskiego drzeworytu ukiyo-e, czyli portrety pięknych kobiet.

„Pokaz obrazu *Wieczór letni* Józefa Chełmońskiego”

Od 21 września do 8 października 2023

Kuratorka: Martyna Łukasiewicz

Źródło finansowania: środki własne MNP

Frekwencja: 7674

Pokazowi najnowszego nabytku do kolekcji sztuki polskiej, zakupionego w czerwcu 2023 roku, towarzyszyły inne obrazy z motywem kobiecego portretu w pejzażu lub we wnętrzu – dzieła europejskich twórców końca XIX w. pochodzące z Galerii Rogalińskiej.

Muzeum Sztuk Użytkowych w Zamku Królewskim w Poznaniu

Do 15 stycznia czynna była wystawa **„Wiele / Niewiele. Dwie drogi myślenia w projektowaniu graficznym”**. Pierwsza grupa prezentowanych obiektów z kolekcji Galerii Plakatu i Designu MNP to prace o świadome budowanych bogatych kompozycjach, nasilonej ekspresji malarskiej i swoistej nonszalancji graficznej polskiej szkoły plakatu, silnie oddziałujące na odbiorcę plakaty psychodeliczne drugiej połowy lat 60. XX w. czy przykłady reprezentujące

różnorodne stylistyki współczesnego projektowania szwajcarskiego. W drugiej części, stanowiącej przeciwieństwo pierwszej, pokazane zostały się kompozycje oparte na świadomej redukcji elementów i na klarowności obrazu, z umiejętnie wyważoną typografią, symbolem lub minimalistycznym rysunkiem. Kuratorką i autorką aranżacji była Barbara Górecka.

Wielkopolskie Muzeum Wojskowe

„160 rocznica wybuchu powstania styczniowego 1863–1864”

Od 1 lutego do 8 maja 2023

Kurator: dr Leszek Rościszewski z zespołem WMW

Źródło finansowania: środki własne MNP

frekwencja: 1529

Pokazem obejmującym 70 obiektów ze zbiorów własnych (fotografie, pamiątki historyczne, okazy broni i obrazy) uhonorowano rocznicę ważnego wydarzenia w historii Polski. Zaprezentowano przedmioty w różny sposób związane z powstaniem styczniowym, m.in. zachowaną korespondencję po generale Taczanowskim oraz charakterystyczną biżuterię z lat 1861–1864, zarówno tzw. „czarną”, jak i inną, wykorzystującą symbole patriotyczne i religijne.

Muzeum Pałac w Rogalinie

„Raczyński osobiście – prezydent, którego nie znacie”

Od 17 czerwca do 30 listopada 2023

kuratorka: Patrycja Hajder

Źródło finansowania: środki własne MNP

Frekwencja: 996

Pokaz związany z 30 rocznicą śmierci znanego z zaangażowania i przywiązania do spraw polskich byłego ambasadora RP i prezydenta RP na uchodźstwie Edwarda Bernarda Raczyńskiego, która przypadła 30 lipca 2023 roku. W przestrzeni kameralnego salonu zaaranżowanego na ekspozycji stałej w północnym skrzydle pałacu można było sięgnąć po albumy i poznać tego ostatniego męskiego potomka rogałińskiej linii rodu Raczyńskich, jego rodzinę, zainteresowania, zwyczaje oraz problemy dnia codziennego. Możliwe było również zapoznanie się z dorobkiem literackim i wydawniczym prezydenta, a dzieci miały okazję przymierzyć repliki jego strojów z różnych etapów życia. W przestrzeni salonu wyeksponowane zostały także przedmioty osobiste Edwarda Bernarda Raczyńskiego.

Muzeum Adama Mickiewicza w Śmietowie

„Wódz kaliskiego! Taczanowski”

Od 7 maja do 30 września 2023

Kurator: dr Emilian Prałat

Źródło finansowania: środki własne MNP

Frekwencja: 8139

W roku 160 rocznicy wybuchu powstania styczniowego przypomniana została postać generała Edmunda Taczanowskiego. W budowaniu szczególnego mitu, jakim obrósł powstańczy zryw, ogromną rolę odegrała sztuka. W pałacu w Śmietowie pokazano najważniejsze dzieła z kolekcji MNP, które wptynęły na wyobrażenie o powstaniu, oraz pamiątki po generale, zapomnianym bohaterze tamtych dni.

Wystawa „Wódz kaliskiego!
Taczanowski”, Muzeum Adama
Mickiewicza w Śmietowie,
7 maja – 30 września 2023,
fot. Dorota Florczak

„Wyspa wolności. Towarzystwo Historyczno-Literackie i Biblioteka Polska w Paryżu”

Od 15 listopada do 31 grudnia 2023

Kurator: dr Emilian Prałat

WYDAWNICTWA

W roku 2023 dokonano redakcji 220 arkuszy wydawniczych tekstów w języku polskim. Jako materiał ilustracyjny do wydawnictw MNP przygotowano i opracowano technicznie 3061 reprodukcji. Wykonano ponad 150 opracowań graficznych (katalogi, informatory, przewodniki, ulotki, zaproszenia, plakaty, banery, plansze, tablice itp.). Zrecenzowano teksty o objętości blisko 25 arkuszy wydawniczych. Na wszystkie wydawnictwa i przygotowanie oprawy informacyjnej do wystaw oraz ekspozycji stałych wydano 685 018,08 zł brutto.

Opublikowane wydawnictwa związane były głównie z zaplanowanymi projektami wystawienniczymi oraz dokumentowały muzealne kolekcje. Do każdego wydarzenia zostały przygotowane katalogi w języku polskim lub polsko-angielskie, a w jednym przypadku katalog trójjęzyczny (polsko-angielsko-niemiecki) lub foldery-informatory.

W roku 2023 wydano 12 znaczących publikacji.

KATALOGI WYSTAW

- Aleksandra Podzorska, *Barbie. Nieznane oblicza*
- Anna Grabowska-Konwent, *Kenya Hara. Japońskie projektowanie graficzne / Graphic Design from Japan. Laureat nagrody im. Jana Lenicy 2020*
- Renata Sobczak-Jaskulska, Michał Błaszczczyński, *Nie zmarnujcie niepodległości. Srebra Funduszu Obrony Narodowej*
- *Zwierzę przede mną*, red. Filip Lipiński, Paweł Leszkowicz
- *O dzieleniu. Sztuka na granicy (polsko-niemieckiej) / About Sharing. Art on the (Polish-German) border / Vom Teilen. Kunst an der (polnisch-deutschen) Grenze*, red. Burcu Dogramaci, Marta Smolińska
- Patrycja Łobodzińska, Katarzyna Sinoracka, *Powiadacze. Dialog między sztuką współczesną a średniowieczną*

Publikacje Muzeum Narodowego w Poznaniu wydane w roku 2023,
fot. Sonia Bober

KATALOGI ZBIORÓW I KSIĄŻKI DOTYCZĄCE KOLEKCJI

- Inga Głuszek, *Wazy antyczne w kolekcji Muzeum Zamku w Gołuchowie Oddziału Muzeum Narodowego w Poznaniu*, katalog zbiorów
- Jacek Malczewski, *Malarz*, red. Maria Gołąb, album
- Patrycja Łobodzińska, *Średniowieczne rzeźby z Pomorza Zachodniego w zbiorach Muzeum Narodowego w Poznaniu*, „Studia i Monografie Muzeum Narodowego w Poznaniu”, t. 2

SERIE WYDAWNICZE

- Ewa Leszczyńska, *W cieniu rogalińskich dębów. Muzeum Pałac w Rogalinie*, Oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu, pierwszy z serii album o rezydencjach muzealnych
- Tomasz Jasiński, *Dzieje zamku na Wzgórzu Przemysła w średniowieczu*, publikacja wydana w ramach projektu badań nad zamkiem królewskim w Poznaniu
- „Studia Muzealne”, z. XXVIII, periodyk ujęty w wykazie czasopism naukowych MNiSW z dnia 1 grudnia 2021 r. (40 punktów) i indeksowany w bazie ERIH+

Pozostałe wydawnictwa Muzeum Narodowego w Poznaniu to:

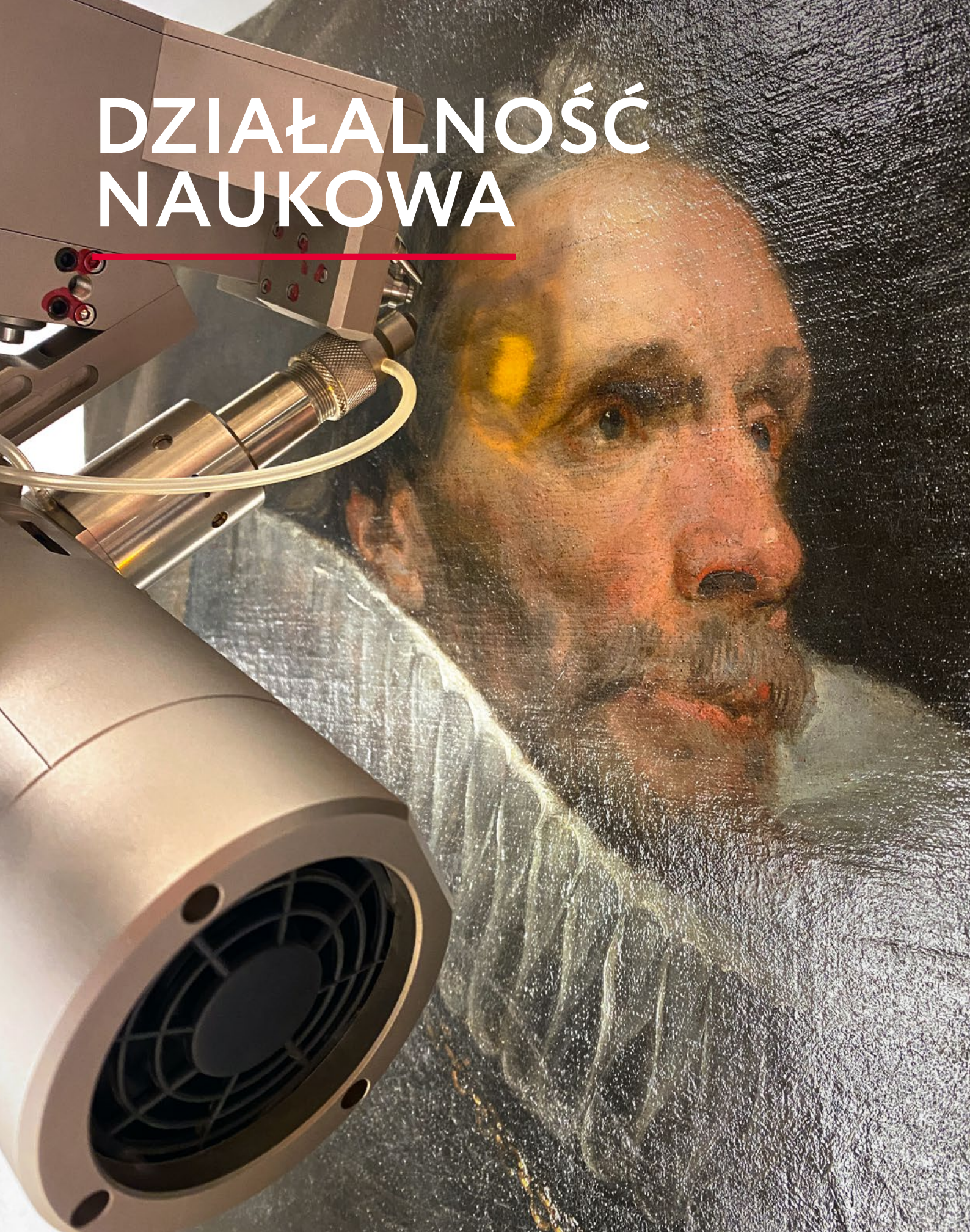
- Paulina Vogt-Wawrzyniak, *Muzeum Zamek w Gołuchowie*, przewodnik w wersji polsko-angielskiej
- Kenya Hara, *Kenya Hara. Japońskie projektowanie graficzne / Graphic Design from Japan. Laureat nagrody im. Jana Lenicy*, folder
- *Zwierzę przede mną*, red. Filip Lipiński, Paweł Leszkowicz, folder
- Emilian Prałat, *Wódz kaliskiego. Taczanowski*, folder
- Burcu Dogramaci, Marta Smolińska, *O dzieleniu. Sztuka na granicy (polsko-niemieckiej) / About Sharing. Art on the (Polish-German) border / Vom Teilen. Kunst an der (polnisch-deutschen) Grenze*, folder
- Magdalena Mrugalska-Banaszak, *Ratusz przed Quadro. Przewodnik po gotyckich piwnicach Ratusza – Muzeum Poznania*
- Magdalena Mrugalska-Banaszak, *Poznań before Quadro. Guide to Gothic Cellars. City Hall – Poznań Museum*
- Paulina Broniewska, *Gołuchów Izabeli z Czartoryskich Działyńskiej. Izabela i ludzie*, książeczka edukacyjna
- Zuzanna Sokołowska, *Poznajcie Jacka. O twórczości Jacka Malczewskiego*, książeczka edukacyjna.

Ponadto przygotowano również liczne druki ulotne, m.in. zaproszenia, pocztówki, kalendarze, comiesięczne kalendaria edukacyjne, ulotki promocyjne *Poznańskie muzea zapraszają*, wizytówki dla pracowników, bilety i karnety, afisze i plakaty, quest dla Ratusza – Muzeum Poznania, banery, billboardy i plansze informacyjne oraz reklamy wystaw dla mediów. Z uwagi na duże zainteresowanie publiczności dodrukowano dwa katalogi wystaw: *Barbie. Nieznane oblicza* oraz *Kenya Hara. Japońskie projektowanie graficzne / Graphic Design from Japan. Laureat nagrody im. Jana Lenicy*.

Wybrane publikacje Muzeum Narodowego w Poznaniu wydane w roku 2023:
Jacek Malczewski. Malarz, red. Maria Gołąb, oraz Anna Grabowska-Konwent, *Kenya Hara. Japońskie projektowanie graficzne / Graphic Design from Japan*. Laureat nagrody im. Jana Lenicy 2020, fot. Pracownia Fotografii Cyfrowej MNP

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

Działalność naukowa pracowników Muzeum Narodowego w Poznaniu obejmowała przedsięwzięcia wynikające z programu naukowego muzeum: opracowanie zbiorów, przygotowanie wystaw czasowych, udział w konferencjach i w programach badawczych finansowanych z grantów oraz publikowanie tekstów naukowych i popularnonaukowych.

Polsko-japoński zespół konserwatorów kontynuował prace nad drewnianym posągami Buddy Amidy (Project for Conservation of Buddha Amida statue from the Collection of the National Museum of Poznań, Poland – stage II, The Sumitomo Foundation Fiscal 2023, Grant for projects for the protection, preservation and restoration of cultural properties outside Japan). Zakończenie całego projektu przewidziano na marzec 2026 roku. W Muzeum Narodowym w Poznaniu prace prowadzi i koordynuje **Joanna Kokoć**, a opiekę etnograficzną sprawuje Urszula Baszczyńska-Gosz.

Anna Grabowska-Konwent kontynuowała prace badawcze związane z rozpoznaniem, zestawieniem i zanalizowaniem wszystkich prac i projektów Romana Cieślewicza (w ramach grantu badawczego Narodowego Instytutu Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą, finansowanego w trybie 3-letnim). Zakończenie projektu przewidziano na rok 2024.

Martyna Łukasiewicz (kurator) i Katarzyna Męczyńska (konserwator) kontynuowały prace nad projektem badawczym „Portrety francuskie z XVI i XVII w. oraz ich XIX-wieczne kopie ze zbiorów rodziny Czartoryskich: Izabeli Czartoryskiej z Puław oraz jej wnuków Władysława Czartoryskiego i Izabeli z Czartoryskich Działyńskiej, przechowywane w kolekcji Muzeum Narodowego w Krakowie i Muzeum Narodowego w Poznaniu”.

Badania obrazu Antoona van Dycka *Portret mężczyzny*, fot. Gaja Gąsecka

Martyna Łukasiewicz (kurator) i Agnieszka Rękawek (konserwator) realizowały dwa projekty: konserwatorski i historyczno-artystyczny program badawczy odnośnie do obrazu *Portret mężczyzny* Antoona van Dycka w ramach grantu z Krajowego Centrum Badań nad Dziedzictwem oraz prowadziły badania nad obrazem Jana van Kessela *Karły z psem* w ramach grantu Krajowego Centrum Badań nad Dziedzictwem „Hiszpańskie dzieło, antwerpski artysta, polski kolekcjoner. Badania obrazu *Karły z psem* znajdującego się w zbiorach Fundacji im. Raczyńskich przy Muzeum Narodowym w Poznaniu”.

Dr Ewa Leszczyńska wraz z zespołem realizowała projekt „WielkoPolska – emigracyjna Europa”, w ramach programu „Kultura inspirująca”. Celem projektu jest powołanie nieformalnego szlaku, wzorowanego na szlakach kulturowych

funkcjonujących pod egidą Rady Europy. Jego zadaniem ma być przypomnienie i promowanie zasług „wielkoPolskich” emigrantów w pokojowym kształtowaniu nowoczesnej Europy, przy równoczesnym zachowaniu odrębności i tożsamości narodowej. Projekt został dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Partnerem strategicznym projektu jest Towarzystwo Historyczno-Literackie i Biblioteka Polska w Paryżu, a patronatem otoczyła program Ambasada RP w Republice Francuskiej.

Kuratorzy prowadzili badania nad katalogami zbiorów lub fragmentami kolekcji:

- Rzeźba polska od końca XVIII w. do połowy XX w. (dr Arkadiusz Krawczyk, katalog: 2024)
- Grafika niderlandzka XVI w. (Danuta Rościszewska, katalog: 2025)
- Rzeźba średniowieczna (dr Patrycja Łobodzińska, katalog: 2024)
- Rysunek europejski od neoklasycyzmu do impresjonizmu (Grażyna Hałasa, planowane zakończenie: 2024)
- Malarstwo holenderskie i flamandzkie XVII–XVIII w. (Maciej Broniewski, katalog)
- Związki sztuk plastycznych i filmu w dziełach ze zbiorów Galerii Sztuki Współczesnej MNP (Zuzanna Wagner)
- Artystyczne rysunki strojów z archiwum po Wiesławie Cichowicz (Iwona Rosińska, katalog: 2025)
- Kolekcja Romana Cieślewicza w MNP (Anna Grabowska-Konwent, katalog dzieł wszystkich artysty)
- Profesjonalne instrumenty dęte (Patrik Frankowski, katalog: 2025)
- Rainer Weber. Badacz, konserwator, budowniczy, muzyk (Patrik Frankowski, planowane zakończenie: 2026)
- Wachlarze w zbiorach MNP (Michał Błaszczczyński, planowane zakończenie: 2026/2027)
- Sztuka Azji Wschodniej w zbiorach MNP (dr Krzysztof Kalitko z zespołem, planowane zakończenie: 2027)
- Zabytki sztuki prawosławnej (Renata Sobczak-Jaskulska, katalog: 2026)

Ayako Nishimaki z polsko-japońskiego zespołu konserwatorów podczas prac przy drewnianym posągu Buddy Amidy ze zbiorów Muzeum Etnograficznego, fot. Joanna Kokoć

- Dokumenty i fotografie związane z udziałem Wojsk Wielkopolskich w wojnie polsko-bolszewickiej 1919–1920 (Alina Sokołowska, katalog)
- Pamiątki powstania styczniowego 1863–1864 w zbiorach WMW (Alina Sokołowska).

W roku 2023 prowadzone były badania związane z wystawami planowanymi na:

rok 2024

- Prace badawcze i konserwatorskie przy obrazie Józefa Pankiewicza *Targ na jarzyny* (dr Arkadiusz Krawczyk, Agnieszka Rękawek)
- „Koło Klipsa i poznańska scena undergroundowa lat 80. Monografia ugrupowania” (dr Anna Borowiec)

rok 2025

- „Ukryte znaczenia. Motyw wnętrza w sztuce polskiej od XIX do XXI wieku” (dr Maria Gołąb, dr Agnieszka Skalska)

- „Józef Chełmoński” (dr Agnieszka Skalska, dr Arkadiusz Krawczyk)
- „Exotica. Najstarsze kolekcje zamorskie Muzeum Etnograficznego w Poznaniu” (dr hab. Joanna Minksztym);

rok 2026

- „The Inspiration of Nature. Danish Painters of Landscape in 19th c.” (Martyna Łukasiewicz)
- „Polskie, czeskie i skandynawskie artystki przełomu XIX i XX w.” (Martyna Łukasiewicz)
- Van Dyck. Badania dotyczące atrybucji i proveniencji portretu z kolekcji (Martyna Łukasiewicz);

lata 2026/2027

- „Edmund i Jan Węclawscy” (Michał Błaszczczyński) – otwarcie cyklu „Mebel w Poznaniu”, planowanego na wiele lat
- „Europejska i amerykańska odprzodowa broń palna czarnoprochowa, krótka i długa” (dr Wojciech Lorek)
- „Jedwab. Dotyk luksusu” (Marianna Czerwińska)
- Złotnictwo poznańskie. Historia i współczesność – projekt badawczo-konserwatorski (Renata Sobczak-Jaskulska).

Agnieszka Rękawek
podczas prac badawczych
nad obrazem Józefa
Pankiewicza *Targ na Jarzyny*,
fot. Zbigniew Twardowski

Spośród innych prac badawczych warto wymienić następujące:

- Życie i twórczość Jerzego Hulewicza (Agnieszka Salamon-Radecka, dysertacja doktorska)
- Public displays of private collections (Martyna Łukasiewicz, wystąpienie na międzynarodowej konferencji)
- Poznańskie rzeźby plenerowe (dr Anna Borowiec, opracowanie)
- Wieloaspektowe dekonstrukcje w twórczości plastycznej Davida Lyncha (Zuzanna Wagner, dysertacja doktorska)
- Poznański ratusz (dr Magdalena Mrugalska-Banaszak, monografia)
- Zespół pałacowo-parkowy w Rogalinie (dr Ewa Leszczyńska, monografia)
- Historia i działalność Muzeum Historii Miasta Poznania między 1954 a 2019 rokiem (Justyna Żarczyńska, dysertacja doktorska)
- Dzieło sztuki średniowiecznej na wystawie (Katarzyna Sinoradzka, dysertacja doktorska)
- Zbiór rękopisów z klasztoru jezuickiego w Otyniu (Patryk Frankowski i Olga Olejniczak, opracowanie źródłowe wraz z konserwacją, edycją, publikacją i prezentacją muzyczną)
- Kolekcja instrumentów muzycznych klasztoru oo. paulinów na Jasnej Górze w kontekście muzycznej działalności kapeli jasnogórskiej (Patryk Frankowski, dysertacja doktorska)
- Komplet mebli 1329 Rajmunda Hałasa i jego europejskie konteksty (Michał Błaszczczyński, opracowanie)
- Realizacja nagrań instrumentów z kolekcji MNP w celu rozbudowania przewodnika multimedialnego po ekspozycji Muzeum Instrumentów Muzycznych (Patryk Frankowski, projekt badawczy we współpracy z Katedrą Historycznych Praktyk Wykonawczych Akademii Muzycznej w Poznaniu).

KONSERWACJA

W ramach Działu Konserwacji funkcjonuje 8 specjalistycznych pracowni, w których przeprowadza się prace konserwatorskie o różnym zakresie przy muzealiach ze zbiorów MNP, a ponadto Pracownia Profilaktyki Muzealnej i Pracownia Badań Technologiczno-Konserwatorskich. Pracownia Profilaktyki Muzealnej prowadzi działania związane z monitorowaniem środowiska na ekspozycjach i w magazynach muzealiów (utrzymanie właściwych poziomów temperatury, wilgotności i oświetlenia), oraz prace odkażające i biobójcze. W Pracowni Badań Technologiczno-Konserwatorskich przeprowadzane są materiałowe badania identyfikacyjne oraz analizy mikrochemiczne zabytków.

W 2023 roku ukończono prace konserwatorskie o pełnym zakresie przy 225 obiektach, przeprowadzono 404 konserwacje częściowe oraz 1404 konserwacje zabezpieczające. Badania technologiczne przeprowadzono przy 25 muzealiach ze zbiorów MNP.

Większość pracowni konserwatorskich kontynuowała i kończyła prace związane z otwarciem nowej ekspozycji stałej w Ratuszu – Muzeum Poznania (ostateczny termin: 1 marca 2024 roku). Zarówno na wystawie w gotyckich piwnicach i w sieni, jak i w magazynie studyjnym zostanie zaprezentowana bardzo duża ilość różnorodnych obiektów – od kamiennych rzeźb średniowiecznych, poprzez numizmaty i średniowieczne rzemiosło, po XIX- i XX-wieczne malarstwo, grafikę, druki użytkowe i przedmioty codziennego użytku. Dlatego kolejne dziesiątki muzealiów przeszły przez ręce konserwatorów. Średniowieczne muzealia archeologiczne, jako obiekty szczególnie cenne, zostały poddane pełnym konserwacjom w Pracowni Konserwacji Sztuki Użytkowej.

Poza tym dla wszystkich działów, galerii i oddziałów MNP kontynuowano rutynowe działania konserwatorskie, które obejmują konserwację muzealiów, przygotowanie i opiekę konserwatorską przy wystawach czasowych, sporządzanie setek opisów stanów zachowania i opinii dla Komisji Akcesyjnej, przeglądy ekspozycji i zbiorów magazynowych. Zadania szczególnie interesujące, wymagające wyjątkowego nakładu pracy, zostały opisane poniżej.

Portret Wojtusia z Zawad, pastel na papierze, po przeprowadzonych pracach konserwatorskich w Pracowni Konserwacji Papieru i Skóry, fot. Pracownia Fotografii Cyfrowej MNP

Joanna Kokoć, kierowniczka **Pracowni Konserwacji Zabytków Etnograficznych**, od 2022 roku zawiaduje pracami naukowo-badawczymi związanymi z konserwacją posągu Buddy (MNP Ep 3658/1-10). Wraz z nią przy projekcie „The International Project for Investigation and Conservation of Buddha Amida statue from the Collection of the National Museum of Poznań, Poland”, realizowanym w ramach grantu przyznanego przez The Sumitomo Foundation (*grant for projects for the protection, preservation & restoration of cultural properties outside Japan*) pracują zarówno konserwatorzy z MNP (Gaja Gąsecka: badania technologiczne; Marek Peda: fotografie w świetle UV; Pracownia Konserwacji Ram i Pozłotnictwa: rozpoznawanie warstw pozłoty; Krzysztof Kalitko: informacje historyczne), jak i ze specjalistka od konserwacji sztuki japońskiej i laki spoza naszego muzeum – Joanna Koryciarz-Kitamikado. W czerwcu wizytę w MNP złożył Junichi Yoshida, przedstawiciel Fundacji Sumitomo, który wyraził uznanie dla prac prowadzonych przy posągu Buddy i z zainteresowaniem zapoznał się również z wystawami i działalnością samego muzeum. Z kolei w październiku do Poznania przyjechali japońscy specjaliści z Kibi Conservation Studio (z siedzibą w Saitama): Takao Makino oraz Ayako Nishimaki i Takehiko Sato; w ciągu dwóch tygodni wykonali szereg zabiegów konserwatorsko-restauratorskich, które będą kontynuowane do 2026 roku.

Projekt realizowany wspólnie z Fundacją Sumitomo jest częścią większego zadania, jakim jest stopniowe opracowanie znajdujących się w kolekcji MNP dzieł sztuki z Azji Wschodniej oraz przeprowadzenie odpowiednich zabiegów konserwatorskich. W listopadzie 2023 roku konserwatorka malarstwa orientального Hee-Jae Won z Tohoku University of Art and Design przeprowadziła analizę stanu zachowania parawanu z kolekcji MSU i zwojów z kolekcji Gabinetu Rycin. Podczas jej kilkudniowej wizyty wspólnie ustalono program prac przy konkretnych zabytkach.

W Pracowni Konserwacji Malarstwa i Rzeźby Polichromowanej oraz **Pracowni Konserwacji Ram i Pozłotnictwa** rozpoczęły się prace związane z przygotowaniem do ekspozycji obrazów zdemontowanych na czas modernizacji nowego gmachu Galerii Malarstwa i Rzeźby. Prace nad konserwacją obrazów i ram z wystawy stałej sztuki polskiej potrwać do momentu ponownego otwarcia ekspozycji, planowanego na początek lipca 2024 roku.

Kontynuowano też prace związane z muzealnym projektem „Józef Chełmoński”, w którym badawcze i konserwatorskie siły Muzeów Narodowych w Warszawie, Krakowie i Poznaniu skupiają się na pełnym opracowaniu twórczości artysty. W ramach przygotowań do monograficznej wystawy, której otwarcie przewidziano na jesień 2024 r., wybranych 40 dzieł z kolekcji tych muzeów zostało poddanych pełnym badaniom technologicznym w różnych laboratoriach. Badania warstw malarskich i zapraw przy użyciu analizatora XRF wykonała Gaja Gąsecka. Zakończone zostały również prowadzone przez Lucynę Balewską prace konserwatorskie przy największych dziełach Chełmońskiego w zbiorach MNP (*Orka, Pogoda*).

Japońscy specjaliści z Kibi Conservation Studio, Takao Makino oraz Takehiko Sato i Ayako Nishimaki, podczas prac przy drewnianym posągu Buddy Amidy, fot. Joanna Kokoć

Trzy projekty badawczo-konserwatorskie kontynuowała Agnieszka Ręka-
wek. Prowadzony przez nią kolejny etap konserwacji *Targu na jarzyny* za-
kończy się w 2024 roku, w związku z planowaną na listopad wystawą „Ulec
złudzeniu. Historia domniemanego obrazu Józefa Pankiewicza” – w cyklu
„Z bliska. Spotkania z konserwacją” zostaną zaprezentowane wyniki badań
oraz prace konserwatorskie przeprowadzone przy obrazie. W Centrum
Badań i Konserwacji Dziedzictwa Kulturowego na UMK w Toruniu zostały
przeprowadzone badania technologiczne *Autoportretu* Pankiewicza, jako
materiału porównawczego do wystawy, a w związku z nowym projektem
badawczym także *Portretu mężczyzny* naśladowcy Antoona van Dycka.
Obraz ten został skierowany do *Laboratorium Analiz i Nieniszczących Ba-
dań Obiektów Zabytkowych* w Krakowie do dalszej diagnostyki techno-
logicznej. Szerokie spektrum badań technologicznych zostanie również
wykonane przy obrazie Jana van Kassela Młodsze *Karty z psem* – dzięki
otrzymanemu pod koniec 2023 r. grantowi z Krajowego Centrum Badań
nad Dziedzictwem.

Lucyna Balewska z Pracowni Konserwacji Malarstwa i Rzeźby Polichromowanej podczas prac konserwatorskich przy obrazie Józefa Chetmońskiego *Orka*, fot. Hanna Meissner

Ewa Maliczak-Jarosik z Pracowni Konserwacji Ram i Pożłotnictwa podczas prac konserwatorskich przy złotonej ramie do obrazu Jacka Malczewskiego *Rodzina artysty*, fot. Marek Peda

Kontynuowane były również prace Katarzyny Męczyńskiej nad projektem konserwatorsko-badawczym „Królowie, piękne damy i stare koronki. Portrety francuskie z przełomu XVI i XVII wieku oraz ich XIX-wieczne kopie z kolekcji rodziny Czartoryskich: Izabeli z Czartoryskich Działyńskiej i Władysława Czartoryskiego”, realizowanym we współpracy z Muzeum Narodowym w Krakowie. Zakończona została konserwacja kolejnych trzech portretów z kolekcji gołuchowskiej. Zaawansowane są prace nad scenariuszem wystawy, która w 2026 roku zakończy cały projekt, obejmujący również wydanie katalogu z podsumowaniem badań historycznych i technologiczno-konserwatorskich kolekcji portretów obu muzeów.

Istotnym wydarzeniem dla konserwatorów, ale przede wszystkim dla oddziału w Rogalinie było zakończenie prac konserwatorskich prowadzonych przez Lucynę Balewską oraz wykonanie przez Łucję Błażeczek nowej ramy do *Portretu Atanazego Raczyńskiego* Ludwika Fuhrmanna. Obraz jest darem rodziny Raczyńskich z Paryża i został umieszczony na ekspozycji pałacowej w swoim historycznym miejscu.

Agnieszka Rękawek, Paweł Napierała i Natalia Domagała przeprowadzili prace konserwatorskie i rekonstrukcyjne przy pięciu portretach trumiennych z Galerii Sztuki Polskiej od XVI do XVIII w. oraz przy gipsowym popiersiu Wincentego Witosa. Obiekty te uzupełnią ekspozycję Muzeum Historii Polski.

—

Dla **Pracowni Konserwacji Ram i Pozłotnictwa** rok 2023 okazał się szczególnie znaczący. W maju odebraliśmy Nagrodę Izabelli – Grand Prix w kategorii „opieka nad dziedzictwem, konserwacja, inwestycje” za wystawę „Rama do obrazu” z muzealnego cyklu „Z bliska. Spotkania z konserwacją” (kuratorzy: Marek Peda, Adriana Podmostko-Kłós, Agnieszka Kunicka-Goldfinger). Na wystawie eksponowanych było kilkanaście autorskich konserwacji ram ze zbiorów MNP oraz nowe projekty opraw.

W 2023 roku, po wielomiesięcznej konserwacji prowadzonej przez Łucję Błażeczek, na ekspozycję Galerii Sztuki Europejskiej wróciła pierwotna rama do obrazu Franciszka Kostrzewskiego *Krajobraz z kamieniarzami*, dotąd przechowywana w magazynie.

—

W szczególnie trudne działania **Pracowni Konserwacji Papieru i Skóry**, związane z wystawą „Kenya Hara. Japońskie projektowanie graficzne”, zaangażowani zostali wszyscy introligatorzy: Sylwia Łucka, Joanna Siuchnińska, Dariusz Deręgowski, oraz konserwatorzy: Monika Rudy-Sikora, Aleksandra Kwiatkowska i Marcin Zjeżdżałka. Tak liczny udział pracowników był niezbędny z uwagi na wyzwanie, jakiemu musieli sprostać. Prace były wykonywane pod kierunkiem zewnętrznej firmy poligraficznej ze względu na nową dla naszej pracowni technikę, czyli naklejanie wydruków na płyty Dibond. W ciągu kilku dni należało z zegarmistrzowską dokładnością przyciąć i nakleić na metalowe płyty około 210 pojedynczych egzemplarzy prac na papierze.

Termin wykonania, specyfika materiału oraz ilość obiektów stanowiły o trudności powierzonego zadania.

W 2023 roku dobiegły końca wielomiesięczne prace konserwatorskie przy *Portrecie Wojtusia z Zawad*, pastelu na papierze przygotowywanym do ekspozycji w magazynie studyjnym w Ratuszu – Muzeum Poznania. Tajemniczy Wojtuś to Marceli Motty, znany felietonista poznański. Ustalenie autorstwa rysunku należy potwierdzić wnikliwymi badaniami źródłowymi. Pastel trafił do pracowni w bardzo złym stanie zachowania. Rozległe fizyko-chemiczne zniszczenia podłoża, liczne mechaniczne uszkodzenia warstwy rysunkowej, wcześniejsze prace naprawcze oraz niewłaściwy sposób oprawy wymagały przeprowadzenia badań i gruntownej konserwacji oraz odpowiedniego zabezpieczenia zabytku. Po wykonaniu prac konserwatorskich przez Grażynę Musiał pastel został oprawiony przez Wiesława Piechela w passe partout i umieszczony w ramie po renowacji, z przeszkleniem typu muzealnego. Odzyskał pełnię walorów ekspozycyjnych i zdoła teraz nową ratuszową wystawę stałą.

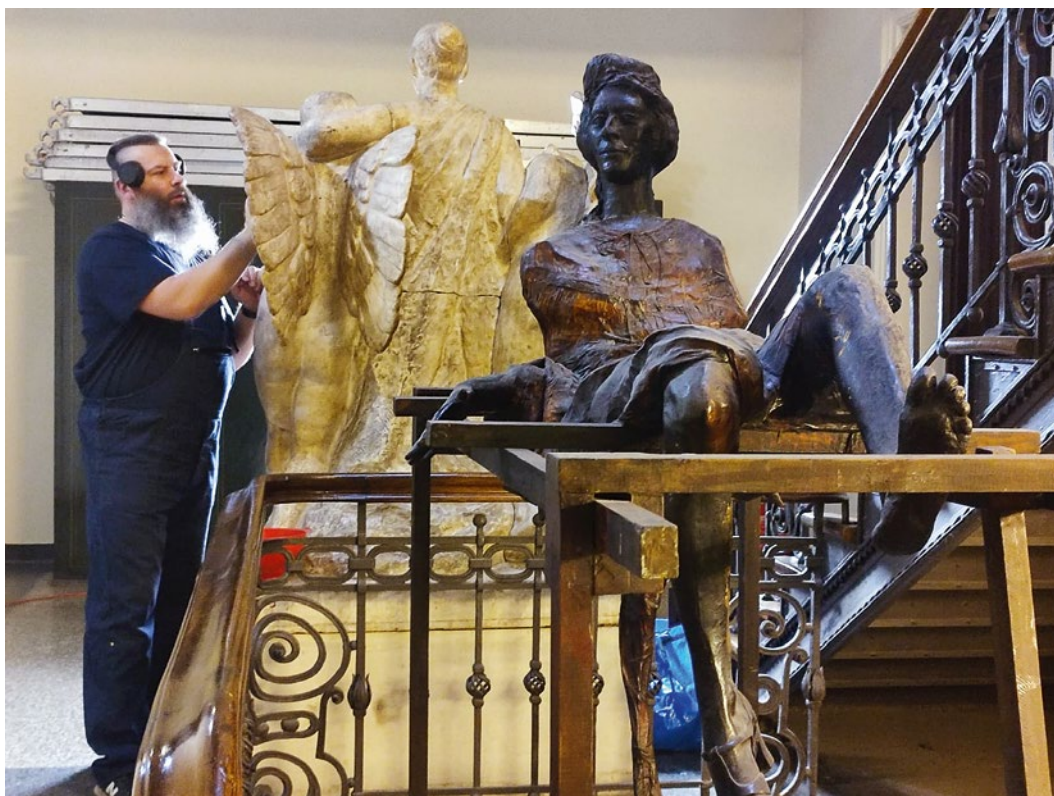
—

W **Pracowni Konserwacji Sztuki Użytkowej** wykonywano standardowe zadania, takie jak konserwacje obiektów, przeglądy artefaktów na wystawach i w magazynach oraz opiniowanie i przygotowanie obiektów do wypożyczeń/ Poza tym jednak pracownicy przygotowali przestrzeń swojej pracowni do generalnego remontu. Prace remontowe (rozbiórki), które rozpoczęły się w sierpniu, poprzedziła translokacja całego wyposażenia oraz organizacja nowych, tymczasowych miejsc pracy i magazynów do przechowywania sprzętu i materiałów konserwatorskich. Przez kilka miesięcy trwały również prace nad projektem nowej aranżacji przestrzeni i nowoczesnego wyposażenia pracowni. Z przygotowującą go architektką współpracował cały zespół PKSU – Agnieszka Maciejewska, Waldemar Baruch oraz Sabina Figurniak jako kierownik pracowni i koordynator całego przedsięwzięcia. Modernizacja i remont mają trwać do końca 2024 roku.

Waldemar Baruch rozpoczął trudną technicznie i technologicznie konserwację rzeźby *Nike* Edwarda Wittiga, która jest przygotowywana na prezentacji na stałej ekspozycji w Galerii Sztuki Polskiej od końca XVIII w. do 1945 r.

—

Do ciekawszych przedsięwzięć **Pracowni Konserwacji Instrumentów Muzycznych** należy wykonanie przez Piotra Cieślaka i Tomasza Czaję rekonstrukcji harfy średniowiecznej (przy współpracy z kuratorami Muzeum Instrumentów Muzycznych). Z instrumentu będzie można wydobyć charakterystyczny dla epoki dźwięk, co będzie interesującym elementem działań edukacyjnych. Podstawą rekonstrukcji był wizerunek instrumentu pochodzący z XII w. W oparciu o przedstawienie graficzne i ogólną znajomość wymiarów tego typu instrumentów obliczono proporcje, wykonano szablony, a następnie snycersko opracowano formę w drewnie. Korpus i kolumna zostały wykonane z drewna brzoźowego, górne ramię z grabu, a ozdobne

Waldemar Baruch z Pracowni Konserwacji Sztuki Użytkowej podczas konserwacji rzeźby Nike Edwarda Wittiga, fot. archiwum MNP

—
Harfa średniowieczna zrekonstruowana przez Piotra Cieślaka i Tomasza Czaję z Pracowni Konserwacji Instrumentów Muzycznych, fot. Piotr Cieślak

Meble z dawnego wyposażenia Muzeum Historii Miasta Poznania – wykonane w 1965 r. wg. proj. Witolda Gyurkovicha i Krystyny Bajońskiej (obicie), fot. archiwum MNP

—
 Kukietka (Mussolini) z teatryku Armii Polskiej na Wschodzie z kolekcji Wielkopolskiego Muzeum Wojskowego po renowacji, fot. archiwum MNP

rozetki ze śliwy. Spatynowana, nieco postarzona całość ozdobi i zabrzmi na ekspozycji w sali średniowiecza Muzeum Instrumentów Muzycznych.

Konserwatorzy Mirosław Baran, Tomasz Czaja i Maciej Szarafiński pracują już od roku nad konserwacją pochodzącej z Nowego Jorku pianoli z 1915 r., aby przywrócić jej dźwięk. Ponieważ pneumatyczny mechanizm uległ całkowitemu zniszczeniu i wymiany wymagały liczne gumowe wężyki, bardzo przydały się precyzyjnie dobrane samochodowe przewody wysokociśnieniowe! Specjalny preparat zastosowano do uszczelnienia miechów. Dobranie odpowiedniego pianina z układem młoteczków pasującym do pianoli pozwoli usłyszeć nowojorskie ragtime'y z początku wieku XX.

—

Zespół **Pracowni Konserwacji Zabytków Etnograficznych** kontynuował swoje zadania w tymczasowej lokalizacji, na czas trwania remontu Muzeum Etnograficznego goszcząc w Pracowni Konserwacji Tkanin. Bardzo ciekawym zespołem obiektów, które pełnej konserwacji poddały renowatorki Aldona Kłapouch, Lucyna Grupa i Milena Niemyt, było 18 kukiełek z teatryku Armii Polskiej na Wschodzie z kolekcji Wielkopolskiego Muzeum Wojskowego. Te wyjątkowe lalki przedstawiają rzeczywiste postacie z okresu II wojny światowej (m.in. Hitlera, Mussoliniego czy generała Paszkiewicza), a także postacie symboliczne (m.in. strzelca, górala czy śmierć). Charakteryzuje je niezwykła staranność wykonania z użyciem bardzo różnorodnych materiałów (m.in. tkanin, elementów metalowych, papieru mâché, gazet brytyjskich), wierne oddanie rysów twarzy i strojów, drobiazgową charakterystyką poszczególnych postaci.

—

W **Pracowni Konserwacji Tkanin** wykonano wiele konserwacji dla różnych działów i oddziałów MNP. Były to mundury i sztandary ze zbiorów Wielkopolskiego Muzeum Wojskowego, a także obiekty ze zbiorów działu tkanin MSU na planowaną na rok 2026 wystawę „Jedwab. Dotyk luksusu”: ornaty, kapy liturgiczne i zabytkowe ubrania. Drugi rok trwały prace przy pięknym, choć bardzo zniszczonym kilimie bośniackim, dekorującym wnętrza pałacu w Rogalinie. Tkanina wymagała zdublowania na płótno oraz rekonstrukcji wielu fragmentów wzorów. Tę konserwację wykonują Dorota Tomaszewska i Małgorzata Dinwebel-Owsian.

W listopadzie zakończono prace konserwatorskie przy lnianych tkaninach obiciowych, wykonanych według projektów profesor Józefy Wnukowej i umieszczonych na ścianach sześciu pomieszczeń drugiego piętra zamku w Gołuchowie. Renowatorki Teresa Koszuta, Ewa Kosmaczewska, Aldona Kłapouch, Lucyna Grupa i Milena Niemyt oczyściły powierzchnie tkanin, uzupełniły ubytki, wykonały reperacje pęknięć i uszkodzeń oraz nałożyły nowe taśmy pasmanteryjne. Tym samym zakończył się kilkuletni projekt renowacji tych unikatowych tkanin, który jeszcze w 2017 roku rozpoczął nasz niezapomniany kolega Marek Kozielczyk, wieloletni kierownik muzealnej Pracowni Konserwacji Tkanin, który zmarł po długiej chorobie w grudniu 2023 roku.

—

Wspólnym dziełem **Pracowni Konserwacji Tkanin** oraz **Pracowni Konserwacji Mebli** jest wykonanie renowacji unikatowego zespołu mebli z dawnego wyposażenia Muzeum Historii Miasta Poznania (obecnie Ratusz – Muzeum Poznania). Krzesła, fotel i ława, zaprojektowane w 1965 roku przez Witolda Gyurkovicha i obite ręcznie malowanymi tkaninami (ryps wełniany) projektu Krystyny Bajońskiej, po wielu latach odzyskały swój wcześniejszy wygląd. Wtórne obicia ze sztucznej skóry kryły abstrakcyjne, ciekawe kolorystycznie obicia z rypsu wełnianego. Meble są teraz częścią nowej ekspozycji stałej w sieni gotyckiej ratusza. Przy czyszczeniu i reperacjach zachowanych tkanin obiciowych pracowała Teresa Koszuta, a przy renowacji stolarki Tomasz Pokorski.

—

Pracownia Konserwacji Mebli w Rogalinie nareszcie przeniosła się do nowych przestrzeni tapicerni i zaplecza biurowo-socjalnego oraz do wyremontowanej dawnej stajni. Większość działań w roku 2023 podporządkowana była zatem relokacji pracowni i ponownym urządzeniu pomieszczeń po remoncie trwającym ponad 3 lata. Mimo trudnych warunków pracy przed przeprowadzką udało się jednak zakończyć renowację kompletu mebli z 1904 roku. Prace przy obiektach pochodzących z oryginalnego wyposażenia gabinetu dyrektora w gmachu głównym MNP, wykonanych według projektu Alfreda Grenandera, przeprowadził Sławomir Jahns.

Z kolei w zamku w Gołuchowie po przeprowadzonych pracach konserwatorskich znalazły swoje miejsce odnowione skrzynie, krzesła i gabloty.

—

RE-ORG

Anna Napierała wraz z grupą mentorów z MNP kontynuowała działania zaplanowane w ramach projektu „RE-ORG Polska”. W marcu 2023 roku Muzeum Narodowe w Poznaniu oraz Narodowy Instytut Muzealnictwa (NIM) podpisały porozumienie dotyczące współpracy przy promowaniu metody RE-ORG w Polsce. Porozumienie to stanowiło ważny krok w propagowaniu tej metody wśród polskich instytucji muzealnych. 31 marca w muzeum odbyło się jednodniowe szkolenie „RE-ORG – poprawa warunków i sposobów przechowywania zbiorów muzealnych”, skierowane do muzealników odpowiedzialnych i uczestniczących w procesie przechowywania zbiorów. Szkolenie było prowadzone przez pięcioro mentorów z MNP.

We wrześniu Muzeum Narodowe w Poznaniu i Narodowy Instytut Muzealnictwa zorganizowały szkolenie trenerskie, które poprowadzili doświadczeni specjaliści, m.in. współtwórca metody Gaël de Guichen (specjalny doradca dyrektora generalnego ICCROM), Aida Maria Rodrigues Pereira (specjalistka w zakresie chemii konserwatorskiej i konserwacji papieru z Muzeum Lizbo-ny) oraz Marjolijn Debulpaep (kierująca Działem Konserwacji Prewencyjnej w Królewskim Instytucie Dziedzictwa Kulturowego KIK-IRPA w Brukseli).

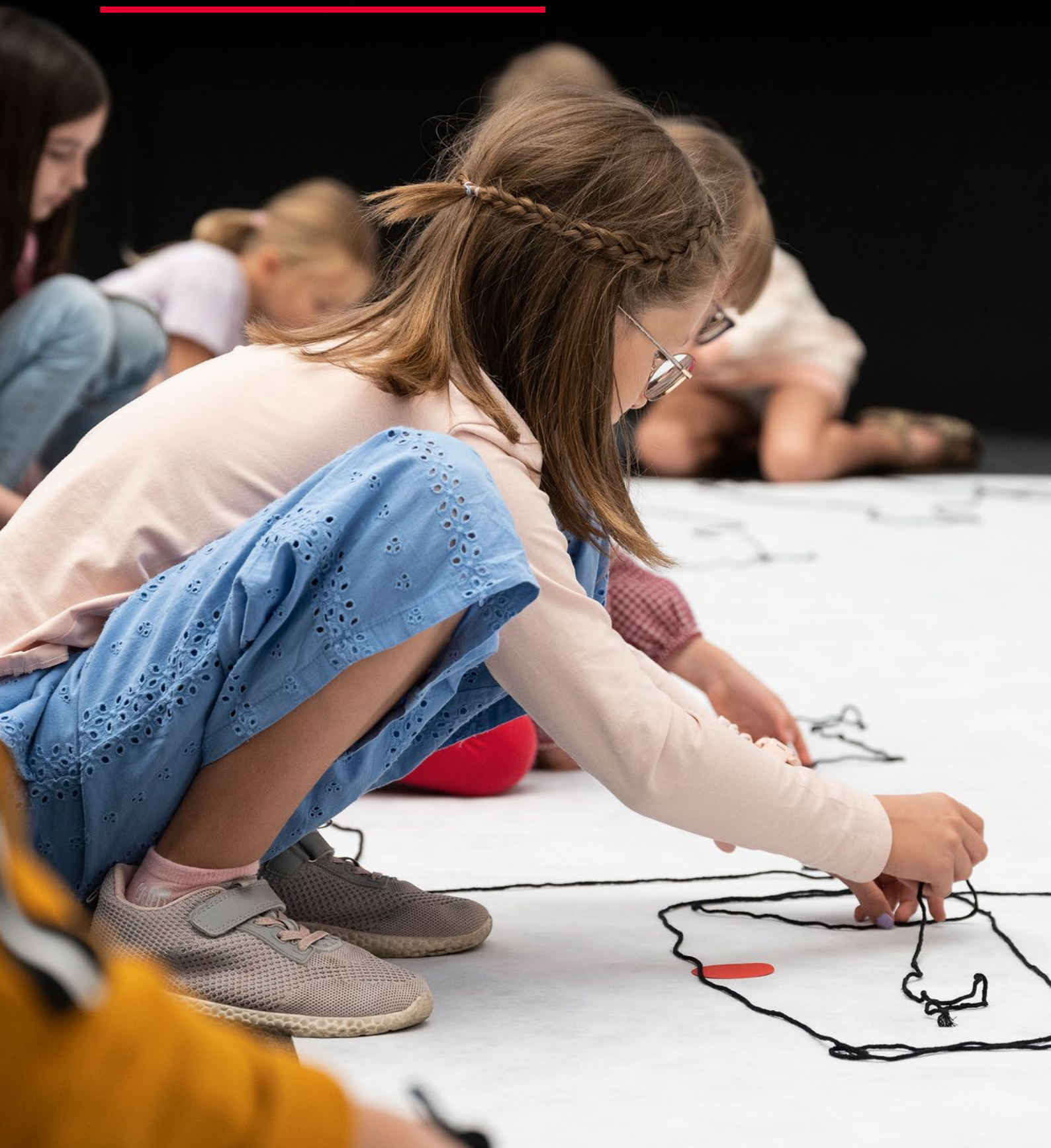

Szkolenie „RE-ORG – poprawa warunków i sposobów przechowywania zbiorów muzealnych”, 31 marca 2023, fot. Sonia Bober

Uczestnicy szkolenia (łącznie dziewięć osób) zdobyli uprawnienia trenerskie w zakresie metody RE-ORG. Byli to pracownicy Muzeum Narodowego w Poznaniu (pięcioro pracowników) oraz Muzeum Narodowego w Gdańsku, Muzeum Narodowego w Warszawie, Centralnego Muzeum Włókiennictwa w Łodzi oraz Muzeum Tatrzańskiego im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem. W szkoleniu trenerskim uczestniczyli ci pracownicy polskich instytucji muzealnych, którzy w 2022 r. brali udział w warsztatach RE-ORG w Muzeum Narodowym w Poznaniu lub byli podczas nich mentorami (pracownicy MNP). FOT

W październiku i listopadzie odbyły się pierwsze w Polsce warsztaty praktyczne z zastosowania metody RE-ORG – prowadzone po raz pierwszy w języku polskim i przez polskich trenerów. Podczas tych warsztatów, które miały zasięg regionalny, przeprowadzono reorganizację przestrzeni magazynowych Oddziału Sztuki Nowoczesnej Muzeum Narodowego w Gdańsku. Uczestnicy, zaproszeni z muzeów z województw pomorskiego, kujawsko-pomorskiego i warmińsko-mazurskiego, mieli okazję poznać praktyczne aspekty stosowania metody RE-ORG. Warsztaty zostały zorganizowane pod patronatem ICCROM przez Narodowy Instytut Muzealnictwa we współpracy z Muzeum Narodowym w Poznaniu (Joanna Kokoć, Anna Napierała) i Muzeum Narodowym w Gdańsku.

EDUKACJA

Działalność edukacyjna jest w naszym muzeum wyzwaniem traktowanym z wielką odpowiedzialnością. Staraliśmy się, aby program był zróżnicowany, cieszył dzieci i młodzież oraz satysfakcjonował dorosłych. Specjalne zajęcia przygotowywane były dla seniorów i osób ze specjalnymi potrzebami. Również ze względu na specyfikę oddziałów oferta w roku 2023 była bardzo zróżnicowana. Edukatorzy i pracownicy merytoryczni dokładali wszelkich starań, by publiczność opuszczała muzeum z chęcią powrotu.

Galeria Malarstwa i Rzeźby (Gmach Główny MNP)

Edukacja muzealna zazwyczaj kojarzy się z widokiem grup siedzących na poduszkach pod poszczególnymi dziełami. I taki obraz może się utrwać w pamięci zwiedzających, ponieważ w Gmachu Głównym MNP lekcji muzealnych oraz oprowadzań dla grup zorganizowanych przeprowadziliśmy w 2023 roku blisko 950; uczestniczyło w nich ponad 20 tysięcy osób. A liczby te mogłyby być dużo większe, gdyby nie zamknięcie z początkiem października części ekspozycji (Galerii Sztuki Polskiej od XVIII w. do 1945 r. i Galerii Sztuki Współczesnej). Nie zapominamy też o widzach indywidualnych, i to od najmłodszych poczynając, a na seniorach kończąc.

Biorąc pod uwagę korzyści płynące z obcowania ze sztuką, a nawet z samego osvajania najmłodszych z przestrzenią ekspozycji wystaw stałych i czasowych, kontynuowaliśmy cykl zajęć „**Z maluchem w muzeum**” dla dzieci w wieku 1,5–5 lat. Dla maluchów często było to pierwsze w ich życiu zaproszenie do świata sztuki i inspirowanych nim zabaw, a dla ich dorosłych opiekunów krótka powtórka z historii sztuki.

Zajęcia edukacyjne na wystawie „Kenya Hara. Make the Future Better Than Today. Japońskie projektowanie graficzne”, Galeria Malarstwa i Rzeźby MNP, fot. Sonia Bober

Młodzież, studenci, a niekiedy nawet dorośli licznie uczestniczyli w cyklu zajęć **„Maturalnie o sztuce”**. Spotkania miały przede wszystkim pomóc w przygotowaniu do egzaminu maturalnego z historii sztuki lub do Olimpiady Artystycznej (w sekcji historii sztuki), ale mogły też zainteresować młodych ludzi chcących poszerzyć wiedzę na temat sztuki. Tłem dla każdego z 11 spotkań o różnorodnej tematyce była prezentacja multimedialna lub/i bezpośrednio obcowanie z dziełami znajdującymi się na ekspozycji. Dodatkowo jedno spotkanie o sztuce średniowiecznej zrealizowane zostało na wystawie **„Powiadacze. Dialog między sztuką współczesną a średniowieczną”**.

Mamy zajęcia dla uczniów, mamy także dla nauczycieli. Od wielu lat we współpracy z poznańskim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli zapraszamy pedagogów na zajęcia z cyklu **„Ze sztuką przez wieki”**. Spotkania te obejmują przedstawienie zasobów i możliwości edukacyjnych oraz wychowawczych wszystkich oddziałów MNP, także tych zamiejscowych. Dużą popularnością cieszyły się zajęcia hybrydowe oraz te poświęcone wystawom czasowym. W 2023 roku przeprowadziliśmy wspólnie osiem modułów zajęciowych dla 170 osób.

W naszych galeriach bardzo cenimy obecność seniorów, dlatego w Galerii Malarstwa i Rzeźby oraz we wszystkich poznańskich oddziałach co roku odbywają się tematyczne oprowadzania specjalnie dla starszej publiczności, tzw. **„Czwartki dla seniorów”**. Odbiorcami naszej oferty są m.in. członkowie Uniwersytetu Trzeciego Wieku. W ubiegłym roku odbyło się dla nich 12 spotkań tematycznych, promujących zarówno wystawy czasowe, jak i zbiory z naszej kolekcji.

Przedszkola, szkoły podstawowe i średnie, studenci, nauczyciele oraz seniorzy – to publiczność, która odwiedza nas głównie w ciągu tygodnia. Weekendy należą głównie do widzów indywidualnych, dla których co roku przygotowujemy nową ofertę, choć nie rezygnujemy z cykli, które cieszą się niestabną popularnością.

Od wielu lat prowadzimy trzy cykle spotkań weekendowych dla osób pragnących rozwijać swoje artystyczne uzdolnienia. Najmłodszych zapraszamy na zajęcia **„Muzealnej Akademii Dziecięcej”**, która w kreatywny sposób otwiera widza na sztukę i pomaga oswoić muzealne przestrzenie (10 spotkań, 300 osób). Młodzież uczestniczy w kursie plastycznym **„Kreatywni”**, poznając tajniki rysunku, malarstwa i filmu (28 spotkań, 336 osób), a dla dorosłych organizowany jest **„Kurs rysunku i malarstwa”**, prowadzony przez artystów z Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu (37 spotkań, 400 osób).

Poza sezonem szkolnym Muzeum Narodowe w Poznaniu organizuje zajęcia pt. **„Wakacje z muzeum”** i **„Ferie w muzeum”**, które przyciągają najmłodszych spędzających w mieście czas wolny od zajęć szkolnych (sześć zajęć w ferie i 20 w czasie wakacji letnich).

Każdego roku wiosną przeprowadzamy także konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży **„Moja przygoda w muzeum”**. W jego 44. edycji – pt. **„Pędzle**

Wręczenie dyplomów i nagród uczestnikom 44 edycji Konkursu dla Dzieci i Młodzieży „Moja przygoda w muzeum” pt. *Pędzle w ruch*, Muzeum Sztuk Użytkowych w Zamku Królewskim w Poznaniu, fot. Sonia Bober

Zajęcia dla najmłodszych z cyklu „Z maluchem w muzeum” w przestrzeni wystawy „O dzieleniu. Sztuka na granicy polsko-niemieckiej”, Galeria Malarstwa i Rzeźby Muzeum Narodowego w Poznaniu, fot. Aneta Koźłarek-Ciesielska

w ruch” – wzięty udział 222 osoby. Prace oceniono w pięciu kategoriach wiekowych i w jednej dodatkowej (dla osób z niepełnosprawnościami). Przyznano 22 nagrody i 19 wyróżnień, a 18 prac wyróżniono uczestnictwem w wystawie. Nagrodzone oraz wyróżnione prace zostały przesłane na kolejny etap konkursu do Muzeum Okręgowego w Toruniu.

Cykl weekendowych wykładów dla młodzieży i dorosłych **„Świat obrazów”** jak co roku popularyzował wybraną część poznańskiej kolekcji. Spotkania w pierwszej połowie roku to ciąg dalszy odkrywania muzealnych magazynów (pięć spotkań pt. **„Sezam otwarty”**, 255 osób) – publiczność wysłuchała opowieści o wybranych dziełach, które na co dzień nie są eksponowane. Natomiast tematyka wykładów jesiennych związana była z patronem roku 2023, Janem Matejką – w poznańskich zbiorach reprezentowanym skromnie, ale bardzo interesująco (trzy spotkania pt. **„Matejko i uczniowie”**, 200 osób).

Oprócz oferty stałej Dział Edukacji przygotowuje także programy wydarzeń do wystaw czasowych, starając się odpowiedzieć na rozmaite potrzeby odbiorców. Zapraszając do współpracy inne instytucje i interesujących prelegentów, poszerza kontekst wystaw.

Wielkim sukcesem ubiegłego roku była bez wątpienia wystawa **„Kenya Hara. Japońskie projektowanie graficzne”**. Wydarzenia towarzyszące, m.in. oprowadzania kuratorskie, warsztaty i zajęcia dla dzieci oraz wykłady z różnych obszarów tematycznych, zostały przyjęte z ogromnym entuzjazmem przez naszą publiczność. Wielkie tłumy spotkać można było zwłaszcza na wydarzeniach z udziałem samego artysty – na oprowadzaniu zaraz po wernisażu i na wykładach czerwcowych, które były inicjatywą samego Kenya Hary. W 38 spotkaniach na wystawie uczestniczyło łącznie ponad 2300 osób.

Ogromne zainteresowanie wystawą **„Idę w świat i trwam. Obrazy Jacka Malczewskiego z kolekcji Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki im. Borysa Woźnickiego”** nie malało przez cały czas jej trwania. Publiczność tłumnie przybywała, aby oglądać obrazy Malczewskiego przywiezione ze Lwowa, ale także aby posłuchać porywającej i bardzo osobistej opowieści dr Pawła Napierały podczas jego kuratorskich oprowadzań. Dodatkowo osoby zainteresowane zgłębianiem wiedzy o Malczewskim uczestniczyły w wykładach historyków sztuki – prof. KUL Doroty Kudelskiej oraz prof. UAM Michała Haake, a także w panelach dyskusyjnych prowadzonych przez prof. UAM Bartosza Korzeniewskiego. Przejmujące wspomnienia z ewakuacji obrazów ze Lwowa, połączone z pokazem zdjęć i filmów, mogliśmy wysłuchać od jej uczestników – Soni Bober i dr Pawła Napierały. W przygotowanych 120 wydarzeniach wzięło udział 6000 osób. Kilkuset widzów podzieliło się także własnymi, osobistymi historiami po obejrzeniu wystawy – wrzucając swoje zapisane opowieści, wspomnienia i przemyślenia do żółtej skrzyni – symbolicznego elementu aranżacji. Do poruszających momentów należał też niewątpliwie koncert grupy wokalne Swada, który odbył się w rocznicę napaści Rosji na Ukrainę.

W przededniu wakacji otworzyliśmy wystawę **„Zwierzę przede mną”**, będącą efektem końcowym niemal rocznego projektu edukacyjno-wystawienniczego, którego inicjatorem był Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Projekt zakładał, że grupa dziewięcioro studentów I roku studiów magisterskich przygotowuje (w ramach modułu zajęciowego *Wystawiennictwo, kuratorstwo i nowa muzeologia*) scenariusz wystawy wybranych obiektów z kolekcji MNP – wyłącznie takich, które przechowywane są w magazynach poznańskiego muzeum. Wystawa powstawała z myślą o szerokiej grupie odbiorców i tak też zostały pomyślane towarzyszące jej spotkania edukacyjne. Ponieważ kuratorom zależało na tym, aby wśród publiczności znaleźli się ich rówieśnicy – uczniowie szkół średnich i studenci, oprócz wykładów oraz zajęć dla najmłodszych przygotowano też 18 wydarzeń dla młodych ludzi, które zgromadziły 450 osób.

Program edukacyjny wystawy **„O dzieleniu. Sztuka na granicy (polsko-niemieckiej)”** przyciągnął najróżniejsze grupy odbiorców. Choć temat wystawy był niezwykle trudny, udało się na niej zrealizować także spotkania dla najmłodszych (2–5 lat) i ich opiekunów, które cieszyły się bardzo dużym powodzeniem. Z kolei dzięki temu, że niektóre eksponaty sztuki współczesnej można było dotykać, osoby z niepełnosprawnością wzroku podczas specjalnie przygotowanego dla nich spotkania miały szansę na lepszą recepcję wystawy. Z kolei osoby głuche mogły skorzystać z 45-minutowego „oprowadzania w pigułce”, tłumaczonego na polski język migowy – ten rodzaju

Oprowadzanie po wystawie „Zwierzę przede mną”, Galeria Malarstwa i Rzeźby Muzeum Narodowego w Poznaniu, fot Sonia Bober

Zajęcia edukacyjne w Muzeum Instrumentów Muzycznych, fot. Sonia Bober

„Spotkajmy się w pałacu” – warsztaty wielkanocne w Muzeum Pałacu w Rogalinie, fot. Karolina Matecka

spotkania będziemy organizować przy kolejnych wystawach czasowych w Galerii Malarstwa i Rzeźby. Dużym powodzeniem cieszył się też spektakl *Samotność/Granica* Teatru Emigrant, składającego się z uchodźców z Ukrainy i Białorusi, performance Piotra C. Kowalskiego oraz spotkania z artystami. W trakcie tej wystawy Dział Edukacji otrzymał wsparcie czterech wolontariuszek i praktykantki z Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

Wystawa „**Powiadacze. Dialog między sztuką współczesną a średniowieczną**” okazała się udaną interwencją w przestrzeni Galerii Sztuki Średniowiecznej. Wystawa oraz towarzyszące jej działania edukacyjne na nowo przyciągnęły publiczność do galerii i umożliwiły spojrzenie na nią z innej perspektywy. Widzowie licznie uczestniczyli w wykładach prof. Adama Regiewicza i dr Magdaleny Łanuszki, którzy udowodnili, że średniowiecze jest nam bliższe, niż mogłoby się wydawać. Zainteresowanie publiczności wzbudziły także warsztaty arteterapii, prowadzone przez prof. UAP Roberta Bartela – jednego z artystów, których prace prezentowane były na wystawie. Dialogi zainicjowane przez zestawienie obiektów współczesnych ze średniowiecznymi były objaśniane także przez Katarzynę Sinoracką i dr Patrycję Łobodzińską podczas ich oprowadzań kuratorskich, zaś widzowie, którzy po obejrzeniu wystawy sami zapragnęli stać się „powiadaczami”, mieli okazję wziąć udział w konkursie na krótką formę literacką pt. „**Sztuka dialogu**”.

Muzeum Sztuk Użytkowych w Zamku Królewskim w Poznaniu

Przebojem zajęć edukacyjnych były spotkania na wystawie „Barbie. Nieznane oblicza”. Odbyło się 37 oprowadzań po wystawie, trzy wykłady, warsztaty i panel dyskusyjny – na wszystkich obecny był komplet publiczności. W weekendy goście uczestniczyli w wykładach z cyklu „**Ikony designu**”, a także w „**Piątkowych spacerach tematycznych**” na ekspozycji stałej. Dla uczniów przygotowano lekcje muzealne i zajęcia wakacyjne – w sumie przeprowadzono ich ponad 100. Pod koniec roku tłumy zwiedzających skorzystały z propozycji spotkań i wykładów w ramach ogólnopolskiej akcji „Darmowy listopad w rezydencjach królewskich”.

Wielkopolskie Muzeum Wojskowe i Muzeum Instrumentów Muzycznych

Wielkopolskie Muzeum Wojskowe i Muzeum Instrumentów Muzycznych stały się czołami niemałym trudnościom komunikacyjnym spowodowanym remontem płyty Starego Rynku: w WMW przeprowadzono 47 zajęć dla dzieci i młodzieży oraz dwa spotkania Stowarzyszenia Miłośników Dawnej Broni i dwa wykłady dla żołnierzy, a w MIM 111 lekcji i 63 oprowadzania po ekspozycjach stałych.

Muzeum Pałac w Rogalinie

Działalność edukacyjno-popularyzatorska była bogata: przeprowadzono 818 lekcji, warsztatów i oprowadzań. Zaproponowano 14 nowych tematów zajęć. Coraz większą popularnością cieszą się zajęcia sezonowe, przygotowywane w okresie przedświątecznym, wakacji i ferii. Nowy cykl zajęć skierowanych do dorosłych i seniorów pt. „**Spotkajmy się w pałacu**” został bardzo dobrze przyjęty przez publiczność – wykształciła się wokół niego stała, zaangażowana grupa odbiorców. Zadowoleni uczestnicy wracają do nas w kolejnych sezonach.

Kolejny raz w ramach współpracy z Gminą Mosina przeprowadzono warsztaty wyjazdowe w Strefie Relaksu na mosińskim Rynku. Udało się też podtrzymać systematyczną działalność informacyjną, promocyjną i edukacyjną na Facebooku i stronie internetowej www.rogalin.mnp.art.pl. Równocześnie przygotowano rozbudowaną ofertę edukacyjną do projektu „WielkoPolska – emigracyjna Europa”, którego owocem jest strona internetowa www.wielkopolskaemigracyjna.eu.

Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie

W roku 2023 zainaugurowano dwa autorskie cykle prelekcji popularnonaukowych – autorem koncepcji i scenariuszy był dr Emilian Prałat. Pierwszy, „**Śmiełów, jakiego nie znasz**”, poświęcony szeroko rozumianej kulturze i nauce, kładzie szczególny nacisk na historię sztuki, historię i literaturoznawstwo. W ramach 90-minutowych spotkań prezentowano zagadnienia związane z profilem muzeum i jego szerokim tłem kulturowym, kładąc akcent na obiekty wchodzące w skład muzealnej kolekcji.

Podczas Nocy Muzeów odbyło się 20 oprowadzań po wystawie stałej oraz dwa oprowadzania kuratorskie po wystawie „**Wódz kaliskiego! Taczanowski**”. Publiczności bardzo podobała się także inscenizacja, podczas której 20 członków grupy rekonstrukcji historycznych Tschuff przedstawiło umundurowanie z czasów I wojny światowej i powstania wielkopolskiego. Historia tych konfliktów – za sprawą Zbigniewa Gorzeńskiego i rodziny Chełkowskich – miała bezpośrednie odniesienie do dziejów Śmiełowa. Inscenizacji, która trwała blisko dwie godziny, towarzyszyły pokazy musztry, ataku i pirotechniki, prezentacja namiotu polowego, prelekcja historyczna oraz warsztaty haftowania i gry sprawnościowe dla dzieci. Program nocy uświetniły dwa koncerty, a przed północą nad Lutynią można było dostrzec Świteziankę, która pojawiła się na łodzi. Tłem dla jej obecności była recytacja ballady Adama Mickiewicza *Świtezianka*.

Muzeum Zamek w Gołuchowie

Poza tradycyjnymi lekcjami muzealnymi i oprowadzaniem (łącznie 350) dodatkowo odbyło się sześć spotkań dotyczących odzyskanego dyptyku Dierica Bouts'a *Mater Dolorosa* i *Ecce Homo*.

Noc Muzeów 2023 w Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiałowie,
fot. Dorota Florczak

NAGRODY

22 maja 2023 roku w Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy odbyła się ceremonia wręczenia nagród w Konkursie na Wydarzenie Muzealne Roku w Wielkopolsce „Izabella”. Laureatów uhonorował marszałek województwa wielkopolskiego Marek Woźniak. W tej edycji nasze muzeum otrzymało aż cztery nagrody.

Grand Prix w kategorii „opieka nad dziedzictwem kultury, konserwacje, inwestycje” otrzymała wystawa konserwatorska „**Rama do obrazu**”, otwierająca cykl „Z bliska. Spotkania z konserwacją”. Wystawa prezentowana była w Muzeum Sztuk Użytkowych w Zamku Królewskim w Poznaniu od 14 maja do 18 września 2022 roku. Jej kuratorami byli Agnieszka Kunicka-Goldfinger, dr Adriana Podmostko-Kłós i Marek Peda.

Pierwszą nagrodę w kategorii „działalność wystawiennicza” otrzymała wystawa „**Tradycja i nowoczesność. Sztuka w międzywojennym Poznaniu. Stowarzyszenie Artystów Wielkopolskich »Plastyka« 1925-1939**”, prezentowana w Galerii Malarstwa i Rzeźby od 27 lutego do 8 maja 2022 roku. Jej kuratorem był dr Jarosław Mulczyński.

Drugą nagrodę w kategorii „działalność edukacyjna” otrzymała **Paulina Broniewska** za cykl zajęć „Muzealna Akademia Dziecięca – Ze sztuką w świat wartości”.

Pierwszą nagrodę w kategorii „działalność naukowa i wydawnicza” otrzymała książka Grażyny Hałasy **Gołuchowskie luoghi ritirati. Kolekcja rycin i rysunków Izabeli z Czartoryskich Działyńskiej** z cyklu „Studia i monografie Muzeum Narodowego w Poznaniu”.

—

←

Album *Jacek Malczewski. Malarz* otrzymał wyróżnienie w ogólnopolskim konkursie Muzealna Książka Roku 2023 organizowanym przez Narodowy Instytut Muzeów, fot. archiwum MNP

24 listopada w ogólnopolskim konkursie „Muzealna Książka Roku 2023”, organizowanym przez Narodowy Instytut Muzeów, wyróżniony został album *Jacek Malczewski. Malarz*. To bogato ilustrowana publikacja, przedstawiająca twórczość Jacka Malczewskiego poprzez najbardziej interesujące dzieła znajdujące się na stałych ekspozycjach Muzeum Narodowego w Poznaniu (w tym jego oddziału w Rogalinie) oraz Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki im. Borysa Woźnickiego. Osiemdziesiąt reprodukcji obrazów i towarzyszące im komentarze pozwalają na zaznajomienie się z najważniejszymi aspektami twórczości artysty i na poznanie świata jego wyobraźni.

Wręczenie nagród w konkursie na wydarzenie muzealne roku w Wielkopolsce „Izabella 2022”, Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, 22 maja 2023, fot. archiwum MNP

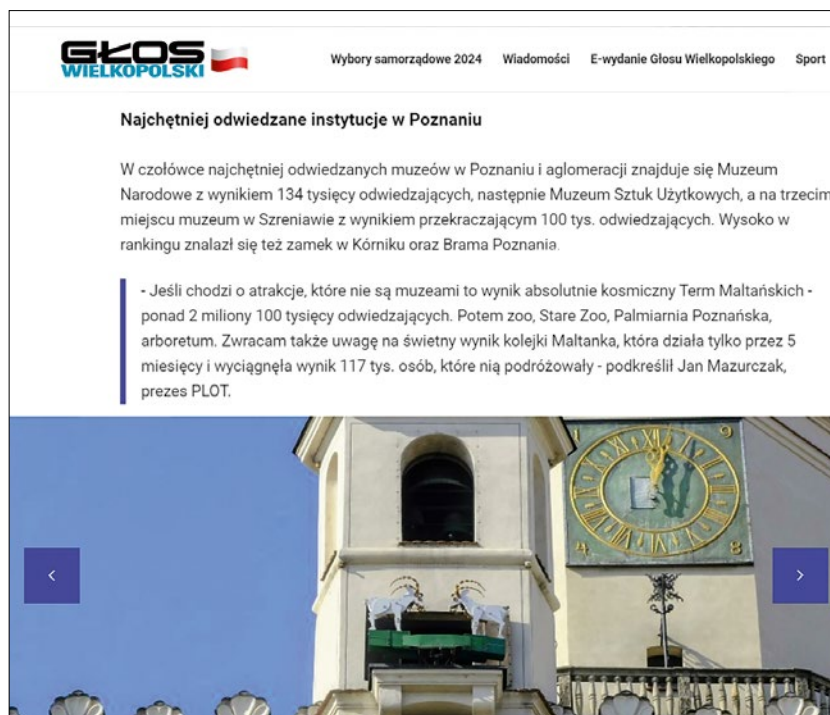
Katalog wystawy „Wielkopolska w monetach i medalach. Podróż przez tysiąclecie” otrzymał nominację do VI Konkursu o Nagrodę Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk za najlepszą publikację o Wielkopolsce w roku 2022, fot. Wojtek Wardejn, Radio Poznań

FREKWENCJA

Od kilku lat notujemy bardzo wyraźny wzrost liczby odwiedzających. W 2020 r. nastąpiło załamanie sprzedaży biletów w 2020 r. z powodu pandemii COVID-19, jednak teraz udało się już wyraźnie przekroczyć poziom frekwencji z roku 2019. Warto zwrócić uwagę, że w roku 2023 zanotowaliśmy największy skok liczby gości w ujęciu rok do roku – aż o ponad 125 000. Ogólna roczna liczba zwiedzających przekroczyła 400 000.

Wiosną ponownie otwarto Muzeum Zamek w Gołuchowie. Było to bardzo wyczekiwane wydarzenie, co widać po sześciokrotnym wzroście liczby zwiedzających (trzeba jednak pamiętać, że w 2022 roku gołuchowski oddział MNP był czynny tylko przez 3 miesiące).

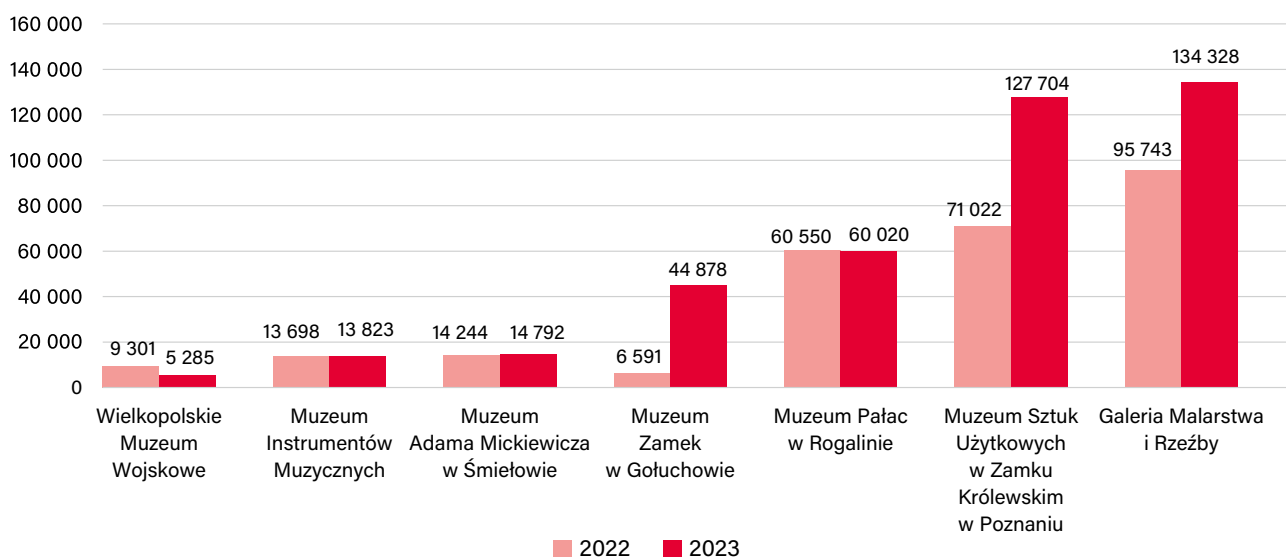

The screenshot shows a news article from 'GŁOS WIELKOPOLSKI'. The title is 'Najchętniej odwiedzane instytucje w Poznaniu'. The text discusses the most visited museums in Poznań, listing the National Museum (134,000 visitors), the Museum of Applied Arts, and the Szczeniówko Museum (over 100,000 visitors). It also mentions the Castle in Kórnik and the Poznań Gate. A quote from Jan Mazurczak, president of PLOT, is included, mentioning the Term Maltańskich attraction (over 2 million visitors) and the Maltanka carousel (117,000 visitors).

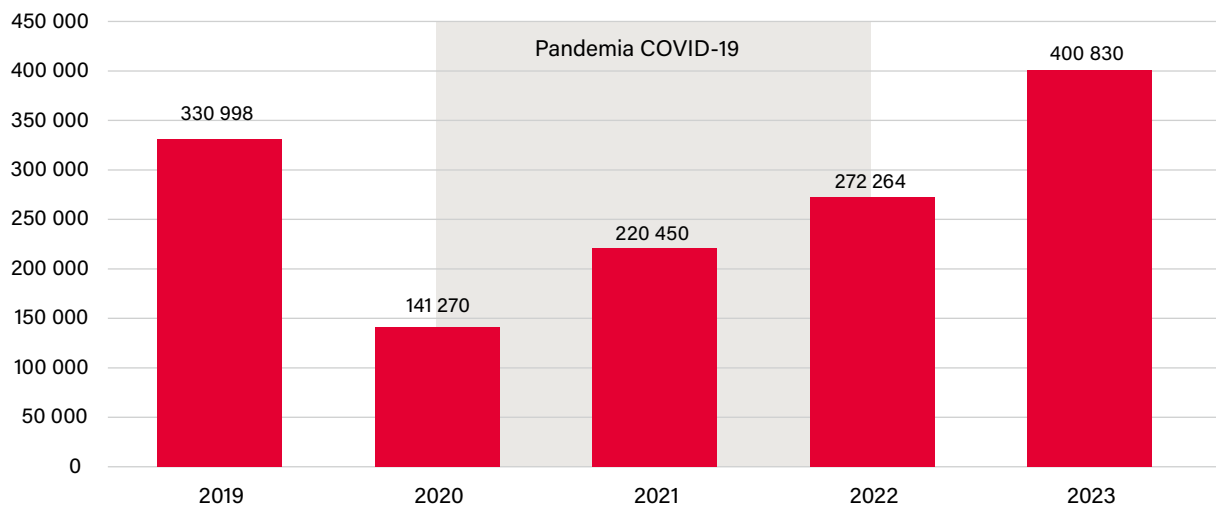

Oprowadzanie po wystawie „«Idę w świat i trwam». Obrazy Jacka Malczewskiego z kolekcji Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki im. Borysa Woźnickiego”, Galeria Malarstwa i Rzeźby MNP, fot. Sonia Bober

**Porównanie frekwencji w poszczególnych oddziałach Muzeum Narodowego w Poznaniu
w latach 2022 i 2023**

**Porównanie frekwencji w Muzeum Narodowym w Poznaniu
w latach 2019–2023**

Cieszy nas również fakt, że zwiększenie frekwencji skutkowało wzrostem wpływów. W stosunku do roku 2022 wzrosły one o połowę, czyli o ponad 1 000 000 zł.

Spotkanie z artystą na wystawie „Kenya Hara. Make the Future Better Than Today. Japońskie projektowanie graficzne”, Galeria Malarstwa i Rzeźby MNP, fot. Sonia Bober

MUZEUM PRZEZ PRYZMAT MEDIÓW

W 2023 roku dbaliśmy o wizerunek Muzeum Narodowego w Poznaniu w prasie, radiu, telewizji i social mediach. Patronatem medialnym działalność muzeum otoczyli: TVP Poznań, Radio Poznań, magazyn lifestylowy „Sukces po poznańsku”, portal „Nieźła Sztuka”, magazyn „SZUM”, popularny blog Wernisażeria, portal artinfo.pl, magazyn informacyjny „IKS” oraz spółka Kolej Wielkopolskie, dzięki czemu emitowane były spoty reklamowe promujące działalność naszego muzeum.

W połowie roku uruchomiliśmy nową stronę internetową MNP, w której zastosowaliśmy intuicyjne narzędzia i nowoczesną szatę graficzną.

Kontynuowaliśmy emisję krótkich form filmowych na kanale TikTok, obserwowanym przez 1024 osób. Na Twitterze (serwisie X) umieściliśmy 28 wpisów. Według statystyk Facebooka należymy do grupy bardzo aktywnych nadawców treści. Niemal 600 naszych postów miało solidne zasięgi (łącznie 1 278 155 osób) i wywołało 15 000 reakcji. W ciągu roku przybyło nam ponad 3600 obserwujących, a ich łączna liczba zbliżyła się do 30 000. Podobnie rzecz wygląda na Instagramie, choć tu liczba obserwujących jest niższa. Przybyło ponad 1500 obserwatorów, łącznie ich liczba przekroczyła 7000. Zanotowano 16 558 wizyt na muzealnym profilu, którego zasięg został oszacowany na 145 478 osób. Co ciekawe, wśród odbiorców naszych kanałów zdecydowanie przeważają kobiety – stanowią prawie 75% ogólnej liczby.

Udało nam się zrealizować ostatnią część serii „Do zobaczenia w muzeum” – w pięciu odcinkach zaprezentowaliśmy zespół pałacowo-parkowy w Rogalinie. Powstają też kolejne filmy z chętnie oglądanego cyklu „Sztuka sztuki”, w którym kuratorzy naszego muzeum prezentują obiekty z kolekcji MNP. W roku 2023 powstało 6 nowych filmów standardowych oraz 9 krótkometrażowych filmików z Galerii Sztuki Starożytnej, w których na pytania zwiedzających odpowiadał kurator galerii Wojciech Jenerałek. Zwiastuny wystaw czasowych rozbudzały ciekawość zwiedzających. Filmowe zapowiedzi spotkań

Konferencja prasowa „Majewski / Malczewski”, 18 grudnia 2023,
fot. Szymon Jaszak

Konferencja prasowa z okazji otwarcia wystawy „Kenya Hara. Make the Future Better Than Today. Japońskie projektowanie graficzne”, Galeria Malarstwa i Rzeźby MNP, 24 marca 2023, fot. Sonia Bober

Uroczystość przekazania Muzeum Narodowemu w Poznaniu zbioru sreber Funduszu Obrony Narodowej, Gmach Główny MNP, 23 stycznia 2023, fot. Sonia Bober

z publicznością na wystawach czasowych procentowały liczną obecnością gości. Rolę edukacyjną pełniły filmy dopełniające swą treścią ekspozycje tematyczne. Szczególnie dobrze przyjęte zostały rozmowy z Kenya Harą oraz opowieści o nieznanym obliczu lalki Barbie.

Wszystkie zrealizowane filmy – łącznie 71 – opublikowane zostały na kanale Muzeum Narodowego w Poznaniu w serwisie YouTube. Ich oglądalność przekroczyła 90 000 wyświetleń. Przybyło prawie 400 subskrybentów.

Realizacja filmu z cyklu „Do zobaczenia w muzeum”, Muzeum Pałac w Rogalinie, fot. Piotr Maciejewski

DOSTĘPNOŚĆ

W lipcu 2023 roku dyrektor Tomasz Łęcki powołał Agatę Rosiak-Kaczmarek na stanowisko pełnomocnika ds. dostępności. Wyodrębnienie tego stanowiska pozwoliło na skupienie większej uwagi w MNP na zagadnieniach związanych ze zwiększaniem dostępności, zgodnie z ustawą o osobach ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. 2019, poz. 1696).

Ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne albo na okoliczności, w których się znajduje, osoba o szczególnych potrzebach musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, tak aby móc uczestniczyć w różnych sferach życia na równi z innymi osobami. Kimś takim jest zatem kobieta w ciąży, rodzic z dzieckiem i samo dziecko, senior, diabelek, osoba w spektrum autyzmu, niedosłysząca, poruszająca się na wózku, z aparatem słuchowym, z ortezą, z dużym bagażem podróznym itp.

Wymieniona wyżej ustawa zobowiązuje muzeum do zapewnienia wszystkim tym osobom dostępności w trzech obszarach: architektonicznym, komunikacyjno-informacyjnym i cyfrowym. Wiele działań przeprowadzonych w ciągu drugiego półrocza 2023 roku wynikało wprost z ustawy, jak choćby zaopatrzenie stanowisk kasowych we wszystkich oddziałach MNP w tzw. pętle indukcyjne dla osób noszących aparaty słuchowe oraz w sprzęt do ewakuacji osób z niepełnosprawnościami. Zaktualizowano też deklarację dostępności, umieszczoną na stronie internetowej muzeum. Dokument określa dostępność architektoniczną i infrastrukturę danego budynku, obecne z nim udogodnienia lub ich brak, tak aby nasz widz wiedział, czego może się spodziewać.

Oprowadzanie po wystawie „Powiadacze. Dialog między sztuką współczesną a średniowieczną” dla osób niewidomych i niedowidzących prowadzone przez Sabinę Mayer i Agatę Migdalską – na zdjęciu: druk wypukły wykonany na wygrzewarce, fot. Agata Rosiak-Kaczmarek

Wprowadzono także tzw. przedprzewodniki do wystaw czasowych w Galerii Malarstwa i Rzeźby i w Muzeum Sztuk Użytkowych w Zamku Królewskim. To mniej formalny i niewynikający wprost z ustawy typ dokumentu, który pomaga przygotować się do wizyty w muzeum. Jest przeznaczony dla osób w spektrum autyzmu, ale również dla tych wszystkich, którzy lubią być przygotowani na wizytę – chcą znać układ pomieszczeń, natężenie światła i hałasu itp.

Poza tym w 2023 roku rozpoczęły się przygotowania do utworzenia pokoju wyciszenia w gmachu głównym, tzw. „spokojni”. Do wszystkich czynnych oddziałów zakupiono stopnie i nakładki dla najmłodszych dzieci oraz „balconiki” dla osób starszych, a do damskich toalet wprowadzono tzw. „różowe skrzyneczki” na środki higieniczne.

Obraz tyflograficzny do dotykania na wystawie „Zwierzę przede mną”, kopia obrazu Marii Szulczewskiej de Regibus *Pan i jego pies* (1967), fot. Agata Rosiak-Kaczmarek

Agata Rosiak-Kaczmarek, pełnomocnik ds. dostępności MNP, prezentuje pętlę indukcyjną wspomagającą słyszenie osób noszących aparaty słuchowe, fot. Paweł Oses

—
Oprowadzanie po wystawie „O dzieleniu. Sztuka na granicy (polsko-niemieckiej)” dla osób niewidomych i niedowidzących prowadzone przez Katarzynę Drozdowską-Sawicką i dr Dorotę Łuczak, fot. Agata Rosiak-Kaczmarek

WSPÓŁPRACA

W roku 2023 Muzeum Narodowe w Poznaniu kontynuowało owocną współpracę przy realizacji wystaw i podejmowaniu nowych przedsięwzięć badawczo-wystawienniczych z gronem ludzi i instytucji (muzeów, bibliotek czy stowarzyszeń), których misja jest związana z profilami działalności muzeum.

Podjęto współpracę z Narodowym Instytutem Muzeów w ramach projektu „Decorum”, którego celem jest uzyskanie wiedzy na temat wypożyczeń muzealiów do instytucji niemuzealnych, tj. do dekoracji urzędów i organizacji, w latach 1945–1989.

Szczególnie ważna dla realizacji planów wystawienniczych była współpraca z muzeami europejskimi, a w szczególności z:

- Narodową Galerię Sztuki im. Borysa Wozniaka w Lwowie (w ramach współpracy pokazywaliśmy wystawę obrazów Jacka Malczewskiego „Idę w świat i trwam”),
- Muzeum Sztuki Estonii w Tallinnie (w zakresie badań nad kolekcją malarstwa estońskiego w zbiorach MNP),
- dr Alison Smith, kuratorką National Portrait Gallery w Londynie (w związku z planowaną na 2025 r. wystawą portretów Stanisława Wyspiańskiego),
- dr Alexandrą Zverevą z Musée Municipal de Saint-Germain-en-Laye (przy projekcie poświęconym badaniom portretów francuskich),
- Fondation Custodia, University of Toledo (Ohio) i Ambassador J. Loeb Art Foundation,
- Statens Museum for Kunst i Národní Galerie Praha,
- prof. Thorem J. Mednickiem z University of Toledo, Ohio (przy książce pokonferencyjnej na temat twórczości Vilhelma Hammershøia).

Podpisanie listu intencyjnego w sprawie budowania „Wielkopolskiego szlaku pracy organicznej”, 7 czerwca 2023, fot. archiwum Pałacu Generała Dąbrowskiego w Winnej Górze

Finisaż wystawy „Idę w świat i trwam». Obrazy Jacka Malczewskiego z kolekcji Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki im. Borysa Woźnickiego” z udziałem dyrektora lwowskiej galerii Tarasa Wozniaka i gości z Ukrainy, 1 października 2023, fot. Sonia Bober

Podpisanie umowy o współpracy z Polskim Towarzystwem Ludoznawczym oraz Instytutem Etnologii i Antropologii Kulturowej, 23 lutego 2024, fot. Sonia Bober

Pozyskanie do zbiorów Galerii Plakatu i Projektowania Graficznego plakatów oraz najnowszych wydawnictw było możliwe m.in. dzięki współpracy z Moravská Galerie w Brnie, Dansk Plakatumuseum w Aarhus, Julistemuseo w Lahti, Bibliothèque Forney w Paryżu, Musashino Art University, Museum & Library w Tokio, Museum of Modern Art w Toyamie, Japan Graphic Designers Association (JAGDA) w Tokio, Ginza Graphic Gallery w Tokio, Kunstbibliothek (Plakatsammlung) w Berlinie, Museum für Kunst und Gewerbe w Hamburgu, Deutsches Plakat Museum w Essen, Brandenburgische Kunstsammlungen w Cottbus i Museum für Gestaltung w Zurychu.

Szczególne znaczenie miała współpraca z poznańskim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli. Dzięki cyklicznym spotkaniom realizowany był wspólny cel MNP i ODN – edukacja dzieci i młodzieży w zakresie rozwoju kulturalnego.

23 lutego podpisano umowy o współpracy w zakresie działań edukacyjnych i badawczych z Polskim Towarzystwem Ludoznawczym oraz Instytutem Etnologii i Antropologii Kulturowej.

Zajęcia dla nauczycieli zorganizowane w ramach współpracy z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu, 20 stycznia 2023, fot. Sonia Bober

Spotkanie nauczycieli z córkami Edwarda Bernarda Raczyńskiego, Katarzyną Raczyńską i Wirydianną Rey, zorganizowane we współpracy z Kuratorium Oświaty w Poznaniu, Muzeum Pałac w Rogalinie, 19 czerwca 2023, fot. Sławomir Obst

Otwarcie wystawy „Zwierzę przede mną” przygotowanej przez zespół kuratorski MNP oraz studentów Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, 27 maja 2023, fot. Sonia Bober

Kontynuowano współpracę z Ministerstwem Spraw Zagranicznych. 11 maja odbyło się spotkanie dotyczące przygotowania spotkania przedstawicieli „Trójkąta Weimarskiego”.

7 czerwca podpisany został list intencyjny w sprawie budowania „Wielkopolskiego szlaku pracy organicznej”, na którym ważnymi miejscami będą oddziały MNP – Muzeum Pałac w Rogalinie i Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie. Dzięki staraniom dra Emiliana Prałata Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie znalazło się w gronie instytucji inicjujących tę inicjatywę urzędu marszałkowskiego, zarządzaną przez Pałac Generała Dąbrowskiego w Winnej Górze. Podpisanie listu intencyjnego odbyło się 7 czerwca w budynku Bazaru, poznańskiego symbolu pracy organicznej.

Dzięki współpracy z Kuratorium Oświaty w Poznaniu 19 czerwca w galerii rogalińskiej miało miejsce spotkanie 120 nauczycieli z córkami Edwarda Bernarda Raczyńskiego, Katarzyną Raczyńską i Wirydianą Rey, pt. „Nie zmarnujcie niepodległości”.

W listopadzie przedstawiciele Narodowego Instytutu im. Fryderyka Chopina oraz Muzeum Narodowego w Poznaniu podpisali został list intencyjny dotyczący udziału w projekcie „Dziedzictwo muzyki polskiej w otwartym dostępie”, mającego na celu digitalizację, skatalogowanie i udostępnienie zbioru muzykaliów z kolekcji Muzeum Instrumentów Muzycznych.

Współpraca z uczelniami

Wzorem lat ubiegłych kontynuowana była współpraca z Uniwersytetem Artystycznym im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu i Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w zakresie działań edukacyjnych i badawczych.

Z kolei na podstawie zawartych w ubiegłych latach porozumień z Akademią Sztuk Pięknych w Warszawie, Akademią Sztuk Pięknych we Wrocławiu oraz Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu główny konserwator MNP, Agnieszka Kunicka-Goldfinger, koordynuje trwającą bliską współpracę z tamtejszymi wydziałami konserwacji i restauracji dzieł sztuki. W jej ramach pełne konserwacje muzealiów ze zbiorów MNP wraz z szerokim zakresem badań technologicznych przeprowadzane są pod nadzorem kadry profesorskiej przez dyplomantów i magistrantów tych uczelni.

SPONSORZY I DARCYŃCY

Muzeum Narodowe w Poznaniu serdecznie dziękuje wszystkim sponsorom i darczyńcom za wsparcie jego działalności w roku 2023. Wielu przedsięwzięć nie udałooby się zrealizować bez dodatkowego wsparcia.

Suma pozyskanych środków wyniosła 1 321 800 zł brutto.

PKN Orlen jako Mecenaz Muzeum dofinansował nasze projekty kwotą 1 223 850 zł brutto.

Autostrada Wielkopolska SA dofinansowała wystawę „Kenya Hara. Japońskie projektowanie graficzne” kwotą 49 200 zł brutto.

Okre Solna Sp. z o.o. dofinansowała wystawę „Kenya Hara. Japońskie projektowanie graficzne” kwotą 30 750 zł brutto.

Kancelaria Filipiak Babicz dofinansowała wystawę „Kenya Hara. Japońskie projektowanie graficzne” kwotą 4000 zł brutto, a pokaz obrazu Józefa Chełmońskiego *Wieczór letni* kwotą 3000 zł brutto.

Solar Company S.A. dofinansowała wystawę „O dzieleniu. Sztuka na granicy (polsko-niemieckiej)” kwotą 5000 zł brutto.

NAP sp. z o.o. dofinansowała wystawę „Kenya Hara. Japońskie projektowanie graficzne” kwotą 4000 zł brutto.

All for law dofinansowała wystawę „Kenya Hara. Japońskie projektowanie graficzne” kwotą 2000 zł brutto.

Konferencja prasowa przed otwarciem wystawy „O dzieleniu. Sztuka na granicy (polsko-niemieckiej)”, Galeria Malarstwa i Rzeźby MNP, 19 września 2023, fot. Szymon Jaszak

Dzięki hojności instytucji i osób prywatnych wzbogaciiliśmy kolekcje Muzeum Narodowego w Poznaniu. Podziękowania składamy następującym instytucjom i darczyńcom indywidualnym:

Narodowy Bank Polski

Orbico Sp. z o.o.

Stowarzyszenie Wychowanków Gimnazjum i Liceum
im. Karola Marcinkowskiego

Towarzystwo Przyjaciół MNP

Marek Zygmunt Andrzejewski (Słupsk)

Włodzimierz Becker (Poznań)

Michał Błaszkiwicz (Czapury)

Michel Bouvet (Francja)

Emilia Dziubak (Czapury)

Jerzy Dźwigala (Ochaby Wielkie)

Henryk Fabiś (Skórczewo)

Julia Fil (Ukraina)

Irena Fogel (Kórnik)

Patrycja Hajder (Mosina)

Kenya Hara (Japonia)

Tadeusz Jeziorowski (Poznań)

Elżbieta Jędrzejewska (Poznań)

Hanna Kaczmarek (Poznań)

Roman Kalarus (Katowice)

Waldemar Karolczak (Poznań)

Szczepan Kęsy (Konin)

Lech Kokociński (Warszawa)

Henryk Kondziela (Poznań)

Tadeusz Kończak (Żerków)

Małgorzata i Krzysztof Kowalewiczowie
(Poznań)

Halina Kozłowska (Poznań)

Julianna Krakowski (Kanada)

Anna Kriegseisen (Gdańsk)

Halina Krzywińska (Poznań)

Krzysztof Kurek (Puszczykowo)

Zofia Kurzawa (Poznań)

Dorota Lewandowska (Murowaniec)

Joanna Lewandowska (Poznań)

Wojciech Lorek (Biedrusko)

Tomasz Łęcki (Murowana Goślina)

Bartosz Łukaszonek (Kalisz)

Stanisław Mika (Świątniki)

Izabela i Robert Mrozowie (Mosina)

Jerzy Nowakowski (Lusowo)

Anna Nowicka (Puszczykowo)

Jan Oberbek (Kraków)

Julian Olejniczak (Poznań)

Ryszard Olejniczak (Poznań)

Stanisław Pilarski (Kcynia)

Andrzej Jan Piwarski (Gdańsk)

Iwona Połoz-Kujawa (Rokietnica)

Mikołaj Potocki (Kórnik)

Andrzej Róg-Mazurek (Poznań)

Bettina Schuster (Niemcy)

Justyna Słomska-Nowak

(Wielka Nieszawka)

Danuta Sołtysiak (Kraków)

Anna Szmidt-Szałowska (Warszawa)

Anna Szukalska-Kuś (Poznań)

Jerzy Szwender (Kanada)

Anna Tomaszewska (Warszawa)

Patryk Turek (Poznań)

Bogumiła Urbaniak (Poznań)

Genowefa Watrak (Poznań)

Thomas Wedell (Stany Zjednoczone)

Przemysław Woźny (Poznań)

Robert Zawodny (Borek Wielkopolski)

Dawid Zukier (Gubin).

Akt przekazania Muzeum Narodowemu w Poznaniu zbioru sreber Funduszu Obrony Narodowej, 23 stycznia 2023, fot. Sonia Bober

DOSKONALENIE KADR

Kadra kierownicza i pracownicy stanowią jeden z najcenniejszych zasobów Muzeum Narodowego w Poznaniu. Dbając o ich rozwój dyrekcja analizuje zidentyfikowane potrzeby w zakresie podnoszenia poziomu wiedzy i umiejętności umożliwiających realizację zadań na stanowisku pracy.

Priorytetem corocznego planu szkoleń jest realizacja oczekiwań wynikających z ocen pracowniczych, a następnie realizacja bieżących potrzeb szkoleniowych wynikających ze zmieniających się przepisów prawa.

Zgodnie z przyjętym planem w roku 2023 w MNP odbyły się następujące szkolenia:

- profesjonalna obsługa klienta – zgodnie z programem ECHOCAST Polska, przygotowanym dla pracowników muzeów mających bieżący kontakt ze zwiedzającymi;
- dostępność i zapewnienie odpowiednich warunków zwiedzania osobom z niepełnosprawnościami;
- zamówienia publiczne, księgowość, informatyka i zarządzanie nieruchomościami (szkolenia specjalistyczne);
- ochrona przeciwpożarowa (ćwiczenia praktyczne w Muzeum Pałacu w Rogalinie, Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie oraz Muzeum Zamku w Gołuchowie);

Szczególnie interesującą, niestandardową formą szkoleń wewnętrznych są spotkania pracowników, które w strategii nazwaliśmy „Dzielimy się wiedzą”. Posługując się najczęściej prezentacją slajdów, pracownicy dzielą się między sobą różnego rodzaju wiedzą, zdobytą w trakcie realizacji projektów, podczas konferencji, sympozjów naukowych, szkoleń, wyjazdów studyjnych itp.

Szkolenie z wdrażania Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją w Muzeum Sztuk Użytkowych, maj 2023, fot. Aleksandra Rosiak

Wymiana doświadczeń podczas wizyty Jacka Lohmana w Muzeum Narodowym w Poznaniu, lipiec 2023, fot. Sonia Bober

Ćwiczenia z zakresu ochrony przeciwpożarowej w Muzeum Sztuk Użytkowych z udziałem jednostki Państwowej Straży Pożarnej, styczeń 2023, fot. Sonia Bober

Podjęte zostały prace związane z wdrożeniem systemu elektronicznego zarządzania dokumentacją (EZD).

Projekt realizowany jest we współpracy z Nauką i Akademicką Siecią Komputerową Państwowego Instytut Badawczy (NASK), w partnerstwie z wojewodą podlaskim.

Zakupiliśmy odpowiedni sprzęt, w tym serwery, drukarki i skanery, aby móc przystąpić do wdrażania EZD. Kolejnym krokiem jest praca na wersjach testowej i produkcyjnej EZD oraz uczestnictwo w odpowiednich szkoleniach. Informatycy zainstalowali wersję testową na 140 komputerach pracowników MNP. Zorganizowano bezpłatne szkolenia, konferencje on-line i warsztaty dla pracowników. W marcu siedmioro z nich wzięło udział w praktycznych sesjach w siedzibie NASK w Białymstoku. W maju rozpoczęliśmy cykl szkoleń on-line dla pracowników MNP, a w drugiej połowie miesiąca odbyły się dwudniowe warsztaty prowadzone przez trenerów NASK w czterech grupach: dla koordynatorów, dla kierowników, dla pracowników kancelarii i dla dyrekcji. W warsztatach wzięły udział 63 osoby.

—

W ramach projektu przygotowania zbiorów do ewakuacji, koordynowanego przez zastępcę dyrektora ds. organizacyjno-administracyjnych Agnieszkę Purgat, zespół w składzie: Aleksandra Hurnowicz, Krzysztof Kalitko, Ewa Kosmaczewska, Tomasz Nazaruk, Edward Krawczyk i Aleksandra Rosiak, przygotował prezentację i przeprowadził dla pracowników oraz reprezentantów Państwowej Straży Pożarnej kilkanaście szkoleń. Zajęcia teoretyczne i praktyczne umożliwiły uczestnikom zrozumienie istotności procedury pakowania kruchych i delikatnych, a zarazem cennych obiektów.

—

Zagadnienia związane z zabezpieczaniem zbiorów i współpracy z PSP szeroko omawiane były też na Kongresie Bezpieczeństwa Dziedzictwa „Nowoczesne technologie w służbie ochrony dóbr kultury”, organizowanym przez Instytut Bezpieczeństwa Dziedzictwa, Akademię Marynarki Wojennej i Urząd Miasta Gdynia. W wydarzeniu, który odbywało się między 31 maja a 2 czerwca, wzięły udział Aleksandra Hurnowicz i Aleksandra Rosiak (osobiście) oraz Agnieszka Purgat i Edward Krawczyk (on-line).

—

We wrześniu Agnieszka Purgat i Edward Krawczyk reprezentowali MNP na Międzynarodowym Forum „Bezpieczne zbiory – bezpieczne dziedzictwo. Muzea, biblioteki, archiwa w obliczu zagrożeń”, które odbyło się w Krakowie. Wystąpienie **poznańskich prelegentów** dotyczyło zasad przygotowania dokumentacji ewakuacji zbiorów.

KARTKI Z KALENDARZA

YASU
HARA

Make
The Future
Better
Than
Today

Laureat Nagrody im. Jana Lenicy 2020 | Laureate of the Jan Lenica Award 2020

4.03 – 30.07.2023 Japońskie Projektowanie Graficzne | Graphic Design from Japan

MUZEUM NARODOWE W POZNANIU

Autostrada
Wielkopolska

Organizator
Organizer

Muzeum Narodowe
w Poznaniu

STYCZEŃ

7 stycznia w Muzeum Sztuk Użytkowych na Zamku Królewskim w Poznaniu odbyła się projekcja filmu dokumentalnego *Lex Drewinski w Kosmosie* w reżyserii Marka Osajdy. Wydarzenie towarzyszące wystawie „Wiele / Niewiele. Dwie drogi myślenia w projektowaniu graficznym” poświęcone było jednemu z najważniejszych polskich grafików projektantów, znanemu na całym świecie twórcy plakatów o tematyce polityczno-społecznej i silnej wymowie symbolicznej.

15 stycznia w Muzeum Sztuk Użytkowych w Zamku Królewskim w Poznaniu odbył się finał wystawy „Wiele / Niewiele. Dwie drogi myślenia w projektowaniu graficznym”. Prezentując obiekty z kolekcji Galerii Plakatu i Designu MNP, zestawiono kompozycje oparte na celowym zagęszczeniu detalu z tymi o minimalistycznym charakterze.

Uroczystość przekazania
Muzeum Narodowemu
w Poznaniu zbioru
sreber Funduszu Obrony
Narodowej, 23 stycznia 2023,
fot. Sonia Bober

23 stycznia miała miejsce uroczystość, na której oficjalnie przekazano Muzeum Narodowemu w Poznaniu zbiór sreber Funduszu Obrony Narodowej. Dotychczas poznańskie muzeum było depozytariuszem tego zbioru, liczącego

Mural przy zbiegu ulic Dąbrowskiego i Kościelnej w Poznaniu, inspirowany plakatem Kenya Hary, odsłonięty 3 kwietnia 2023, fot. Sonia Bober

ponad 16 000 obiektów i ważącego ok. 2400 kg, który przechowywany był w 51 kontenerach. Akt darowizny na ręce dyrektora MNP Tomasza Łęckiego przekazali premier Matusz Morawiecki, minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Piotr Gliński oraz minister obrony narodowej Mariusz Błaszczak. Podczas uroczystości w starym hallu pokazane zostały najbardziej reprezentacyjne obiekty ze zbioru FON. Minister kultury i dziedzictwa narodowego oraz dyrektor Muzeum Narodowego w Poznaniu ogłosili wspólnie podjętą decyzję, że w drugiej połowie roku w ramach projektu „Nie zmarnujcie niepodległości. Srebra Funduszu Obrony Narodowej” wystawy obiektów z tego zespołu będą prezentowane w muzeach i instytucjach kultury w całej Polsce. Uroczystość związana z FON stała się również okazją do zaprezentowania gościom wystawy obrazów Jacka Malczewskiego z Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki.

29 stycznia był ostatnim dniem wystawy „Wielkopolska w monetach i medalach. Podróż przez tysiąclecie”, prezentowanej w Galerii Malarstwa i Rzeźby od 20 listopada poprzedniego roku. W południe kuratorzy Agnieszka Murawska i Witold Garbaczewski po raz ostatni oprowadzali zainteresowanych gości.

31 stycznia odbyły się pierwsze zajęcia dla dzieci z cyklu „Ferie w muzeum”. Spotkania z warsztatami plastycznymi prowadzono we wszystkich oddziałach MNP przez cały czas trwania szkolnych ferii zimowych.

LUTY

1-10 lutego trwały „Ferie w muzeum”.

18 lutego odbyło się spotkanie zatytułowane „Do Lwowa i z powrotem. Ewakuacja obrazów Jacka Malczewskiego z Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki im. Borysa Woźnickiego”. Kurator wystawy „Idę w świat i trwam” Paweł Napierała, fotografka Sonia Bober i aranżer Wojciech Luchowski opowiadali o organizacji transportu ratunkowego lwowskich dzieł. Rozmowie towarzyszył pokaz fotografii z wyprawy.

23 lutego podpisano porozumienie o współpracy pomiędzy Muzeum Narodowym w Poznaniu, Instytutem Antropologii i Etnologii UAM i Towarzystwem Ludoznawczym.

„Chimery” – spektakl muzyczno-słowny zespołu Swada w rocznicę wybuchu petnoskałowej wojny w Ukrainie, 24 lutego 2023, fot. Sonia Bober

24 lutego, w rocznicę wybuchu pełnoskalowej wojny w Ukrainie, odbył się koncert wokально-aktorskiego zespołu Swada. Spektakl muzyczno-słowny „Chimery” inspirowany był w warstwie wizualnej malarstwem Jacka Malczewskiego, który po wielokroć przedstawiał chimery, fauny, kobiety u zatrutych studni i umierającą Ellenai. Cztery kobiety wcielały się w muzy malarza i poetyckim śpiewem pytały o naturę egzystencji, miłości, patriotyzmu i tęsknoty. Po koncercie kurator Paweł Napierała oprowadził obecnych po wystawie „Idę w świat i trwam”.

MARZEC

9 marca w Muzeum Sztuk Użytkowych w Zamku Królewskim w Poznaniu odbyła się konferencja prasowa i wernisaż wystawy „Barbie. Nieznane oblicza”.

17 marca Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie odwiedził minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Piotr Gliński.

Uroczystość przekazania Muzeum Narodowemu w Poznaniu utraconego w czasie II wojny światowej dyptyku z warsztatu Dierica Boutsy *Ecce Homo* i *Mater Dolorosa*, Muzeum Zamek w Gołuchowie, 17 marca 2023, fot. Sonia Bober

17 marca w Zamku w Gołuchowie na ręce dyrektora MNP Tomasza Łęckiego minister Gliński przekazał odzyskaną stratę wojenną – dyptyk z warsztatu Dierica Boutsy (1415/1420–1475) *Ecce Homo* i *Mater Dolorosa* ze zbiorów gołuchowskich, który został odnaleziony w Museo Provincial de Pontevedra w Hiszpanii. Na uroczystości obecni byli m.in. ambasador Królestwa Hiszpanii w Polsce Ramiro Fernández Bachiller, dyrektor generalny ds. dziedzictwa kulturowego i sztuk pięknych w hiszpańskim Ministerstwie Kultury i Sportu Isaac Sastre de Diego, zastępca przewodniczącego rady prowincji Pontevedra César Mosquera Lorenzo oraz dyrektor Museo Provincial de Pontevedra José Manuel Rey Garcia. Średniowieczny dyptyk *Mater Dolorosa* i *Ecce Homo* z warsztatu Dierica Boutsy trafił do zbiorów polskich za sprawą Izabeli z Czartoryskich Działyńskiej w 1883 r. i stał się częścią kolekcji sztuki na zamku w Gołuchowie. Jesienią 1939 r. w raz z częścią zbiorów gołuchowskich dyptyk przewieziono do Warszawy i ukryto w domu przy ul. Kredytowej 12. Gdy w październiku 1941 r. zabytki

zostały odnalezione przez Niemców, dyptyk wraz z pozostałymi obrazami trafił do Muzeum Narodowego w Warszawie. Znajdował się tam co najmniej do wybuchu powstania warszawskiego. Dokładna data wywozu dyptyku z Polski nie jest potwierdzona źródłowo. Wiadomo jednak, że oba obrazy znajdowały się na liście administracji niemieckiej, prowadzącej systematyczną grabież dzieł sztuki na terenie okupowanej Polski. Po wojnie *Mater Dolorosa* i *Ecce Homo* zostały uznane za zaginione i wpisane do bazy strat wojennych, nadzorowanej przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W 2019 r. dzieła zostały zidentyfikowane przez pracownika MKiDN w zbiorach Museo Provincial de Pontevedra w Hiszpanii. W czerwcu 2021 r., po przygotowaniu pełnej dokumentacji, wicepremier i minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Piotr Gliński przekazał stronie hiszpańskiej oficjalny wniosek restytucyjny. Obrazy namalowane między drugą połową XV a pierwszą ćwiercią XVI w. w technice oleju i tempery na desce oprawione są w charakterystyczne, prawdopodobnie późniejsze, XVI-wieczne drewniane ramy, na których znajdują się inskrypcje będące niedokładną wersją piątej i szóstej zwrotki hymnu *Stabat Mater*.

24 marca odbyła się konferencja prasowa i wernisaż wystawy „Kenya Hara. Japońskie projektowanie graficzne”.

25 marca na wystawie „Kenya Hara. Japońskie projektowanie graficzne” artysta, który przyjechał na otwarcie ekspozycji, spotkał się z publicznością, oprowadził po wystawie i opowiedział o swojej twórczości.

31 marca w Gmachu Głównym MNP odbyło się jednodniowe szkolenie „RE-ORG – poprawa warunków i sposobów przechowywania zbiorów muzealnych”. Szkolenie, w którego organizacji brał również udział Narodowy Instytut Muzeów, skierowane było do muzealników zaangażowanych w proces przechowywania zbiorów. Szkolenie zostało przeprowadzone przez pięcioro mentorów-pracowników MNP.

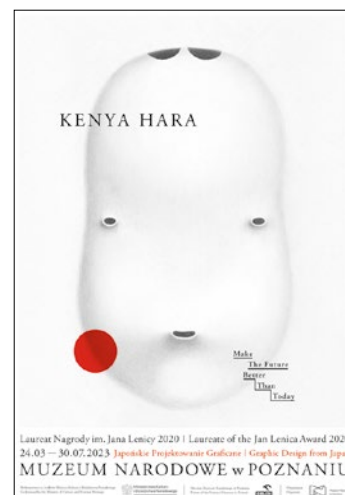
KWIECIEŃ

1 kwietnia z okazji Międzynarodowego Dnia Książki dzieci wieku 2–5 lat uczestniczyły wraz z opiekunami w warsztacie „Japonia dla najmłodszych”.

3 kwietnia odsłonięty został wielki mural z japońską maską, inspirowany plakatem Kenya Hary. Mural promujący wystawę w muzeum pokrywał całą ścianę kamienicy przy zbiegu ulic Dąbrowskiego i Kościelnej.

16 kwietnia podczas spotkania na wystawie „Kenya Hara. Japońskie projektowanie graficzne” Danil Daniluk przedstawił gościom wystawy filozofię japońskiej firmy MUJI, stawiającej w projektowaniu na dopasowanie wzornictwa do osobowości i rytmu życia człowieka.

21 kwietnia podczas oprowadzania rodzinnego po wystawie „Barbie. Nieznane oblicza” w Muzeum Sztuk Użytkowych Aleksandra Nieścioruk skłaniała różne pokolenia do refleksji o ponadczasowej radości wspólnej zabawy.

23 kwietnia w Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie dr Emilian Parałat prezentował freski braci Smuglewiczów w pałacowych wnętrzach.

24 kwietnia Muzeum Pałac w Rogalinie oraz mauzoleum rodu Raczyńskich odwiedził wiceminister kultury i dziedzictwa narodowego Jarosław Sellin.

MAJ

3 maja był ostatnim dniem pokazu „160 rocznica wybuchu powstania styczniowego 1863 r.” w Wielkopolskim Muzeum Wojskowym.

16 maja gościliśmy w muzeum ambasadora Meksyku Juana Sandovala Mendioleę. Po Galerii Malarstwa i Rzeźby gościa oprowadziła Martyna Łukasiewicz.

Noc Muzeów
w Muzeum Narodowym
w Poznaniu, 20 maja 2023,
fot. Sonia Bober

20 maja upłynął w muzeum pod znakiem imprez XXI edycji Nocy Muzeów. Od piątej po południu do pierwszej w nocy otwarte były Galeria Malarstwa i Rzeźby, Muzeum Sztuk Użytkowych na Zamku Królewskim w Poznaniu, Muzeum Instrumentów Muzycznych oraz Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie.

25 maja w Muzeum Sztuk Użytkowych otwarto pokonkursową wystawę „Moja przygoda w muzeum”, a dyrektor Tomasz Łęcki rozdał nagrody laureatom.

27 maja odbył się wernisaż i oficjalne otwarcie wystawy „Zwierzę przede mną”, która była dostępna dla widzów od Nocy Muzeów.

29 maja z udziałem dyrektora Tomasza Łęckiego na zamku w Książu odbyła się konferencja prasowa na temat przekazania przez MNP w depozyt 9 przeszklonych, lakowanych czerwono i złotocię szaf, pochodzących oryginalnie z Książa. Trafiły one do Muzeum Narodowego w Poznaniu po wojnie jako przekaz ze składnicy muzealnej. Trafiły tam meble z różnych pałaców i dworów na Dolnym Śląsku.

Konferencja prasowa na zamku w Książu, poświęcona przekazaniu przez MNP w depozyt 9 szaf pochodzących oryginalnie z Książa, 29 maja 2023, fot. Katarzyna Trawińska

CZERWIEC

1-3 czerwca gościem muzeum był ponownie Kenya Hara, który wygłosił dwa wykłady na temat japońskiego projektowania graficznego w kontekście własnej twórczości. Oba spotkania z artystą cieszyły się ogromnym zainteresowaniem.

3 czerwca odbył się panel dyskusyjny towarzyszący wystawie „Barbie. Nieznane oblicza”. Punktem wyjścia do dyskusji było hasło marketingowe firmy Mattel „Możesz być, kim chcesz!”. Cztery wyjątkowe Polki przedstawiły swoje drogi do samorealizacji: Małgorzata Ilkiewicz, która wspólnie z partnerem zdobyła w Pamirze (Kirgistan) dziewiczy szczyt o wysokości 4890 m n.p.m, a na co dzień jest tłumaczką języka angielskiego; dr n. med. Małgorzata Kaczmarek-Kanold, która zajmuje się zawodowo onkologią dziecięcą; Kamila Kubas, działająca na rzecz osób z niepełnosprawnością parakajakarka, która podczas letnich igrzysk paraolimpijskich w Rio de Janeiro w 2016 r. zdobyła brązowy medal; Paulina Nowakowska, mająca własną firmę mama ośmiorga dzieci, która prowadzi ich edukację domową i wraz z mężem bierze udział w turniejach tańca towarzyskiego.

Otwarcie wystawy sreber FON na Zamku Królewskim w Warszawie, 6 czerwca 2023, fot. Michał Błaszczyski

6 czerwca na Zamku Królewskim w Warszawie uroczysto otwarto wystawę sreber FON – pierwszej z 16 ekspozycji fragmentów tego ogromnego skarbu, zaplanowanych w różnych instytucjach w całej w Polsce.

16 czerwca w muzeum miały miejsce oficjalne obchody 40. rocznicy powstania Solidarności Walczącej w Poznaniu.

18 czerwca na wystawie „Kenya Hara. Japońskie projektowanie graficzne” Milena Przybylik i Chilhei Nishio przedstawiali prawdy i mity o Japonii z dwóch perspektyw – Polki, która przez jakiś czas mieszkała w kraju kwitnącej wiśni, i Japończyka, który aktualnie mieszka w Polsce i mierzy się z różnymi stereotypami na temat swojego kraju.

18 czerwca w Muzeum Pałacu w Rogalinie otwarto wystawę „Raczyński osobiście. Prezydent jakiego nie znacie”. Przyczynkiem do tej ekspozycji była 30. rocznica śmierci prezydenta RP na uchodźstwie hr. Edwarda Bernarda Raczyńskiego.

Spotkanie nauczycieli
z Wielkopolski z córkami
Edwarda Bernarda
Raczyńskiego w Muzeum
Pałacu w Rogalinie,
19 czerwca 2023,
fot. Sławomir Obst

19 czerwca w Muzeum Pałacu w Rogalinie nauczyciele z Wielkopolski spotkali się z córkami Edwarda Bernarda Raczyńskiego. Impreza została zorganizowana w ramach projektu „Nie zmnurajcie niepodległości” we współpracy z wielkopolskim kuratorem oświaty.

22 i 23 czerwca w pięknych salach Ambasady Polskiej i stacji naukowej Polskiej Akademii Nauk w Paryżu odbyło się sympozjum poświęcone Gallerii Rogalińskiej „Le comte Edward Aleksander Raczyński et Paul Helleu. Le goût de la Belle Époque dans la collection de peintres français à la Galerie de Peintures du Château de Rogalin” („Hrabia Edward Aleksander Raczyński i Paul Helleu. Smak *belle époque* w kolekcji francuskiego malarstwa z Gallerii Malarstwa w Pałacu w Rogalinie”). Wydarzenie zainicjował i zorganizował Leszek Kańczugowski, historyk sztuki i dyrektor artystyczny paryskiego Stowarzyszenia Lubliniana, we współpracy z Muzeum Narodowym w Poznaniu oraz Muzeum Bonnat-Helleu w Bayonne. Inspiracją dla inicjatora było odkrycie przez niego dzieła Paula Helleu *Portret Edwarda A. Raczyńskiego*, który po II wojnie uważany był za zaginiony. W trakcie sympozjum wybrane obrazy francuskie z kolekcji

rogalińskiej przedstawili francuscy specjaliści. Referaty wprowadzające wygłosiły dr Maria Gołąb, dyrektor MNP ds. naukowych („Edward Aleksander Raczyński. Ewolucja kolekcjonerskiego gustu”), dr Ewa Leszczyńska, kierownik Muzeum Pałacu w Rogalinie („Galeria Rogalińska Edwarda Aleksandra Raczyńskiego – unikalna prywatna kreacja o publicznym przeznaczeniu”), oraz prof. Maciej Forycki z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Owoce sympozjum, poza rozpropagowaniem Galerii Rogalińskiej we Francji, ma być również publikacja pokonferencyjna, planowana na przyszły rok.

28 czerwca w Muzeum Narodowym w Poznaniu mieliśmy zaszczyt gościć Orhana Pamuka, laureata literackiej Nagrody Nobla z 2006 r. Pisarz obejrzał ekspozycję stałą oraz wystawy czasowe: „Kenya Hara. Japońskie projektowanie graficzne” i „Zwierzę przede mną”. Pamuk przyjechał do Poznania na festiwal Malta, podczas którego wystawiona została opera *Ja, Şeküre*, oparta na motywach powieści *Nazywam się Czerwień*.

LIPIEC / SIERPIEŃ

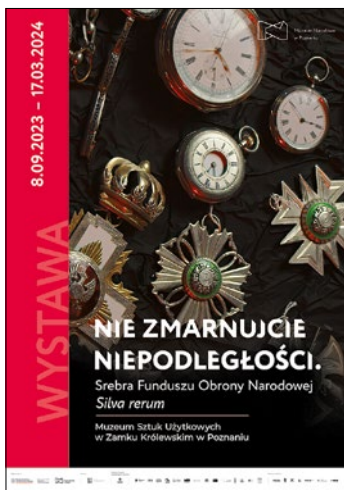
Od 4 lipca do 31 sierpnia trwały, jak co roku, „Wakacje w muzeum” dla dzieci spędzających lato w mieście. Zajęcia, które uczą i bawią, rozbudzają w młodym pokoleniu zainteresowanie sztuką.

Od 2 lipca do 27 sierpnia w Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie letnie popołudnia można było spędzić na koncertach i wykładach poświęconych wieszczowi Adamowi, muzyce romantyzmu i sztuce ogrodów.

Wizyta Jacka Lohmana
w Muzeum Narodowym
w Poznaniu, 19–20 lipca
2023, fot. Sonia Bober

19–20 lipca gościem Muzeum Narodowego w Poznaniu był Jack Lohman, wybitny znawca w dziedzinie rozwoju muzeów i polityki kulturalnej, który współpracował z rządami w Afryce, Europie, na Bliskim Wschodzie i w Ameryce Północnej w kwestiach dyplomacji kulturalnej, repatriacji i praw człowieka w muzeach. Otrzymał liczne nagrody, w tym *Bene Merito* od rządu polskiego. Jack Lohman przyjął zaproszenie dyrektora Tomasza Łęckiego do zapoznania się procesem wdrażania Strategii MNP. Zwiedził Galerię Malarstwa i Rzeźby, Muzeum Sztuk Użytkowych, Muzeum Zamek w Gołuchowie,

Spotkanie integracyjne pracowników MNP w Muzeum Zamku w Gołuchowie, 25 września 2023, fot. Szymon Jaszak

Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie oraz Muzeum Pałac w Rogalinie. Ocenili działania naszego muzeum bardzo pozytywnie.

30 lipca był w muzeum dniem finałowym. W Galerii Malarstwa i Rzeźby zakończyła się wystawa „Kenya Hara. Japońskie projektowanie graficzne”. W południe tłum wielbicieli kultury japońskiej oprowadziła po niej jej kuratorka, Anna Grabowska-Konwent. Tymczasem w Muzeum Sztuk Użytkowych goście pożegnali różne oblicza lalki Barbie.

18 sierpnia z salonu aukcyjnego Desa w Warszawie odebrany został obraz Józefa Chełmońskiego *Wieczór letni*.

20 sierpnia upłynął pod znakiem finałowej wystawy „Zwierzę przede mną”.

WRZESIEŃ

5 września rozpoczęło się kolejne, drugie w tym roku szkolenie muzealników w programie RE-ORG.

8 września w Muzeum Sztuk Użytkowych otwarta została wystawa „Nie zmnarujcie niepodległości. Srebra Funduszu Obrony Narodowej. *Silva rerum*”. Poznańska ekspozycja była ostatnią z 16 wystaw pokazujących srebrny skarb w różnych miejscach w Polsce. Muzeum Narodowe w Poznaniu, jako właściciel zbiorów, było współorganizatorem wszystkich pokazów.

19 września odbyła się konferencja prasowa i wernisaż wystawy „O dzieleniu. Sztuka na granicy (polsko-niemieckiej)”.

22 września po raz pierwszy zaprezentowano nowy nabytek – obraz Józefa Chełmońskiego *Wieczór letni*. Podczas weekendu, w piątek, sobotę i niedzielę, muzealne edukatorki opowiadały gościom o historii powstania obrazu i jego recepcji.

25 września pracownicy muzeum wzięli udział w dorocznym, już trzecim, spotkaniu integracyjnym. Tym razem imprezę zorganizowano w Muzeum Zamku w Gołuchowie.

30 września kurator Galerii Sztuki Polskiej dr Arkadiusz Krawczyk zaprezentował publiczności twórczość Józefa Chełmońskiego oraz kolekcję dzieł mistrza ze zbiorów naszego muzeum.

PAŹDZIERNIK

Finisaż wystawy „«Idę w świat i trwam». Obrazy Jacka Malczewskiego z kolekcji Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki im. Borysa Woźnickiego”, 1 października 2023, fot. Sonia Bober

1 października był ostatnim dniem wystawy obrazów Jacka Malczewskiego z Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki. Gościem specjalnym na finisażu był dyrektor galerii Taras Woźniak. Pierwotnie wystawa planowana była na okres 4 miesięcy, lecz ze względu na przedłużającą się wojnę trwała niemal rok.

8 października był ostatnim dniem prezentacji obrazu Józefa Chełmońskiego *Wieczór letni*. Ponownie będzie można go oglądać na wielkiej wystawie monograficznej malarza w roku 2024.

20 października odbył się wernisaż wystawy „Powiadacze. Dialog między sztuką współczesną a średniowieczną”.

22 października na wystawie sreber „FON. Silva rerum” w Muzeum Sztuk Użytkowych odbył się wykład Witolda Rogowskiego z Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości pt. *Co kupiono za FON*. Prelegent przedstawił uzbrojenie, jakie udało się pozyskać przed wybuchem II wojny światowej za fundusze zgromadzone dzięki ofiarności Polaków.

LISTOPAD

W ramach akcji „Darmowy listopad w rezydencjach królewskich” goście mogli bezpłatnie zwiedzać zamek królewski w Poznaniu i mieszczące się w jego murach Muzeum Sztuk Użytkowych. Z tej okazji przygotowano wiele spotkań specjalnych, poświęconych zbiorom i wystawie czasowej sreber FON.

11 listopada w Wielkopolski Muzeum Wojskowym, tradycyjnie otwartym w dniu święta niepodległości, przypomniano, że dokładnie 105 temu podpisano układ rozejmowy w Compiègne, który zakończył I wojnę światową. Z tej okazji odbyło się spotkanie z autorami książki *Wojenne listy z lat 1915–1918*.

Rodzina Kubickich w I wojnie światowej – prof. UAM dr hab. Bartoszem Kru-
szyńskim i Aliną Sokołowską z WMW.

12 listopada w Muzeum Sztuk Użytkowych na Wzgórzu Przemysła Jacek Kowalski z zespołem Monogramista JK zgromadził chętnych do śpiewu na koncercie pieśni patriotycznych w ramach obchodów Narodowego Święta Niepodległości i wystawy sreber Funduszu Obrony Narodowej.

15 listopada w Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie otwarto wystawę „Wyspa wolności”, prezentującą Bibliotekę Polską w Paryżu.

24 listopada w Sali Hiszpańskiej Galerii Malarstwa i Rzeźby można było wysłuchać koncertu finałowego festiwalu Barok u Franciszkanów pt. *Muzyka klasztorów polskich*.

25 listopada na wystawie „O dzieleniu. Sztuka na granicy (polsko-niemieckiej)” zorganizowany został panel dyskusyjny *Cudze i własne na pograniczu kulturowym* z udziałem prof. Jerzego Kałużnego z UAM i dr Rafała Żytyńca z Muzeum Historycznego w Ełku.

GRUDZIEŃ

8 grudnia na wystawie „O dzieleniu. Sztuka na granicy (polsko-niemieckiej)” odbył się panel dyskusyjny *Czy granica może łączyć?* z udziałem prof. Andrzeja Saksona z UAM, prof. UW dr hab. Elżbiety Opiłowskiej i dr hab. Katarzyny Stokłosa z Syddansk Universitet. Paneliści poruszali m.in. temat ambiwalencji pojęcia granicy oraz problem migracji jako konsekwencji wojny.

9 grudnia w związku z wystawą „Powiadacze. Dialog między sztuką współczesną a średniowieczną” dr Magdalena Łanuszka – mediewistka i autorka bloga Poszukiwania przedstawiła wykład o mitach na temat społeczeństwa i kultury wieków średnich.

10 grudnia Kinga Sibilska zaprosiła zwiedzających na spacer szlakiem bożonarodzeniowych motywów ikonograficznych.

Finisaż wystawy „O dzieleniu. Sztuka na granicy (polsko-niemieckiej)”, 19 września 2023, fot. Sonia Bober

17 grudnia był finisażowym dniem wystawy „O dzieleniu. Sztuka na granicy (polsko-niemieckiej)”. W południe po ekspozycji oprowadzała prof. Marta Smolińska.

Spotkanie prasowe z Lechem Majewskim, twórcą videoartów inspirowanych malarstwem Jacka Malczewskiego, 18 grudnia 2023, fot. Szymon Jaszak

18 grudnia miało miejsce spotkanie prasowe z Lechem Majewskim, który tworzy videoarty inspirowane malarstwem Jacka Malczewskiego z kolekcji MNP.

18 grudnia wieczorem w holu starego gmachu muzeum wybrzmiał koncert *Les Arts Florissants*. Tytuł koncertu nawiązywał do krótkiej opery M.A. Charpentiera z 1685 r. Wykonawcami byli uczniowie Zespołu Szkół Muzycznych w Poznaniu oraz muzycy zawodowo zajmujący się wykonywaniem muzyki baroku. Koncert zorganizowały wspólnie trzy poznańskie instytucje: Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego, Muzeum Narodowe i Zespół Szkół Muzycznych.

20 grudnia był ostatnim dniem pokazu 25 lalek z teatryku Armii Andersa w Wielkopolskim Muzeum Wojskowym. Lalki zostały wykonane w roku 1942 w Jerozolimie, z myślą o szopce noworocznej. Po wojnie trafiły do zbiorów Instytutu gen. Sikorskiego w Londynie, a w roku 2022 pozyskane zostały do kolekcji MNP.

Koncert sylwestrowy w Galerii Malarstwa i Rzeźby MNP, 31 grudnia 2023, fot. Katarzyna Trawińska

31 grudnia wybrzmiał tradycyjny koncert sylwestrowy – najnowszy projekt Capelli Polskiej, zespalający elementy historyczne i nowoczesne.

PODZIĘKOWANIA

Muzeum Narodowe w Poznaniu gorąco dziękuje Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Skarbowi Państwa za pomoc w realizacji przedsięwzięć kulturalnych i za możliwość wzbogacenia zbiorów. Gdyby nie udzielone nam wsparcie wielu projektów nie udałoby nam się sfinalizować.

Dziękujemy również PKN Orlen za kontynuację roli mecenasa MNP.

Ponadto za owocną współpracę dziękujemy serdecznie Narodowej Galerii Sztuki im. Borysa Wozniaka w Lwowie, Wielkopolskiemu Urzędowi Wojewódzkiemu, Urzędowi Miasta Poznania, Instytutowi Historii Sztuki UAM, Kuratorium Oświaty w Poznaniu, Ośrodkowi Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu.

20
23

RAPORT
ROZNY

Słowo wstępne: Tomasz Łęcki

Teksty: Aleksandra Sobocińska; współpraca: Anna Cieślik, Patryk Frankowski, Maria Gołąb, Katarzyna Grabowska, Agnieszka Kunicka-Goldfinger, Ewa Leszczyńska, Remigusz Łuczyński, Joanna Margraf, Magdalena Mrugalska-Banaszak, Agnieszka Orchowska, Paweł Oses, Emilian Prałat, Agnieszka Purgat, Agata Rosiak-Kaczmarek, Leszek Rościszewski, Aneta Skibińska, Renata Sobczak-Jaskulska, Katarzyna Trawińska, Paulina Vogt-Wawrzyniak

Projekt graficzny i przygotowanie do druku: Tomasz Niziołek

Redakcja: Magdalena Knapowska

Kierownictwo produkcji: Anna Cieślik

Fotografie: Michał Błaszczński, Sonia Bober, Piotr Cieślak, Urszula Dąbrowska, Dorota Florczak, Gaja Gąsecka, Szymon Jaszak, Maciej Kaleta, Joanna Kokoć, Aneta Koźlarek-Ciesielska, Wojciech Lorek, Aleksandra Łodziewska, Grzegorz Machowiak, Karolina Małecka, Hanna Meissner, Sławomir Obst, Paweł Oses, Marek Peda, Emilian Prałat, Aleksandra Rosiak, Agata Rosiak-Kaczmarek, Jadwiga Subczyńska, Katarzyna Trawińska, Zbigniew Twardowski, Wojtek Wardejn (Radio Poznań); Pracownia Fotografii Cyfrowej MNP; archiwum Muzeum Narodowego w Poznaniu; archiwum Pałacu Generała Dąbrowskiego w Winnej Górze; ponadto: Sonia Bober (okładka, s. 5, 7), Grzegorz Machowiak (s. 2), Tomasz Niziołek (s. 4)

Druk: Zakład Poligraficzny Moś i Łuczak Sp.j., ul. Piwna 1, Poznań

© Copyright by Muzeum Narodowe w Poznaniu, 2024

ISBN 978-83-67371-41-4

Muzeum Narodowe w Poznaniu

ISBN 978-83-67371-41-4